

متن کامل لایحه برنامه پنجم توسعه در نه فصل و یک ضمیمه به شرح زیر است:

- فصل اول برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: فرهنگ اسلامی - ایرانی

- فصل دوم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: علم و فناوری

- فصل سوم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: اجتماعی

- فصل چهارم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: نظام اداری و مدیریت

- فصل پنجم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: اقتصاد

- فصل ششم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: توسعه منطقه ای

- فصل هفتم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: امور دفاعی، امنیتی و سیاسی

- فصل هشتم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: امور قضایی و حقوقی

- فصل نهم برنامه پنج ساله پنجم کشور: بودجه و نظارت

- ضمیمه: احکام برنامه پنجم توسعه - بخش حقوقی و قضایی (متن پیشنهادی قوه قضائیه)

ماده 1: به منظور نیل به اهداف قانون اساسی به ویژه اهداف مندرج در اصل 156 و سند چشم انداز و الزامات آن و با توجه به سیاست های کلی نظام در امور قضایی و با تاکید بر سیاست های کلی قضائی 5 ساله ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری موارد ذیل مقرر می گردد.

الف: قوه قضائیه مکلف است به منظور کاهش دعاوی و عناوین مجرمانه - استانداردهای ضمانت اجرای کیفری و جایگزین کردن ضمانت اجرای غیرکیفری موثر و روزآمد (از قبیل انتظامی - انضباطی - مدنی - اداری و ترمیمی) ضمن بررسی قوانین سابق لوایح مورد نیاز را به مجلس شورای اسلام تقدیم نمایند.

ب: قوه قضائیه (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور) مکلف است:

ب - 1: به منظور ارتقای امنیت حقوقی، شفافیت و سرعت در تمامی مراحل نقل و انتقال املاک و مستغلات اعم از مشاوره ثبت انجام خدمات مربوطه و اجرای اسناد رسمی با توسعه ظرفیت دفترخانه های اسناد رسمی ساختار مناسب و واحدی براساس قوانین موجود و عندالزوم پیشنهاد اصلاح قوانین و آئین نامه های مربوط ایجاد نماید.

ب - 2: قوه قضائیه مکلف است با همکاری سایر دستگاه های ذیربط ساز و کار لازم را برای نظارت و آموزش مشاوران املاک و خودرو فراهم سازد و دولت نیز مکلف به همکاری و تامین اعتبارات لازم در هر مورد می باشد. از این پس صلاحیت مشاوران املاک در انجام معاملات اموال غیرمنقول در حد واسطه گری تعیین می گردد و فرم های استاندارد تمامی قراردادها در محدوده تعهد به معامله و عقود تهیه و به مشاوران مزبور ابلاغ شود. پس از لازم الاجرا شدن این قانون مشاوران املاک مجاز به تنظیم و ثبت اسناد معاملات اموال غیرمنقول نخواهد بود.

ب 3: قوه قضائیه مکلف است تمهیداتی فراهم نماید تا تمامی عقود و قراردادها از قبیل بیع معاوضه اجاره - وکالت - صلح - هبه - شرکت - مضاربه - وصیت - وقف و حبس به صورت رسمی تنظیم شود و به منظور تحقق این امر در مورد مزایای تنظیم اسناد رسمی جامعی انجام دهد. لازم است از طریق کانون های سردفتران هزینه های ثبتی برای اشخاص بی بضاعت حذف و یا پایین تر از تعرفه قانونی در نظر گرفته شود. آئین نامه اجرای این بند توسط سازمان ثبت اسناد و املاک تهیه و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.

ب - 4: ماده 133 قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران برای دوره برنامه پنجم تنفیذ می گردد لازم است در برنامه پنجم شهرهای دارای جمعیت کمتر از 12000 نفر نیز مشمول این ماده قرار گیرد.

ج: به منظور گسترش بهداشت حقوقی و قضایی - کاهش جرایم و اصلاح رفتار و حقوقی و قضایی مردم از طریق فرهنگ سازی و نهادینه کردن فرهنگ قانون مداری در جامعه، وزارتخانه ها و نهادهای زیر مکلفند اقدامات ذیل را انجام دهند.

ج - 1: سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران برنامه های آموزش عمومی حقوق و قضایی و پیشگیری از وقوع جرم و دعوا را تهیه و پخش نماید و زمانی کافی و مناسب به پخش برنامه هایی که در این رابطه توسط قوه قضائیه تهیه می شود تشخیص دهد.

ج - 2: وزارت خانه های آموزش و پرورش - علوم - تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند با همکاری قوه قضائیه نسبت به تهیه و تدوین متون مناسب آموزش های عمومی حقوقی و قضائی و پیشگیری از وقوع جرم و اختلاف در کتب و برنامه های آموزشی اقدام و برنامه های آموزشی کوتاه مدت را برای کارکنان - دانش آموزان و دانشجویان برگزار کنند.

د : سازمان زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی مکلف است جهت باز اجتماعی شدن محکومان و جلوگیری از بازگشت آنها به زندان، نسبت به تقویت روش های اصلاح و تربیت و سلامت و مراقبت پس از خروج در چهارچوب همکاری با سازمان های مردم نهاد اقدام کند در این راستا لازم است:

- د - 1: سازمان فنی و حرفه ای و وزارت آموزش و پرورش نسبت به آموزش زندانیان واجد صلاحیت اقدام نماید.
د - 2: در جهت رفع مشکلات معیشتی خانواده های زندانیان بی بضاعت، سازمان زندان ها با هماهنگی کمیته امداد امام خمینی، سازمان بهزیستی و سایر نهادهای ذیربط اقدام لازم بعمل آورد.
د - 3: وزارت کار و امور اجتماعی زمینه اشتغال زندانیان نیازمند را پس از آزادی فراهم نماید.
آیین نامه های اجرایی بندهای ب - 2، ج، د حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجرا شدن برنامه توسط وزیر دادگستری و با همکاری وزارتخانه ها و نهادهای ذیربط حسب مورد تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ه : سازمان پزشکی قانونی مکلف است ضمن انجام تحقیقات و بررسی های لازم علل و عوامل منجر به مصدومیت، تخلفات و مرگ های غیر طبیعی موارد ارجاعی را بررسی نموده و با توجه به نتایج حاصله برنامه ریزی و اقدام لازم به منظور آموزش و پرورش در جهت پیشگیری و کاهش جرائم تخلفات و آسیب های اجتماعی ناشی از آن انجام دهد مراکز پژوهشی مربوط، نیروی انتظامی و رسانه های ملی مکلف هستند در این خصوص همکاری و هماهنگی لازم را انجام دهند دولت مکلف است اعتبارات لازم برای اجرای مفاد این ماده رادر غالب بودجه های سنواتی تامین نماید.

ماده 2: در اجرای سیاست های اصل 44 قانون اساسی قوه قضائیه مکلف است الف: نسبت به تشکیل دادرها و دادگاه های عمومی کیفری و حقوقی تخصصی در امور اقتصادی و رسیدگی با استفاده از مشاوران اقتصادی دارای تخصص های مربوط اقدام نماید.
ب: ساختار و تشکیل ضوابط مناسب برای استفاده از داور تخصصی در امور اقتصادی تهیه و نسبت به معرفی داوران متخصص و مورد اعتماد به بخش خصوصی و مراجع قضایی اقدام نماید.
ج: با همکاری وزارت امور خارجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی نسبت به ایجاد تشکیلات لازم برای ارائه مشاوره - راهنمایی و معاضدت حقوقی به سرمایه گذاران به ویژه سرمایه گذاران خارجی با استفاده از ظرفیت های بخش غیردولتی اقدام نماید.

ماده 3: به منظور ارتقای کیفیت رسیدگی به پرونده ها اقدامات زیر انجام شود.
الف: قوه قضائیه مکلف است تمهیدات لازم برای افزایش دقت - صحت و سرعت در رسیدگی به پرونده ها جلوگیری از تشتت رویه های قضائی کاهش زمان دادرسی، استفاده از مجازات های اجتماعی و جایگزین زندان تخصصی کردن دادگاه ها و آموزش عمومی و اختصاصی کارکنان را تهیه و اجرا نماید.
ب: به منظور افزایش سرعت و دقت کشف جرائم سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است با همکاری دادستانی کل کشور و نیروی انتظامی اقدامات لازم در جهت تقویت و انسجام گروه های بررسی صحنه جرم با بهره گیری از نیروهای متخصص، روش ها و تجهیزات روزآمد به عمل آورد بودجه لازم در این خصوص در چهارچوب بودجه سنواتی منظور خواهد شد.

ج: دیوان عدالت اداری مکلف است از طریق تقویت کمیسیون های تخصصی و تحکیم و توسعه مشاوران ماده 9 قانون دیوان عدالت اداری و برگزاری دوره ای آموزشی و علمی تخصصی قضات ضمن افزایش تعامل با وزارتخانه های و دانشگاه های و نهادهای دولتی نسبت به توانمندسازی دیوان عدالت اداری در جهت اشراف به موضوعات تخصصی مورد شکایت، افزایش دقت و سرعت رسیدگی به پرونده ها و کاهش زمان دادرسی برنامه ریزی نماید تمامی دستگاه های دولتی و عمومی موظف به همکاری با دیوان عدالت اداریه ستند. دولت مکلف است بودجه لازم برای تحقق این بند را در قالب بودجه های سنواتی تامین نماید.

د: دیوان عدالت اداری مکلف است نسبت به ایجاد دفاتر استانی و گسترش شوراهای حل اختلاف تخصصی با همکاری مراجع قضایی ذیربط و دفاتر سازمان بازرسی کل کشور با هدف قضا دایی و ایجاد رضایتمندی مردم اقدام نماید. آیین نامه اجرایی این بند ظرف شش ماه از تصویب برنامه توسط دیوان عدالت اداری تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد دولت اعتبارات لازم برای اجرای مفاد این ماده را در قالب بودجه های سنواتی تامین می نماید.

ماده 4: سازمان بازرسی کل کشور مکلف است با همکاری دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضائی و دیوان محاسبات کشور نسبت به آسیب شناسی نقض قوانین و مقررات صدور آئین نامه ها بخشنامه ها - دستورالعمل ها و مصوبات مغایر با قانون و شرع از سوی مراجع دولتی و عمومی غیردولتی و برای پرونده های مختومه راهکارهای مناسب برای پیشگیری و کاهش پرونده های مربوطه را ارائه نمایند.

ماده 5: به منظور افزایش سرعت و کارایی ارائه خدمات حقوقی و قضایی قوه قضائیه مکلف است اقدامات زیر را برای توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات انجام دهند.
الف : راه اندازی - گسترش و ارتقای سیستم های عملیاتی و اطلاعاتی به ویژه سیستم مدیریت پرونده قضائی - راه اندازی مرکز ملی داده های قوه قضائیه - راه اندازی مرکز ملی داده های قوه قضائیه - اجرا و تکمیل سامانه مدیریت امنیت اطلاعات و عرضه خدمات قضایی الکترونیکی به مردم و نیز استفاده از فناوری اطلاعات در برقراری ارتباط بین مراجع قضایی و سایر نهادهای مرتبط مانند سازمان زندانها و اقدامات تامینی و تربیتی و نیروی انتظامی و تامین صد درصد زیر ساخت های فنی لازم تا پایان برنامه پنجم
ب : توسعه سطح استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در جهت ارائه خدمات و اطلاعات قضایی - ثبتی - پزشکی قانونی - زندانبانی - نظارت - بازرسی و سایر خدمات در چارچوب وظایف هر دستگاه و در دادسی ها از قبیل ارائه

درخواست - شکوائیه - ابلاغ - احضار - رسیدگی الکترونیکی - ارائه لوایح - مشاوره - استماع اظهارات گواهان، براساس قوانین و مقررات با همکاری سایر دستگاه های اجرایی ذیربط.
ج: افزایش میزان پوشش کاداستر شهری و غیر شهری به 100 درصد تا پایان برنامه پنجم توسعه
د: به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اجازه داده می شود به منظور ارتقاء ضریب امنیت اسناد و مالکیت، تقلیل پرونده های مرتبط با اسناد در محاکم قضائی، رفومی نمودن اقلام اطلاعاتی سند و اجرایی نمودن ثبت نوین استفاده از فناوری اطلاعات نسبت به تعویض اسناد مالکیت اقدام نماید آئین نامه اجرایی این بند توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور تهیه می شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می رسد.
ه: ایجاد نظام نظارت الکترونیک سازمان بررسی کل کشور برای دوره پنجم توسعه تنفیذ می گردد.
و: بند الف ماده 131 قانون برنامه چهارم توسعه کشور برای دوره برنامه پنجم توسعه تنفیذ می گردد.
ز: فراهم آوردن تمهیدات لازم به منظور ارتقاء سطح استفاده از ظرفیت های وزارت دادگستری

ماده 6: در راستای توسعه دسترسی جامعه به عدالت قضایی و حفظ شأن و منزلت مراجعان و کارکنان اقدامات زیر انجام شود:

قوه قضائی مکلف است نسب به احداث بازسازی و توسعه فضاهای فیزیکی قوه قضائیه و سازمان های تابعه شامل ساختمانهای ستادی - دادگستری ها - زندان ها - بازداشتگاهها و کانون اصلاح و تربیت در مناطق مورد نیاز شوراهای حل اختلاف به ویژه در مناطق روستایی و دورافتاده؛ واحدهای مثبتی؛ واحدهای پزشکی قانونی؛ ادارات سازمان بازرسی کل کشور و سازمان قضائی نیروهای مسلح با رعایت استانداردهای لازم اقدام نماید.

فصل اول برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: فرهنگ اسلامی - ایرانی

مقدمه

با اتکال به ذات لایزال خداوند متعال و در سایه توجهات خاص ولی عصر (عج)، پنجمین برنامه پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران و دومین برنامه از سند چشم انداز بیست ساله کشور را در حالی آغاز می کنیم که تصویب و اجرا بنا به فرموده رهبر معظم انقلاب اسلامی، اهتمام و دقت نظر تمام دست اندرکاران و مجریان را برای دستیابی به اهداف بلند و تعالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و با رویکرد مبنایی پیشرفت و عدالت و توجه به تمامی ابعاد تحولات داخلی و جهانی را می طلبد تا با اجرا و تحقق اهداف نگاشته شده در برنامه پنجم، بار دیگر تصویری از توانمندی عظیم ملت ایران و همبستگی قدرتمند ملت و دولت را به نمایش گذارد و پارچه های امید و بسط ایمان همراه با جوشش زاینده فرهنگ اسلامی- ایرانی را در دل رهروان حق روشن کند.

مردان و زنان پاک نهاد ایرانی به عنوان اسوه های تقوا در سایه رهبری های حکیمانه مقام عظامای ولایت، کوشش بی وقفه ای را طی سالها دنبال کرده و خواهند کرد که بی گمان این دستیابی به جایگاه رفیع کشور را در مدیریت منطقه ای و جهانی در پی خواهد داشت. برنامه پنجم توسعه با رعایت اصول زیر تهیه و تدوین شده است.
- دستیابی به جایگاه ترسیم شده برای کشور در سند چشم انداز بیست ساله در منطقه.
- تحقیق کامل سیاست های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری.
- توجه به خطوط راهنمایی الگوی اسلامی- ایرانی توسعه در ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی.
- عدالت اجتماعی، دفاع از حقوق کرامت انسانی، تامین اجتماعی، نوزین مناسب درآمد به دور از فقر، فساد و تبعیض.

- جلب گسترده مشارکت مردم و مردمی کردن حوزه های اقتصادی و اجتماعی.

- ایجاد فضای مناسب برای تحقیق بلند اقتصادی و اجتماعی.

برنامه پنجم توسعه در قالب الزام های سند چشم انداز و اهداف مورد نظر آن تهیه شده است. استمرار فعالیت انجام گرفته و در دست انجام، شکوفایی جنبش نرم افزاری و برداشتن گام های بلند در مسیر دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه اجرای کامل و کارآمد قانون اجرای سیاست های کلی اصل 44، مقررات زدایی، رفع موانع و تشویق مردم به مشارکت گسترده در عرصه های مختلف که از چند سال پیش تاکنون جهت گیری اصلی دولت بوده است با شتابی بیشتر و در راستای حرکت سمت جایگاه اول اقتصادی منطقه از موضوع های محوری بوده که شاکله برنامه را متأثر کرده است.

به منظور تحقق دو شاخص پایه ای پیشرفت و عدالت و توجه به دین باوری و خودباوری، با تغییر رویکرد دوره های گذشته در نظام برنامه ریزی نوآوری صورت گرفته است. تلاش شده است که با ترسیم الگویی بومی و نقشه اسلامی- ایرانی به منظور حرکت شتابنده به سمت تحقیق جامعه اسلامی اسوه و شاهد؛ با رویکرد عدالت محوری و مشارکت مردمی در تمام عرصه ها با بهره مندی از قابلیت ها و ظرفیت های مادی و معنوی کشور، برنامه پنج ساله اول دهه پیشرفت و عدالت تهیه و تدوین شود.

در برنامه پنجم به ساختار وظایف دولت در جهت تحقق دولت اسلامی توجه ویژه شده است. لذا تحول در ساختار

اداری و مدیریتی، به گونه ای که در تمامی ابعاد و بخش های برنامه پنجم، اولویت تحول فرهنگی بر مبنای فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و مهندسی فرهنگی لحاظ و مورد اهتمام جدی است.

انتظار می رود بعد از اجرای برنامه پنجم، خانواده، مدرسه، دانشگاه، مسجد، رسانه و اداره بر پایه هویت اسلامی و انقلابی متحول شوند و از لحاظ اقتصادی و علمی و فناوری پیشرو بوده و در رابطه با جهان اسلام، الهام بخش و در عرصه روابط بین الملل، تعامل سازنده و موثری داشته باشیم.

در فرایند تهیه و تدوین این برنامه، تلاش شده با آسیب شناسی علمی، روند تهیه، تصویب و اجرای برنامه های پنج ساله پیشین و استفاده از تجارب بدست آمده در این زمینه؛ به ابعاد و ملاحظاتمانند هدفمندی، انسجام و هماهنگی درونی، انطباق با شرایط بومی، شفافیت، عملیاتی بودن، اختصار، انعطاف پذیری و آرایه راهکارهای روشن و اجرایی به گونه ای جدی و گسترده توجه شود تا سند برنامه از ضمانت اجرایی کافی برخوردار باشد بدیهی است، تحقیق برنامه پنج ساله با تدوین و طراحی الگوی اسلامی-ایرانی توسعه نه تنها در گرو عزم ملی و همکاری و هماهنگی فوای سه گانه و مشارکت همه جانبه مردم است بلکه اجرایی کردن آن، بهره گیری از سرمایه و منابع انسانی متعهد به اسلام، وفادار به آرمان های انقلاب و اندیشه های تائیناک امام راحل، ولایتمدار، عاشق خدمت به ملت با اخلاص، امانتدار، صادق چابک، با ابتکار و خلاقیت، با تدبیر و حکمت، با رأفت و رحمت و با انگیزه و نشاط ضرورت دارد.

ماده-1

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور که در این قانون به اختصار "معاونت" نامیده می شود با همکاری دستگاه های ذی ربط «الگوی اسلامی-ایرانی توسعه» را تا پایان سال دوم برنامه تدوین و شاخص ها و معیارهای منبعث از الگوی فوق را به کلیه دستگاه های اجرایی برای اجرا ابلاغ می نماید.

ماده-2

دولت موظف است براساس نقشه مهندسی فرهنگی کشور و نظامنامه پیوست فرهنگی که تا پایان سال اول برنامه پنجم به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می رسد نسبت به تهیه پیوست فرهنگی برای طرح های مهم و جدید اقدام نماید.

تبصره- معاونت در سال اول برنامه عناوین طرح های مهم موضوع این ماده را تهیه و اعلام می نماید.

ماده-3

به منظور تعمیق ارزشها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی-ایرانی، اعتلای معرفت دینی و تقویت هنجارهای فرهنگی و اجتماعی و روحیه کار جمعی، ابتکار، فنانعت و ترویج فرهنگ مقاومت و ایثار، تبلیغ ارزشهای اسلامی و انقلاب اسلامی حسب مورد حمایت های مالی موضوعه این قانون (از قبیل اعطای تسهیلات بانکی در قالب وجوه اداره شده و غیر آن، پرداخت کمک نقدی و غیر نقدی و یارانه از جمله یارانه ما به التفاوت سود و کارمزد در قالب وجوه اداره شده و غیر آن، تسهیل اعطای مجوزهای مربوط دولتی و حق استفاده و بهره برداری از اموال منقول و غیر منقول به صورت رایگان یا اجازه ارزان قیمت و بخشودگی دیون دولتی و جرائم مالیاتی و بانکی و تعیین قیمن و تعرفه ترجیحی و استفاده از درآمدهای حاصل از اقدام ها مزبور در جهت اهداف مذکور) از بخش غیر دولتی شامل اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی

الف- برنامه اجرایی مربوط (از قبیل برنامه ترویج و توسعه فرهنگ اهل، نماز، زکات، وقف، امر به معروف و نهی از منکر، فرهنگ ایثار و شهادت، تقویت قانونگرایی، انضباط اجتماعی، بیت اصلاح الگوی مصرف، وجدان کاری، خودباوری و تقویت نهاد خانواده، اماکن مذهبی و فرهنگی از قبیل مصلی ها، مساجد، نمازخانه ها، بقاع متبرکه و سایر اماکن مذهبی و فرهنگی و حمایت از میراث فرهنگی مشترک در زمینه زبان، ادبیات، هنر و آداب رسول به ویژه نوروز و عاشورا و سایر برنامه های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، علمی، تربیتی و هنری اعم از سینما، موسیقی، هنرهای تجسمی و ...) که به تصویب هیات وزیران می رسد.

ب- طراحی، تولید توزیع و صدور خدمات و محصولات فرهنگی، هنری و سینمایی، صنایع دستی و میراث فرهنگی.

ج- توسعه تولیدات و فعالیتهای رسانه ای نوین دیجیتال و نرم افزار های چند رسانه ای (به ویژه بازیهای رایانه ای) و نیز حضور فعال و تاثیر گذار در فضای مجازی.

د- گسترش سامانه های مبتنی بر خط و زبان فارسی و تاریخ هجری شمسی برای استفاده در تمامی نرم افزارها و سخت افزارها دیجیتال.

ه- توسعه و راه اندازی مؤسسات، هیأت ها و تشکلهای فرهنگی، اجتماعی، هنری و قرآنی.

تبصره- حداکثر تا یک (1) درصد از سرجمع اعتبارات و منابع مندرج در ردیفهای بودجه کل کشور علاوه بر اعتبارات مندرج در ردیفهای مربوط در بودجه سنواتی در اختیار معاونت قرار می گیرد تا با تصویب هیأت وزیران در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی موضوع این ماده قرار دهد.

ماده-4

به منظور تبیین مبانی اسلام ناب محمدی (ص)، انقلاب اسلامی و اندیشه های دینی و سیاسی حضرت امام

خمینی (ره) و مقام معظم رهبری و نیز شناساندن و معرفی فرهنگ و تمدن اسلامی- ایرانی و گسترش خط زبان و ادبیات فارسی بویژه برای ایرانیان خارج از کشور، تا پایان سال اول برنامه «سند ملی توسعه روابط فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سطح بین الملل» با تاکید بر تقویت گفتگو و همگرایی بین پیروان ادیان و مذاهب و نخبگان علمی و فکری جهان و توسعه همکاری و ارتباط با مراکز ایران شناسی، اسلام شناسی و صیانت از مفاخر معنوی، فرهنگی و علمی، توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی) با همکاری سایر دستگاههای مرتبط و شورای عالی حوزه علمیه قم و تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-5

به منظور توسعه فضاهای مذهبی و بهره گیری بهینه از بقاع متبرکه و اماکن مذهبی و تثبیت جایگاه مسجد به عنوان اصلی ترین پایگاه عبادی و تربیتی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی اقدام ها زیر انجام می شود.

الف- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری ها در طراحی و اجرای طرح های جامع تفصیلی شهری و هادی روستایی و شهرک های جدید الاحداث، اراضی مناسبی را برای احداث پیش بینی و پس از آماده سازی و بدون دریافت هزینه در اختیار متقاضیان احداث مساجد قرار دهند.

تبصره- تأیید مجتمع های تجاری و اداری، مستلزم پیش بینی محل مناسبی برای نمازخانه براساس دستورالعمل ابلاغی شورای عالی معماری و شهرسازی خواهد بود.

ب- سازمان جنگلها و مراتع کشور و شهرداری ها موظفند نسبت به اختصاص فضای کافی و مناسب برای ایجاد مسجد یا نمازخانه درپارک های ملی و بوستانهای شهری اقدام نمایند.

ج- کلیه دستگاه های اجرایی، مدارس، بیمارستانها، و مراکز درمانی، مجموعه های ورزشی (اعم از دولتی و غیر دولتی) موظفند نسبت به اختصاص فضای کافی و مناسب برای مسجد یا نمازخانه براساس دستورالعمل ابلاغی شورای عالی معماری و شهرسازی اقدام نمایند.

ماده-6

الف- به منظور زنده و نمایان نگهداشتن اندیشه دینی و سیاسی و سیره علمی حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری و برجسته کردن نقش آن به عنوان یک معیار اساسی در تدوین الگوی اسلامی- ایرانی توسعه در تمام سیاستگذاری ها و برنامه ریزی ها و تسری آن در مجموعه ارکان نظام، نشان ملی حضرت امام خمینی(ره) با رعایت اصل 129 قانون اساسی به پدید آورندگان آثار برتر علمی و فرهنگی، هنری و ادبی مرتبط و نیز چهره ها و شخصیت های انقلابی و عدالتخواه در سطح جهان بویژه افرادی که اقدام های موثری در جهت ترویج اندیشه حضرت امام خمینی(ره) انجام دهند اعطاء می شود. همچنین به دولت اجازه داده می شود نسبت به ضرب سکه یادبود با تمثال فخردینی و فرهنگی و تصویر اماکن و نشانها و موارث مقدس و فرهنگی اسلامی- ایرانی اقدام نماید.

ب- دولت از انجام مطالعات بنیاد و کاربردی در عرصه فرهنگ سازی، پژوهشی و حمایت از پایان نامه های دوره های تحصیلات تکمیلی با موضوعاتی مرتبط با حضرت امام خمینی (ره) و انقلاب اسلامی در داخل و خارج از کشور و تجهیز کتابخانه های عمومی کشور و کتابخانه های معتبر خارجی به آثار منتشر شده در این زمینه حمایت مالی می نماید.

ماده-7

به منظور توسعه انجمن ها و قطب های علمی حوزوی و کرسی های نظریه پردازی نقد و مناظره، دولت از توسعه آموزشها و پژوهش های بنیادین کاربردی در حوزه های دین و نشر فرهنگ و معارف اسلام و گرایش تخصصی مرتبط حمایت های لازم را در ابعاد مالی، حقوقی به عمل آورد.

ماده-8

حداقل (1) درصد از سر جمع اعتبارات هزینه ای و تملک داراییهای سرمایه ای بصورت ردیف متمرکز در بودیجه سنواتی پیش بینی می شد تا با تصویب هیات وزیران به منظور حمایت مالی در زمینه های فرهنگی، هنری و اجتماعی اختصاص یابد.

ماده-9

به دولت اجازه داده می شود از تأسیس و فعالیت صندوق های غیر دولتی به منظور توسعه فعالیتهای فرهنگی، هنری و رسانه ای در سطح ملی و بین المللی و تولید، توزیع و صادرات محصولات، خدمات فرهنگی، هنری، سینمایی و مطبوعاتی و ورزشی حمایت مالی و حقوقی نماید.

ماده-10

به دولت اجازه داده می شود به منظور افزایش سرانه بهره مندی اقشار مختلف مردم از فضاهای فرهنگی و هنری و ایجاد زیر ساخت های لازم برای توسعه فعالیت فرهنگی و هنری اقدام های زیر را انجام دهد.

ب- حمایت مالی و حقوقی از شهرک‌های سینمایی، تلویزیونی و رسانه ای.

ماده-11

به دولت اجازه داده می شود:

الف- به منظور ساماندهی فضای رسانه ای کشور، مقابله با جریام و ناهنجاری های رسانه ای نسبت به ارتقاء سلامت فضای مجازی، رسانه ای دیجیتالی و شبکه های ارتباطی غیر مکالماتی و ایجاد ساز و کار مناسب برای نظارت بر آن ها در چارچوب سیاست ها و ضوابط مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام نماید.

ب- نسبت به ارتقاء آگاهی، دانش و مهارت همگانی و تسهیل دسترسی مردم به اطلاعات مورد نیاز در فضای رسانه های نوین، تقویت رسانه های ماهوره ای و اینترنتی همسو و مقابله با رسانه های معارض خارجی اقدام نماید.

ماده-12

صندوق توسعه گردشگری به صورت موسسه عمومی غیر دولتی با بهدف تشویق بو تسهیل سفرهای ارزان قیمت برای عموم مردم بویژه برای کارکنان دولت، دانش آموزان و دانشجویان ایجاد و از طریق اعطای کمک مالی بلاعوض و تسهیلات توسط دولت حمایت مالی می شود.

اساسنامه این صندوق به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده-13

به سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی اجازه می شود نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف- صدور مجوز فعالیت و حمایت از ایجاد مراکز و مؤسسات تخصصی در زمینه میراث فرهنگی از قبیل امور موزه ها، مرمت آثار فرهنگی و تاریخی، کارشناسی اموال تاریخی و فرهنگی در چارچوب آیین نامه ای که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ب- صدور مجوز تاسیس و حمایت از مؤسسات خصوصی و تعاونی به منظور اعمال نظارت بر مراکز اقامتی، پذیرایی، دفاتر خدمات مسافرتی و گردشگری.

ج- حمایت مالی از راه اندازی موزه های تخصصی توسط مؤسسات یا نهادهای عمومی غیر دولتی و بخش خصوصی.

د- حمایت مالی و معنوی از مالکیت و حقوق قانونی مالکین بناها و آثار و اشیاء تاریخی منقول در جهت حفظ، صانت و کاربرد مناسب آنها.

و- شناسایی و حمایت از آثار فرهنگی تاریخی حوزه فرهنگی ایران موجود در کشورهای همسایه و منطقه به عنوان میراث فرهنگی.

تبصره - به منظور مرمت و احیای بافتهای و بناهای تاریخی فرهنگی، رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و نمایندگان آن سازمان در کمیسیونهای ماده(5) قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب 1351/12/22 و اصلاحات بعدی تهران و شهرستان ها عضویت می یابند.

ماده-14

به دولت اجازه داده می شود به منظور ساماندهی، مدیریت بر امور زائران در مشهد مقدس، قم و شیراز و ارائه خدمات مناسب به آنان اقدامات زیر را انجام دهد:

الف- تدوین ساز و کارهای لازم برای ساماندهی و مدیریت امور زائران توسط بخش غیر دولتی

ب- توسعه امور فرهنگی از جمله زیر ساخت های فرهنگی و اجرای پروژه های زیر بنایی مورد نیاز در قالب بودجه های سنواتی

ماده-15

به سازمان تربیت بدنی اجازه داده می شود به منظور توسعه و احداث مکانهای ورزشی مورد نیاز، زمین های تحت تملک خود از جمله فضاهای موجود در مجتمع های ورزشی رابه صورت اجاره بلند مدت ترجیحی و ارزان قیمت به بخش غیر دولتی و مراکز دینی و مذهبی واگذار نماید.

ماده-16

به منظور توسعه ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و توسعه زیر ساختهای ورزشی، دستگاه های اجرایی مکلفند یک (1) درصد از اعتبارات خود را در امر تربیت بدنی ورزش هزینه نمایند.

تبصره- اعتبارات موضوع این ماده بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران می رسد، هزینه خواهد شد.

ماده-17

وزارت جهاد کشاورزی موظف است اراضی غیر کشاورزی و غیر مناطق چهارگانه محیط زیست خارج از حریم استحقاقی شهرها را که مورد نیاز سازمان تربیت بدنی است، به منظور احداث و توسعه اماکن و فضاهای ورزشی تأمین و به طور رایگان به سازمان تربیت بدنی واگذار نماید. ضمناً وزارت مذکور موظف است با تأیید سازمان تربیت بدنی، اراضی با شرایط فوق را که مورد نیاز بخش غیر دولتی و تعاونی برای احداث اماکن ورزشی است به قیمت ارزش معاملاتی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی واگذار نماید.

فصل دوم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: علم و فناوری

- ماده 18

به منظور تحقق تحول بنیادین در نظام آموزشی کشور با هدف ارتقاء کیفی در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت اسلامی بویژه علوم انسانی و جنبش نرم افزاری و تعمیق مبانی اعتقادی، اقدام های زیر انجام می گیرد:

الف- بازنگری متون، محتوا و برنامه های آموزشی و درسی مبتنی بر آموزه های و ارزش های دینی و هویت ایرانی- اسلامی و انقلابی و تقویت دوره های تحصیلات تکمیلی، تدوین و ارتقاء شاخص های کیفی در رشته های علوم انسانی و مطالعات میان رشته ای و توسعه همکاری و تعامل فعال دستگاههای متولی آموزشی کشور با حوزه های علمیه به منظور تدیون رشته های جدید و میان رشته ای در حوزه علوم انسانی بویژه در رشته های علوم قرآن و عترت.

ب- بازنگری اساسی در فرآیند هدایت تحصیلی دانش آموزان در مقاطع تحصیلی راهنمایی و متوسطه، بستر سازی و ایجاد انگیزه لازم برای ورود دانش آموزان مستعد به رشته های علوم انسانی و برنامه ریزی برای برقراری توازن بین تعداد دانش آموزان در رشته های مختلف تحصیلی متناسب با نیازهای جامعه.

ج- نهادینه کردن تجارب علمی و عملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با انجام فعالیتهای آموزشی، پژوهشی و نظریه پردازی در حوزه های مرتبط.

د- تعمیق ارزشهای اسلامی و اخلاق حرفه ای در آموزش، پژوهش و فناوری، گسترش کرسی های نظریه پردازی، نقد و آزاد اندیشی با هدف تولید علم بومی و توسعه قطب های علمی با تأکید بر علوم انسانی.

ه- همکاری حوزه و دانشگاه و بهره مندی از ظرفیت های حوزه در عرصه های مختلف

و- حمایت مالی از آموزش ها و پژوهش های بنیادین و کاربردی در رشته ها و گرایش های تخصصی علوم دینی با هدف رفع نیاز های نظام اسلامی از طریق مراکز مدیریت حوزه های علمیه که از نظر این قانون و اجرای برنامه بودجه، نهاد عمومی غیر دولتی محسوب می شوند.

ماده-19

به منظور تثبیت جایگاه دوم و دستیابی به آستانه جایگاه علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه اقدام های زیر توسط دستگاههای ذیربط انجام می شود:

الف- بازنگری آیین نامه ارتقاء اعضای هیات علمی توسط دولت به نحوی که پس از پایان سال دوم برنامه (50) درصد امتیازان پژوهشی اعضای هیات علمی در راستای رفع مشکلات کشور و در حوزه های کاربردی باشد.

ب- برنامه ریزی و ایجاد تمهیدات لازم برای افزایش ورودی به دوره های تحصیلات تکمیلی.

ج- ساماندهی و ارتقاء شاخص نسبت به عضو هیات علمی تمام وقت به دانشجو در دانشگاه های آزاد اسلامی و مؤسسات غیر انتفاعی و دانشگاه پیام نور.

د- دولت مجاز است از طریق دستگاههای اجرایی و شرکتهای تابعه و وابسته آنها نسبت به ایجاد و تجهیز و راه اندازی آزمایشگاه کاربردی در دانشگاهها و موسسات آموزشی و پژوهشی اقدام نماید.

ه- به منظور افزایش سهم تحقیق و پژوهش از تولید ناخالص داخلی، به گونه ای برنامه ریزی نماید که سهم پژوهش از تولید ناخالص داخلی سالانه به میزان (0/5) درصد افزایش یافته و تا پایان برنامه به سه (3) درصد برسد.

ماده- 20

دولت مجاز است اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- حمایت مالی از پژوهش های تقاضا محور مشترک با دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری وابسته به وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به ویژه مواردی که ناظر به حل یکی از مشکلات موجود در کشور می باشد و طرح های علمی خاص مانند رصدخانه ملی از طریق پیش بینی اعتبار متمرکز در بودجه سنواری این دو وزارتخانه، مشروط به اینکه حداقل (50) درصد از هزینه های آن را کارفرما از بخش غیر دولتی تامین و تعهد کرده باشد.

ب- حمایت مالی از شرکت های دانش بینان و تجاری سازی نتایج حاصل از تحقیق، تولید و صادرات خدمات فنی و مهندسی به ویژه محصولات مبتنی بر فناوری های پیشرفته.

ج- تدوین ضوابط و ارائه حمایت های لازم در راستای تشویق طرف های خارجی قرار دادهای بین المللی و سرمایه گذاری خارجی برای انتقال دانش فنی و بخشی از فعالیتهای تحقیق و توسعه مربوط به داخل کشور و انجام آن با مشارکت شرکت های داخلی.

د- تسری مزایای قانونی مناطق آزاد در خصوص روابط کار، معافیت های مالیاتی و عوارض، سرمایه گذاری خارجی و مبادلات مالی بین المللی به شرکتهای دانش بینان مستقر در شهرک های فناوری و پارک های علم و فناوری.

تبصره- دستگاه های اجرایی مکلفند امکانات و تجهیزات پژوهشی آزمایشگاه ها و کارگاه ها را به صورت رایگان یا با نرخ ترجیحی در اختیار موسسات و شرکت های دانش بنیانی که مجوز از وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی داشته باشند، در چارچوب مصوبه هیات وزیران قرار دهند.

ه- حمایت مالی از ایجاد و توسعه بورس ایده و بازار فناوری به منظور استفاده از ظرفیتهای علمی در جهت پاسخگویی به نیاز بخش صنعت، کشاورزی و خدمات.

و- حمایت مالی از پایان نامه تحصیلات تکمیلی که در راستای حل مشکلات بخش دولتی و غیر دولتی می باشد.

ز- در راستای توسعه و انتشار فناوری، به دستگاه های اجرایی اجازه داده می شود مالکیت فکری، دانش فنی و تجهیزات را که در چارچوب قرار داد با دانشگاه ها و موسسات پژوهشی و فناوری دولتی ایجاد و حاصل شده است را به موسسات یادشده واگذار نمایند.

ح- تامین و پرداخت بخشی از هزینه ثبت اختراعات، تولید دانش فنی و حمایت مالی از تولید کنندگان برای خرید دانش و امتیاز اختراعات.

ط- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است صرفاً پس از ارائه گواهی ممیزی علمی اختراعات از سوی مراجع ذیصلاح نسبت به ثبت اختراعات اقدام نماید.

ی- حوزه های علمیه از معافیتهایی که برای سایر موسسات و مراکز آموزشی و پژوهشی تعیین گردیده، برخوردار می باشند.

تبصره- اعضای هیات علمی می توانند با تصویب هیات امانا در شرکتهای دانش بنیان مشارکت نمایند. اعضای هیات علمی برای انعقاد قرار داد پژوهشی مستقیم یا غیر مستقیم با دستگاههای اجرایی مشمول قانون منع مداخله کارکنان در معاملات دولتی و تغییرات بعدی آن نخواهند بود.

ماده- 21

به منظور اعطای تسهیلات و حمایت مالی از توسعه خلاقیت و فعالیت های نوآورانه و طرح های پژوهشی در حوزه های پژوهش های بنیادی، کاربردی، توسعه ای (حوزوی و غیر حوزوی) و تجاری سازی با تاکید بر توانمندی سازی بخش غیر دولتی و حمایت هدفمند از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری «صندوق توسعه علمی و فناوری کشور» به عنوان یک موسسه عمومی غیر دولتی دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی ایجاد می شود. اساسنامه صندوق با پیشنهاد وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

منابع صندوق از طریق زیر تامین خواهد شد؛

- 1- بخشی از اعتبارات موضوع بند "ه" ماده 19
- 2- کمک از بودجه عمومی دولت
- 3- کمک اشخاص حقیقی و حقوقی

4- کمک نهادهای علمی بین المللی

تبصره- مازاد اعتبارات جذب نشده پژوهشی دستگاه های اجرایی در پایان هر سال مالی با تایید معاونت، به این صندوق واگذار شد؛ به استثنای مواردی که با تایید معاونت قبلاً بطور قانونی تعهد شده است.

ماده-22

به منظور گسترش حمایت های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری اقدام های زیر انجام می شود؛

الف- ارتقاء گسترش حمایت های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری اقدام های زیر انجام می شود؛

ب- تسهیل در ارتقاء تحصیلی و ورود به رشته های تحصیلی مورد علاقه در دوره های قبل از دانشگاه و دانشگاهی.

ج- اعطای حمایت های مالی و بورس تحصیلی از طریق وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری؛ بهداشت؛ درمان و آموزش پزشکی و بنیاد ملی نخبگان.

د- هدایت تحصیلی در زمینه ها و رشته های اولویت دار مورد نیاز کشور.

ه- تامین بیمه تامین اجتماعی و بیمه پایه سلامت فرد و خانواده وی.

و- رفع دغدغه خطر پذیری مالی و در انجام پژوهشی و امور نوآورانه.

ز- حمایت از تجاری سازی دستاوردهای آنان.

ماده-23

به منظور ایجاد تحول در نظام آموزشی کشور (قبل و بعد از دانشگاه) و ایجاد هماهنگی و یکپارچگی آموزشی با هدف ارتقاء کیفی در سه حوزه دانش، مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش آموزان و دانشجویان در کلیه مقاطع تحصیلی (از دبستان تا دانشگاه) و ایجاد هماهنگی و یکپارچگی آموزشی با هدف ارتقاء کیفی در سه حوزه دانش؛ مهارت و تربیت و نیز افزایش سلامت روحی و جسمی دانش آموزان و دانشجویان در کلیه مقاطع تحصیلی (از دبستان تا دانشگاه) و ارتقاء مهارت های حرفه ای دانش آموزان و دانشجویان در جهت کارآفرینی و فن آفرینی از طریق کارورزی و کار آموزی در حین آموزش مبتنی به فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و براساس نیازها و اولویت های کشور؛ «طرح جامع تحول بنیادی آموزشی و پرورشی» در سال اول برنامه تهیه و پس از تصویب دولت اجرا می گردد.

ماده-24

به منظور زمینه سازی و تربیت نیروی انسانی متخصص و متعهد، دانش مدار، خلاق و کارآفرین؛ منطبق با نیازهای نهضت نرم افزاری، با هدف توسعه کمی و کیفی؛

الف- هزینه سرانه تربیت نیروی انسانی متخصص مورد تقاضای دولت و هزینه های خدمات پژوهشی، تحقیقاتی، فناوری مورد حمایت در چارچوب بودجه ریزی عملیاتی برای هر دانشگاه و موسسه آموزشی، تحقیقاتی و فناوری محاسبه و بطور سالیانه تامین می گردد.

دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و تحقیقات مجازند از ظرفیت مازاد خود براساس قیمت تمام شده یا توافقی با بخش غیردولتی با تایید هیات امانا در مقاطع مختلف پذیرش دانشجو نمایند و منابع مالی دریافتی را حسب مورد به حساب درآمدهای اختصاصی منظور نمایند.

ب- به دولت اجازه داده می شود نسبت به اداره خودگردان تمام و یا بخشی از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی با اخذ تمام یا قسمتی از هزینه تحصیلی از دانشجویان بصورت نقد یا موحل یا اقساطی اقدام نماید.

ج- دانشگاه ها و مراکز موسسات و امور آموزش عالی و پژوهشی بدون الزام به رعایت قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاههای دولتی بویژه قانون محاسبات عمومی، قانون مدیریت خدمات کشوری، قانون برگزاری مناقصات و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و صرفاً در چارچوب مصوبات و آیین نامه های مالی، معاملاتی و اداری- استخدامی- تشکیلاتی مصوب هیات امانا که حسب مورد به تایید وزرا وزارتخانه های علوم، تحقیقات فناوری، بهداشت، درمان، تصمیمات و آیین نامه های مصوب قبلی نیز می گردد و مصوبات یادشده مادام که اصلاح نگردیده به قوت خودباقی خواهند بود.

تبصره- اعتبارات اختصاص یافته از منابع عمومی دولت به این مراکز و موسسات کمک تلقی شده و بعد از پرداخت به این مراکز به هزینه قطعی منظور و بر اساس بودجه تفصیلی مصوب هیات امناء قابل هزینه خواهد بود. هیات امناء در این چارچوب پاسخگو می باشد.

د- معادل درآمدهایی که موسسات و مراکز آموزشی عالی، پژوهشی و فناوری از محل تبرعات، هدایا و عواید موقوفات جدید جذب می نمایند از محل درآمد عمومی به عنوان تملک دارائی های سرمایه ای تامین می گردد.

ه- حمایت از توسعه مبادلات و همکاری بین المللی در حوزه آموزشی، پژوهشی و فناوری و تبادل استاد و دانشجو بویژه در زمینه های علوم انسانی، معارف دینی و علوم پیشرفته و اولویت دار جمهوری اسلامی ایران با کشورهای دیگر با تاکید بر کشورهای منطقه و جهان اسلام.

و- ایجاد «سازمان آموزش، تحقیقات و فناوری موسسات و مراکز آموزش عالی غیر دولتی» به منظور ساماندهی، نظارت و ارزیابی این موسسات.

ز- ایجاد «سازمان امور دانشجویان کشور» به منظور کاهش تصدی گیری، تقویت نقش حاکمیتی وزارت علوم، وحدت رویه در سیاستگذاری و برنامه ریزی، ارتقاء کمیت و کیفیت ارائه خدمات دانشجویی، افزایش رضایت مندی دانشجویان، تقویت امر نظارت و ارزیابی و صرفه جویی در کلیه امور مرتبط.

ح- واگذاری امور خدمات رفاهی دانشجویان به بخش غیر دولتی و جداسازی از بند (ه) دانشگاهها از نظر ساختاری به منظور رها سازی موسسات و افزایش کارائی ماموریت های اصلی دانشگاهها (آموزش، پژوهش و فناوری) در هر سال حداقل 20 درصد.

ط- حمایت مالی و حقوقی و پشتیبانی ویژه از 10 دانشگاه برتر که دارای عملکرد برجسته در راستای توسعه پایدار و رفع نیاز های آموزشی و بازار کار داشته اند.

ی- اعطای بورس تحصیلی داخل و خارج کشور به جانبازان (بالای 0/050)، آزادگان (بالای 5 سال اسارت) و فرزندان شهدا

تبصره- ایجاد سازمان های موضوع بندهای "و" و "ز" این ماده با پیشنهاد معاونت و تصویب هیات وزیران می باشد ضمناً در این خصوص و دیگر موارد امور با استفاده از منابع موجود به نحوی ساماندهی می شود که بار مالی جدید بر دولت تحمیل نشود. همچنین متناسب با واگذاری فعالیت ها منابع تعدیل گردد.

ماده- 25

دولت مجاز است به منظور توسعه و تقویت آموزش های رسمی، عالی- کاربردی، فنی و حرفه ای و مهارتی اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش و کار امور اجتماعی مکلفند بر اساس نیازهای جامعه در کلیه رشته های غیر پزشکی دانشگاهها (به استثنای رشته های محض) و در مقاطع تحصیلی راهنمایی، دبیرستان و آموزش های کوتاه مدت مهارتی، نظام کارآموزی، کارورزی و کارآفرینی را در آموزش های رسمی و غیر رسمی طراحی و با مشارکت سایر دستگاه های ذربط و بخش غیر دولتی حداکثر در سال دوم برنامه به اجرا درآورند.

ب- در راستای ارتقاء مهارت در کشور، از طریق مشوق های مالیاتی، اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تامین فضاهای فیزیکی و کالبدی با شرایط سهل، زمینه حضور فعال و موثر بخش غیر دولتی در توسعه آموزش های رسمی و غیر رسمی مهارتی و علمی- کاربردی کشور را فراهم سازد.

ماده- 26

به وزارت آموزش و پرورش اجازه داده می شود ساز و کار اداره امور مدارس و مجتمع آموزشی در استان ها و مناطق خود را در چارچوب مواد 13 و 16 قانون مدیریت خدمات کشوری و به صورت هیات امنای مردمی (با امکان بهره گیری از مشارکت مردم) تهیه و به تصویب هیات وزیران برساند به نحوی که تا پایان برنامه حداقل (20) درصد مدارس دولتی (حداکثر معادل قیمت تمام شده متوسط مدارس دولتی) به صورت هیات امنای مردمی اداره شوند.

ماده- 27

دولت مجاز است مابه التفاوت اعتبارات مصوب و اعتبارات تخصیص یافته (با احتساب تعدیل سال های اجرای مطرح) موضوع قانون اصلاح ماده (1) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب 85/1/30 مجلس شورای اسلامی را برای مقاوم سازی مدارس بدون استحکام از محل منابع صندوق توسعه ملی تامین و سیاستهای حمایتی از خیرین مدرسه ساز را تنظیم و اجرا نماید.

تبصره- آیین نامه اجرایی این ماده در سال اول برنامه پنجم وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-28

به دولت اجازه داده میشود به منظور کاهش تصدی گری، با حفظ سیاست گذاری و نظارت کیفی، از توسعه مدارس غیر دولتی از طریق واگذاری مدیریت، فروش اقساطی یا اجاره بلند مدت، فروش ساختمان های نیمه تمام یا آماده بهره برداری و واگذاری زمینهای دولتی با کاربری آموزشی بصورت اجاره بلند مدت (با حفظ کاربری آموزشی) با نرخ ترجیحی و ارزان قیمت به اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط حمایت نماید.

فصل سوم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: اجتماعی

ماده-29

به منظور ارتقاء سطح شاخص توسعه انسانی به سطح کشورهای با سطح توسعه انسانی بالا و هماهنگی رشد شاخص های آموزش، بهداشت و اشتغال در کشور سند راهبردی "ارتقاء سطح شاخص توسعه انسانی" پس از تصویب هیات وزیران اجرا شود.

بیمه های اجتماعی

ماده-30

به دولت اجازه داده می شود در راستای ایجاد ثبات، پایداری و تعدل منابع و مصارف صندوق های بازنشستگی نسبت به اصلاح ساختار این صندوق ها براساس اصول زیر اقدام نماید:

الف- کاهش وابستگی این صندوق ها به کمک از محل بودجه عمومی دولت (به استثنای مشارکت دولت در پرداخت حق بیمه) در طول برنامه پنجم.

ب- استفاده از روشهای نوین در اداره خدمات این صندوق ها از طریق مختلف از جمله تجدید نظر در ساختار بیمه های اجتماعی و صندوقهای تابعه بویژه صندوق خدمات درمانی و بازنشستگی کشوری و اصلاح ساختار و تجهیز سایر صندوقهای وابسته به دستگاههای اجرایی براساس اساسنامه مصوب دولت.

تبصره- شرایط احراز، زمان بهره مندی، نظام امتیاز بندی بازنشستگی (مشاغل غیر تخصصی) تعیین مشاغل سخت و زیان آور، میزان و ترکیب حق بیمه، افزایش سنواری و چگونگی اصلاح ساختار صندوق ها براساس آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده-31

دولت مجاز است نسبت به برقراری و استمرار نظام جامع تامین اجتماعی چند لایه های متفاوت مساعدت های اجتماعی، مستمری های پایه، بیمه های اجتماعی، بیمه های مکمل اجتماعی و درمان اقدام نماید.

ماده-32

الف- بیمه های اجتماعی و صندوق های بازنشستگی خصوصی توسط بخش غیر دولتی بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران می رسد، ایجاد گردد.

ب- کلیه بیمه شدگان (به استثنای کادر نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات) می توانند نسبت به تغییر صندوق بیمه ای خود به صندوق های موضوع بند «الف» اقدام نمایند. ضوابط تغییر صندوق و نقل انتقال حق بیمه و سوابق بیمه ای بین صندوق های موضوع این بند در آیین نامه بند «الف» این ماده تعیین می گردد.

ج- سهم دولت از حق بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد که خود را نزد یکی از صندوقهای بیمه و بازنشستگی بیمه می نمایند در آیین نامه موضوع بند «الف» این ماده تعیین می گردد.

د- کلیه اتباع خارجی مقیم کشور، موظف به دارا بودن بیمه نامه برای پوشش حوادث و بیماریهای احتمالی در مدت اقامت در ایران می باشند.

ماده-33

دولت مکلف است تا پایان برنامه ضمن جلوگیری از ایجاد بدهی های جدید به سازمان های بیمه ای و کاهش بدهی های معوقه از محل منابع صندوق توسعه ملی، واگذاری دارائی ها و یا سهام شرکتهای دولتی و سایر منابع، همه ساله نسبت به پرداخت سهم مشارکت در حق بیمه و سایر تعهدات خود اقدام نماید.

ماده-34

به کارکنان مشمول صندوق های بازنشستگی اجازه داده می شود در صورت انتقال به سایر دستگاهها، بازخریدی، اخراج، انصراف و استفاده از مرخصی بدون حقوق (بدون محدودیت زمان) کماکان مشمول صندوق بازنشستگی خود باشند. حق بیمه سهم بیمه شده و کارفرما (به استثنای افراد منتقل شده) به عهده بیمه شده می باشد.

ماده-35

در صورتیکه نرخ رشد دستمزد اعلام شده کارگران در دو سال آخر خدمت آنها بیش از رشد طبیعی دستمزد کارگران بوده و با سالهای قبل سازگار نباشد، مشروط بر آنکه این افزایش دستمزد به دلیل ارتقای شغلی نباشد سازمان تأمین اجتماعی می تواند مابه التفاوت میزان کسور سهم کارگران و کارفرما به نسبت دستمزد واقعی و دستمزد اعلام شده سالهای قبل را از کارفرمای ذیربط دریافت نماید.

سلامت

ماده-36

به منظور حفظ یکپارچگی در سیاستگذاری و برنامه ریزی بخش سلامت به دولت اجازه داده می شود:

الف- استانداردهای ملی پیوست سلامت برای طرح های بزرگ توسعه ای یا پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تأیید معاونت تدوین و توسط معاونت برای اجر ابلاغ می گردد.

ب- سامانه خدمات جامع وهمگانی سلامت مبتنی بر مراقبت های اولیه سلامت، محوریت پزشک خانواده در نام ارجاع و با اولویت استفاده از ظرفیتهای بخش غیر دولتی را در سال اول برنامه باز طراحی و از ابتدای سال دوم در سراسر کشور اجرا نماید.

تبصره- پزشکیانی که در استخدام پیمانی و یا رسمی مراکز درمانی و دولتی می باشند مجاز به فعالیت پزشکی در مراکز درمانی و بیمارستان های بخش خصوصی نمی باشند. به دولت اجازه داده می شود تعرفه خدمات درمانی در اینگونه بیمارستان ها حداکثر معادل هزینه تمام شده خدمات به منظور جبران خدمات پزشکان تعیین نماید. پزشکان در صورت مامورین به بخش غیر دولتی از شمول این حکم مستثنی می باشند. مشروط به آنکه صرفاً از یک محل به میزان بخش دولتی بدون هیچگونه دریافتی دیگری حقوق و مزایا دریافت نمایند.

تبصره- ایجاد، توسعه تغییر واحدهای بهداشتی درمانی کشور، تاسیس و تخصیص و توزیع تجهیزات و ملزومات پزشکی، داندانپزشکی و آزمایشگاهی توسط بخش دولتی بر مبنای نیازهای کشور و در چارچوب سطح بندی خدمات سلامت صورت خواهد گرفت.

تبصره- ایجاد، توسعه و تغییر واحدهای بهداشتی درمانی کشور، تاسیس، تخصیص و توزیع تجهیزات و ملزومات پزشکی، داندانپزشکی و آزمایشگاهی توسط بخش های دولتی بر مبنای نیازهای کشور و در چارچوب سطح بندی خدمات سلامت صورت خواهد گرفت.

ماده-37

بمنظور پوشش تأمین اجتماعی مشمولان وظیفه نیروهای مسلح در صورت از کارافتادگی یا فوت بلحاظ خدمتی یا غیر خدمتی صندوق بیمه مستمری از کار افتادگی، بیمه عمر و حوادث کارکنان فوق در سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح تشکیل می گردد.

اساسنامه فوق طی اول برنامه به پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح پس از تأیید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-38

به منظور ایجاد و حفظ یکپارچگی در تأمین، توسعه و تخصیص عادلانه منابع عمومی سلامت: الف- دولت حمایت مالی لازم را از بخش غیر دولتی برای ایجاد شهرک های دانش و سلامت به عمل آورد. آیین نامه این بند طی سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ب- دولت سالانه فهرست مواد و فرآورده های غذایی سالم و ایمن و سید غذایی مطلب و برای گروه های سنی مختلف را اعلام و مورد حمایت مالی قرار دهد.

ماده-39

به منظور حفظ یکپارچگی در مدیریت دانش و اطلاعات حوزه سلامت، اقدام های زیر انجام می شود؛

الف- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با هدف ارائه خدمات الکترونیکی سلامت نسبت به استقرار سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان و سامانه های اطلاعاتی مراکز سلامت در هماهنگی با پایگاه ملی مرکز آمار

ایران و بر اساس اطلاعات طبقه بندی شده اقدام می نماید. کلیه مراکز سلامت اعم از دولتی و غیر دولتی موظف به همکاری در این زمینه می باشند.

ب- وزارت رفاه و تامین اجتماعی با همکاری سازمانها و مراکز خدمات درمانی و بیمه ای، حداکثر ظرف دو سال اول برنامه، خدمات بیمه سلامت را بصورت یکپارچه و مبتنی بر فناوری اطلاعات و در تعامل با سامانه پرونده الکترونیکی سلامت ایرانیان ساماندهی می نماید کلیه واحدهای ذیربط اعم از دولتی و غیر دولتی موظف به همکاری در این زمینه می باشند.

ماده-40

به پزشکیانی که بر اساس اعلام نیاز وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی در مناطق کمتر توسعه یافته که فهرست آنها به تایید معاونت می رسد بطور مستمر(حداقل دو سال) خدمت نمایند با تصویب هیات وزیران فوق العاده خاص علاوه بر موارد موجود قانون درمات خدمت در مناطق یاد شده پرداخت می شود.

ماده-41

برای مقابله با بیماری ها و عوامل خطر ساز سلامتی که دارای بیشترین هزینه اقتصادی و اجتماعی هستند، اقدام های زیر انجام می شود:

الف- فهرست کالاهای مباح ولی آسیب رسان به سلامت به سلامت و داروهای با احتمال سوء مصرف توسط وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی و درصد عوارض برای این کالا در ابتدای هر سال توسط کارگروهی با مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با عضویت وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، بازرگانی، رفاه و تامین اجتماعی و معاونت تعیین و ابلاغ می شود.

ب- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است اقدام های لازم برای درمان فوری و بدون قید و شرط مصدومین حوادث و سوانح رانندگی در تمامی واحدهای بهداشتی و درمانی دولتی و غیر دولتی، انتقال آنها در مسیر اعزام به مراکز تخصصی و مراجعات ضروری بعدی را به عمل آورد. برای تامین بخشی از منابع لازم جهت ارایه خدمات تشخیصی و درمانی به مصدومین فوق، عوارضی معادل ده(10) درصد از حق بیمه شخص ثالث، سرنشین و مازاد توسط شرکت های بیمه تجاری بطور علی الحساب به حساب در آمد های اختصاصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی واری می گردد. توزیع این منابع توسط وزارتخانه مزبور با تایید معاونت بر اساس عملکرد واحدهای فوق الذکر بر مبنای تعرفه های مصوب، هر سه ماه یک بار صورت می گیرد. وزارت بهداشت، درمان و آموزش موظف است هزینه کردن اعتبارات مذکور را هر شش ماه یکبار به بیمه مرکزی و معاونت گزارش نماید.

ج- تبلیغ خدمات و کالاهای تهدید کنند سلامت که مصادیق آن سالانه توسط کار گروه موضوع بند«الف»تعیین و اعلام می شود. از سوی کلیه رسانه ها ممنوع است.

تبصره- عدم رعایت مفاد بند«ج» این ماده مستوجب جزای نقدی از 100میلیون ریال تا یک میلیارد ریال خواهد بود، در صورت تکرار برای هر دفعه، بیست(20) درصد به نصاب حداقل و حداکثر مذکور و قبلی بحسب مورد اضافه می شود.

بیمه سلامت

ماده-42

به منظور توسعه کمی و کیفی بیمه های سلامت، دستیابی به پوشش فراگیر و عادلانه خدمات سلامت و کاهش سهم مردم از هزینه های سلامت به سی(30)درصد از طرق مختلف مانند اصلاح ساختار صندوق ها، مدیریت منابع، کاهش تعرفه ها، استفاده از منابع داخلی صندوق ها و در صورت لزوم از محل کمک دولت و منابع صندوق توسعه ملی اقدام های زیر انجام می شود:

الف- دولت مکلف است ضوابط و سازوکارهای لازم برای بیمه همگانی را تا پایان سال اول برنامه تعیین و ابلاغ نموده و زمینه های لازم را برای تحت پوشش قرار گرفتن آحاد جامعه فراهم نماید.

ب- به منظور تعمیم عدالت در بهره مندی از خدمات بهداشتی، درمانی، خدمات بیمه پایه سلامت روستاییان و عشایر معادل مناطق شهری تعریف و اجرا می شود.

ج- حق بیمه پایه سلامت به شرح زیر سهمی از درآمد بیمه شونده خواهد بود:

1- اقشار نیازمند تحت پوشش نهادهای حمایتی و موسسات خیریه معادل پنج(5) درصد حداقل دستمزد مشمولان قانون کار که صددرصد آن از بودجه عمومی دولت تامین می شود.

2- خانوارهای کارکنان کشوری و لشگری شاغل و بازنشسته معادل پنج(5) درصد حقوق و مزایای مستمر که حداکثر آن تا دو برابر حق بیمه مشمولین جزء یک این بند خواهد بود،تعیین می گردد. بخشی از حق بیمه مشمولین این جز، از بودجه عمومی دولت تامین خواهد شد.

3- خانوارهای کارگران و مشمولین تامین اجتماعی مطابق قانون تامین اجتماعی.

4- سهم حق بیمه سلامت خانوارهای سایر اقشار متناسب با گروه های درآمدی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره- دستگاه های اجرایی مکلفند حق بیمه پایه سلامت سهم کارمندان، بازنشستگان و موظفین را از حقوق ماهانه کسر و حداکثر ظرف مدت یک ماه به حساب سازمان بیمه گر مربوط واریز نمایند.

د- وزارتخانه های رفاه و تامین اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ملکفند سالانه نسبت به بازنگری ارزش نسبی و تعیین تعرفه خدمات استاندارد سلامت در بخش های دولتی و غیر دولتی و خصوصی حداکثر معادل قیمت تمام شده در شرایط رقابتی اقدام و مراتب را پس از تایید معاونت جهت تصویب به هیات وزیران ارایه نمایند.

تبصره 1- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است بدون تحمیل بار مالی جدید، نظارت بر موسسات ارائه دهنده خدمات سلامت را بر اساس استانداردهای اعتبار بخشی مصوب به موسسات مورد تایید در بخش غیر دولتی واگذار نماید. به نسبتی که نظارت به موسسات مذکور واگذار می شود، منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی آزاد و تعدیل می گردد.

تبصره 2- استانداردهای خدمات پایه سلامت توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و قبل از پایان سال دوم برنامه به تصویب شورای عالی استاندارد خواهد رسید.

ه- سازمان های ارایه کننده بیمه پایه سلامت مکلفند با رعایت نظام ارجاع نسبت به خرید راهبردی خدمات سلامت اقدام نمایند.

دستور العمل اجرایی این بند مشتمل بر اصلاح نظام پرداخت، فهرست خدمات مورد تعهد بیمه پایه سلامت و الزام رعایت راهنماهای بالینی ظرف مدت یک سال توسط وزارتخانه های رفاه و تامین اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت تهیه و ابلاغ خواهد شد.

و- سازمان های بیمه گر تجاری صرفاً در چارچوب سیاست های و ضوابط مصوب هیات وزیران مجازند در زمینه ارایه خدمات بیمه درمان به فعالیت پردازند. بیمه شدگان مجازند نسبت به جابجایی صندوق های بیمه خود اقدام نمایند. آیین نامه نحوه جابجایی بیمه شدگان بین صندوق های بیه ای پایه سلامت ظرف مدت یکسال به تصویب هیات وزیران می رسد.

حمایتی و توانمندی سازی

ماده-43

به منظور تحقق عدالت در تخصیص منابع و امکانات مادی کشور، کاهش فقر و نابرابری در آمدی، دولت در چارچوب قانون هدفمند کردن پارانه ها نسبت به تدوین سیاست ها و ساز و کچارهای اجرایی مورد نیاز، اصلاح ساختاری نهادهای حمایتی و صندوق های بیمه ای از طریق ادغام یا تجمیع ساختاری یا مدیریتی، واگذاری وظایف و منابع و انحلال اقدام نماید.

تبصره: اجرای این حکم در مورد نهادهای حمایتی زیر نظر مستقیم مقام معظم رهبری منوط به اذن ایشان خواهد بود.

ماده-44

به منظور توانمند سازی افراد و گروه های نیازمند بویژه زنان سرپرست خانوار و معلولان نیازمند با تاکید بر برنامه های اجتماع محور و خانوار محور، با استفاده بودجه عمومی دولت، کمک های مردمی، کمک دستگاههای اجرایی و منابع صندوق توسعه ملی اقدام های زیر توسط دولت انجام می شود:

الف- طراحی نظام سطح بندی خدمات حمایتی و توانمند سازی متناسب با شرایط بومی، منطقه ای و گروه های هدف حداکثر تا پایان سال اول برنامه و فراهم نمودن ظرفیت های لازم برای استقرار نظام مذکور در طول برنامه.

ب- اجرای برنامه های توانمندی سازی بگونه ای که حداقل (10) درصد خانوارهای تحت پوشش دستگاه های حمایتی به استثنای سالمندان و معلولین ذهنی، توانمند شده از پوشش حمایتی مستقیم خارج شوند.

ج- تامین حق سرانه بیمه اجتماعی زنان سرپرست خانوار نیازمند، افراد بی سرپرست و معلولین نیازمند در طول سالهای اجرای برنامه.

سرمایه اجتماعی، جوانان، خانواده

ماده-45

سند جامع ملی ساماندهی امور جوانان توسط سازمان ملی جوانان تهیه و پس از تایید معاونت به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-46

به منظور تحقق بخشیدن به منزلت و کرامت انسانی زنان خانه دار و ارزشگذاری مادی و معنوی امر مقدس خانه داری و خدمات آنان در فرآیند اقتصادی و اجتماعی جامعه، وزارتخانه های امور اقتصادی و دارایی، کار و امور اجتماعی، رفاه و تامین اجتماعی، معاونت و بانک مرکزی و مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری، در سال اول برنامه نسبت به تعریف و شناسایی کار خانه داری زنان در خانه به عنوان فعالیت اقتصادی و اجتماعی اقدام و مرکز آمار ایران اثر فعالیتهای مذکور را در حسابهای ملی و سایر حسابهای اقتصادی کشور لحاظ نماید.

تبصره- دولت مجاز است مشوقهای مالی لازم را برای حمایت از فعالیت های خانه داری زنان موضوع این ماده از جمله برنامه بیمه زنان خانه دار تدوین و ابلاغ نماید.

ماده-47

به منظور ساماندهی و اعتبار بخشی مراکز مشاوره متناسب با فرهنگ ایرانی- اسلامی و با تاکید بر تسهیل ازدواج جوانان و تحکیم بنیان خانواده، تاسیس مراکز و ارائه هر گونه خدمات مشاوره ای شناختی- اجتماعی نیازمند اخذ مجوز بر اساس آیین نامه مصوب هیات وزیران می باشد.

ایثارگران

ماده-48

به منظور استمرار توسعه و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جهت حفظ کرامت ایثارگران با اولویت عرضه منابع مالی، فرصت ها، امکانات و تسهیلات و امتیازات به ایثارگران (پدر و مادر، همسر و فرزندان شهدا و همچنین جانبازان، آزادگان و افراد تحت تکفل آنان) اقدام های زیر انجام می شود:

الف) تامین صددرصد سرانه درمانی بیمه پایه سلامت و درمان شامل بیمه همگانی و مکمل برای ایثارگران و افراد تحت تکفل آنها و هزینه کامل درمانی خاص (صرفا برای بیماری های خاص ناشی از جراحات منجر به ایثارگری) توسط دستگاه های اجرایی و در خصوص ایثارگران غیر شاغل توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران.

ب) کلیه دستگاه های اجرایی موظفند تا 20 درصد اعتبارات فرهنگی خود را با تایید معاونت صرف ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نمایند.

ج) به منظور کاهش هزینه های مهندسی ساخت مسکن بنیاد شهید و امور ایثارگران و دستگاه های اجرایی ذربط مجاز به ارایه خدمات مربوطه بوده و خدمات ارا به شده جایگزین خدمات مهندسی موضوع قانون نظام مهندسی ساختمان می باشد.

د) صددرصد هزینه تحصیلی فرزندان شهید و جانبازان بالای هفتاد درصد و آزادگان با سابقه حداقل پنج سال اسارت غیر شاغل توسط بنیاد شهید و امور ایثارگران و چنانچه شاغل باشند توسط دستگاه اجرایی مربوط تامین و پرداخت می شود.

ه) دولت مجاز است حمایت های مالی و حقوقی این قانون را از ایثارگران در امور فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به عمل آورد.

و) دستگاه های اجرایی موظفند حداقل بیست و پنج درصد نیاز استخدامی خود را از زمین جانبازان بالای پنجاه درصد و آزادگان یا حداقل سه سال سابقه اسارت و فرزندان شهدا و جانبازان بالای هفتاد درصد و آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند بدون الزام به رعایت شرط سنی، تحصیلی و آزمون تامین و ابتدا آنان را به صورت رسمی قطعی استخدام نمایند.

ز) دانشگاه ها و مراکز و موسسات آموزشی و پژوهشی و وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلفند حداقل 10 درصد اعضای هیئت علمی مورد نیاز خود را از بین جانبازان بالای پنجاه درصد و آزادگان یا حداقل سه سال سابقه اسارت و فرزندان شهدا و جانبازان بالای هفتاد درصد و آزادگان با سابقه حداقل پنج سال اسارت که دارای مدرک دکترای تخصصی می باشند حسب مورد از طریق استخدام و یا موافقت با انتقال کارکنان دیگر دستگاه ها یا تبدیل وضعیت کارکنان غیر هیئت علمی تامین و از ابتدا آنان را به صورت عضو هیئت علمی رسمی قطعی با احتساب سوابق آموزشی، پژوهشی و اجرایی مرتبط و تاثیر آن در پایه و مرتبه علمی بدون الزام به رعایت شرط و آزمون استخدام نمایند. مسئولیت اجرای این حکم به طور مستقیم متوجه وزرا و روسای دستگاه های مذکور می باشد و مقامات یاد شده در این خصوص راسا مجاز به اتخاذ تصمیم می باشند. احکام و امتیازات این بند شامل اعضای هیئت علمی فعلی دارای شرایط فوق نیز خواهد بود.

- فصل چهارم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: نظام اداری و مدیریت

ماده-49

به منظور بسط خدمات دولت الکترونیکی و افزایش بهره وری در حوزه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اقدام های زیر انجام می شود:

الف) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است نسبت به توسعه شبکه ملی اطلاعات امن و پایدار با پهنای باند

مناسب اقدام و با استفاده از توان و ظرفیت بخش غیردولتی، امکان دسترسی گسترده و پرسرعت را برای کلیه کاربران این شبکه فراهم نماید.

ب) کلیه دستگاه‌های اجرایی ضمن اتصال به شبکه ملی اطلاعات، پایگاه‌های اطلاعاتی خود را با رعایت استانداردهای لازم به منظور ایجاد سامانه اطلاعاتی در این شبکه به اشتراک گذاشته و بر اساس دستورالعملی که توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تدوین و ابلاغ خواهد شد نسبت به تامین و حفظ امنیت تولید، پردازش، نگهداری و تبادل اطلاعات رایانه ای خود اقدام می نمایند.

ج) دستگاه‌های اجرایی مکلفند تا پایان برنامه پنجم، خدمات قابل ارایه به صورت الکترونیکی خود را از طریق این شبکه عرضه نمایند.

د) وزارت کشور با همکاری دستگاه‌های ذیربط نسبت به تامین و صدور کارت هوشمند ملی چند منظوره برای آحاد مردم اقدام می نمایند. کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول مکلفند در ارایه خدمات خود به مردم از این کارت استفاده نمایند.

- آیین نامه اجرایی این بند شامل زمان بندی، مصادیق موارد شمول، سطح دسترسی، میزان و نحوه اخذ هزینه صدور کارت و نحوه استفاده از آن به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ه) معاونت نسبت به ایجاد ساختار ملی داده‌های مکانی (NSDI) در سطوح ملی تا محلی و تدوین معیارها و ضوابط تولید و انتشار آنها اقدام می نماید.

تبصره- کلیه دستگاه‌ها مکلفند اطلاعات پایه ای مکانی خود را تولید و بر اساس دستورالعملی که توسط معاونت تدوین و ابلاغ خواهد شد، بر روی NSDI قرار دهند.

و) سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است:

1- با همکاری و هماهنگی سازمان نقشه برداری کشور و همکاری سایر دستگاه‌های ذیربط تا پایان برنامه نسبت به ایجاد پایگاه اطلاعات حقوقی املاک اقدام نماید.

2- در راستای توسعه سامانه یکپارچه ثبت اسناد رسمی و املاک، نسبت به الکترونیکی نمودن کلیه مراحل نقل و انتقالات، ثبت اسناد رسمی و املاک تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید.

3- نسبت به اعطای شناسه یکتا به اشخاص حقوقی و تکمیلی پایگاه اطلاعاتی شرکت‌ها و موسسات ثبت شده بر اساس الگو و استانداردهای اعلام شده توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و با ذکر مشخصات سهامداران، اعضای هیئت مدیره و شماره کد ملی آنها با قابلیت جستجو و دسترسی همگانی تا پایان سال اول برنامه اقدام نماید.

ز) وزارت بازرگانی نسبت به گسترش سامانه الکترونیکی امن معاملات املاک و مستغلات در سطح کشور اقدام می نماید کلیه دستگاه‌های اجرایی ذیربط موظف به همکاری برای اجرای کامل این سامانه می باشند.

ح) وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات نسبت به ایجاد زیرساخت‌های لازم به منظور توسعه شبکه علمی کشور اقدام نماید.

دانشگاه‌ها، حوزه‌های علمی، موسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری دولتی موظفند ضمن اتصال به شبکه مزبور، محتوای علمی و امکانات نرم افزاری و سخت افزاری خود را با حفظ مالکیت معنوی با رعایت استانداردهای لازم بر روی شبکه علمی قرار دهند.

تبصره- بخش غیر دولتی در صورت تمایل به استفاده از شبکه علمی کشور موظف به رعایت مفاد این بند می باشد.

ماده 50

به منظور توسعه دولت الکترونیکی، تجارت الکترونیکی و عرضه خدمات الکترونیکی و اصالت بخشیدن به اسناد الکترونیکی و کاهش اسناد کاغذی اقدام‌های زیر انجام می شود:

الف) وزارت بازرگانی نسبت به توسعه مراکز صدور گواهی الکترونیکی و کاربرد امضای الکترونیکی به نحوی اقدام می نماید که تا پایان سال سوم برنامه سامانه‌های خدماتی و تجاری الکترونیکی بتوانند از این ابزار استفاده نمایند.

ب) سند الکترونیکی در حکم سند کاغذی است مشروط بر آنکه اصالت صدور و تمامیت آن محرز باشد.

ج) در هر مورد که به موجب قانون، تنظیم اوراق یا اسناد و همچنین صدور یا اعطای مجوز، اخطار و ابلاغ، مبادله وجه و مانند آن ضروری باشد، انجام الکترونیکی آن با رعایت مفاد قانون تجارت الکترونیکی مجاز بوده و کفایت می نماید.

ماده 51

به منظور توسعه و تقویت نظام بانکداری اقدام‌های زیر انجام می شود:

الف) استقرار کامل سیستم بانکداری متمرکز (Core Banking) و تبدیل کلیه حساب‌ها اعم از سپرده اشخاص و تسهیلات به حساب‌های متمرکز توسط بانک‌ها با رعایت استانداردها و دستورالعمل‌های بانک مرکزی.

ب) ایجاد و بهره برداری مرکز صدور گواهی الکترونیکی برای شبکه بانکی با تعامل با مرکز صدور گواهی الکترونیکی کشور توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به منظور افزایش امنیت تبادل اطلاعات الکترونیکی.

تبصره- کلیه بانک‌ها امکان استفاده از امضای الکترونیکی در تعاملات بانکی خود را تسهیل نمایند.

نظام اداری

ماده 52

الف) هیئت وزیران به عنوان مرجع تصویب افزایش سالانه ضریب حقوق کارکنان مشمول و غیرمشمول قانون مدیریت خدمات کشوری (به نحوی که درج تفاوت تطبیق موضوع فصل دهم قانون مذکور مانع افزایش نباشد) و تصویب

افزایش جداول و امتیازات و میزان فوق العاده های موضوع فصل دهم قانون مذکور از جمله تسری فوق العاده ایثارگری در مورد فرزندان شهید(حداکثر تا پنجاه درصد) و تعیین امتیاز عیدی و امتیاز پاداش شش ماهه (صرفاً برای کارکنانی که به تشخیص دستگاه مربوط خدمات برجسته انجام داده اند) و تعیین موارد و سقف کمک های رفاهی مستقیم و غیر مستقیم، تعیین می گردد. مصوبات هیئت وزیران، شورای حقوق و دستمزد و شورای توسعه مدیریت در سقف اعتبارات مصوب مندرج در بودجه های سنواتی می باشد.

ب) استفاده از بودجه عمومی دولت و سایر منابع برای افزایش حقوق و مزایای کارکنان در مرحله تطبیق مشاغل عمومی، تخصصی و اختصاصی دستگاه ها با جداول مربوط، موکول به تعیین مشاغل مذکور و تصویب آن در شورای توسعه مدیریت خواهد بود.

ج) حداکثر 10 درصد از منابع و اعتبارات سالانه مربوط به حقوق و مزایای کارکنان مندرج در قوانین بودجه سنواتی و اعتبارات دستگاه های اجرایی با تصویب هیئت وزیران به منظور رفع نابرابری و فاصله حقوق و مزایای کارکنان دولت قابل هزینه خواهد بود.

د- به منظور رفع نابرابری و تبعیض بین بازنشستگان سنوات مختلف، اعمال احکام و جداول مواد(109) و(110) قانون مدیریت خدمات کشوری بر اساس ضریف مصوب دولت برای بازنشستگان با تصویب هیئت وزیران مجاز است. ه- دولت مجاز است برنامه جامع بیمه بیکاری کارکنان رسمی و پیمانی و افراد طرف قرار داد با دستگاه های اجرایی را تصویب و با استفاده از منابع دستگاه اجرایی؛ صندوق توسعه ملی و منابع حاصل از مشارکت بیمه شدگان و از سال دوم برنامه پنجم اجرا نماید.

و- بکارگیری افراد در قالب قرار داد کار معین(مشخص) یا ساعتی برای اجرای وظایف پستهای سازمانی صرفاً در سقف مقرر در قانون مدیریت خدمات کشوری(به استثنای تمدید قرار دادهای قبلی) مجاز است.

ماده- 53

به منظور متناسب سازی مجموع تعداد کارکنان دولت و دستگاه های اجرایی با اهداف و مأموریت های اصلی آن ها، اقدام های زیر انجام می شود:

الف- در سال اول برنامه سقف تعداد نیروی انسانی(رسمی، پیمانی، کارمعی، ساعتی و عناوین مشابه، دولت و دستگاه های اجرایی به نحوی که به وظایف حاکمیتی لطمه ای وارد نگردد توسط دولت تعیین می شود.

ب- سهمیه استخدامی سالانه هر یک از دستگاه های اجرایی با توجه به میزان خروج انسانی توسط معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور پیشنهاد و به تصویب شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی می رسد.

ج- انتقال یا مأموریت کارکنان رسمی و پیمانی و طرف قرار داد مازاد دستگاههای اجرایی در سطح شهرستان بدون موافقت مستخدم و با توافق دستگاهها و انتقال به سایر شهرستانها با موافقت مستخدم صورت خواهد گرفت.

د) مقررات مربوط به انتقال و مأموریت کارکنان رسمی و ثابت بین دستگاه ها در مورد کارکنان پیمانی و قراردادی (در طول قرارداد) قابل اجرا خواهد بود.

ه) هر گونه به کارگیری افرادی که در اجرای قوانین و مقررات بازرخرد یا بازنشسته شده یا می شوند(به استثنای مقامات و اعضای هیئت علمی) در دستگاه های اجرایی و واحدهای سازمانی ممنوع و همچنین هر گونه پرداخت از هر محل و تحت هر عنوان به افراد بازنشسته و بازرخرد توسط دستگاه های اجرایی ادارای ردیف بودجه ای ممنوع و مشمول ماده 597 قانون مجازات اسلامی می باشند.

تبصره 1- ایثارگران موضوع این بند مشمول مقررات خاص خود می باشند.

تبصره 2- هر گونه قوانین و مقررات عام و خاص مغایر این حکم می گردد.

و) جذب نیروی انسانی و رسمی و پیمانی حداکثر تا پنج درصد مجوزهای استخدامی یک دستگاه به تشخیص بالاترین مقام دستگاه بدون نیاز به آزمون مجاز می باشد.

ز) تعیین و اعمال امتیازات شغل و شاغل و فوق العاده های مربوط به ایثارگران (جانبازان، آزادگان، رزمندگان و فرزندان شهید) و اجرای سایر احکام قانون مدیریت خدمات کشوری در مورد آنان می تواند به گونه ای صورت گیرد که دریافتی آنان بابت ایثارگری کاهش نداشته و امتیازات قانونی نظیر عدم نیاز به شرکت در آزمون های استخدامی و شرط سنی و تحصیلی کماکان اجرا و اعمال گردد. مناطق جنگ زده موضوع بند 2 ماده 68 قانون مدیریت خدمات کشوری توسط دولت تعیین می شود.

ح) اصلاح، تغییر و تصویب اساسنامه دستگاه های اجرایی بنا به پیشنهاد معاونت و تصویب هیئت وزیران مجاز خواهد بود نمایندگی سهام دولت در مجامع عمومی شرکت های دولتی (اعم از بانک ها و شرکت ها و موسسات بیمه دولتی) و موسسات انتفاعی وابسته به دولت به رعایت فرد بودن مجموع تعداد اعضای مجمع عمومی به عهده وزیر مسئول، وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور دو یا چند وزیر دیگر که با تصویب هیئت وزیران تعیین می شوند یا نمایندگان آنان خواهد بود.

ط) نظام امتیاز دهی حقوق و مزایا در شرکت های دولتی و بانک ها و نحوه استقرار آن بر اساس ضوابطی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ی) در دستگاه هایی که از ادغام دو یا چند دستگاه تشکیل می شوند و نیز در موارد خاص با تصویب دولت رعایت سقف تعداد معاونت دستگاه مندرج در قانون مدیریت خدمات کشوری ضروری نیست.

ک) آن دسته از کارکنان دستگاه هایی که مشمول قانون تامین اجتماعی می باشند از جهت شرایط بازنشستگی نیز تابع قانون مذکور و اصلاحات آن خواهند بود.

ل) دولت مجاز است با بکارگیری روش های جدید بویژه از طریق تحقق اهداف دولت الکترونیک، امکان اجرای وظایف پست های سازمانی و امور محوله به کارمندان در غیر محل اداری را فراهم و نسبت به تدوین به تدوین و اجرای "طرح کار در خانه" اقدام نماید.

سقف معافیت مالیاتی موضوع مواد 84 و 85 قانون مالیات های مستقیم در طول برنامه هر ساله توسط دولت تعیین می شود. همچنین در ماده 85 قانون مذکور به جای عبارت "مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت مصوب 1370/6/12" عبارت "وزارتخانه ها و موسسات، شرکت ها و سایر دستگاه های دولتی موضوع مواد 1 و 2 و 3 و ماده 5 قانون مدیریت خدمات کشوری، قضات، اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و تحقیقاتی" معتبر خواهد بود.

ماده 55

اجرای مقررات قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص تمرکززدایی و واگذاری وظایف و واحدهای مربوط به بخش غیر دولتی بویژه در بخش آموزش و پرورش، بهداشت و درمان، تربیت بدنی و امور فرهنگی، اجتماعی با رعایت اصول 29 و 30 قانون اساسی و مقررات مربوط مجاز است.

ماده 56

در شرکت هایی که مشاغل آنها به تشخیص معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور در چارچوب سیاست های مصوب دولت در زمره مشاغل کارگری موضوع 134 قانون مدیریت خدمات کشوری قرار می گیرد و همچنین در سایر موارد مشمول ماده مذکور رعایت مقررات قانون کار بویژه حداقل حقوق مصوب شورای عالی کار ضروری است.

ماده 57

اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری مانع استمرار امتیازات مكتسبه قانونی افرادی که از مزایای نخبگی یا ایثارگری (در مورد جانبازان، آزادگان، رزمندگان و فرزندان شهید) استفاده نموده اند، نخواهند بود. معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور نحوه معادل سازی امتیازات نخبگی و ایثارگری را در حوزه اداری و استخدامی با امتیازات قانون مدیریت خدمات کشوری تهیه و به تصویب شورای توسعه مدیریت می رساند.

ماده 58

کارکنانی که طبق مصوبه دولت نخبه شناخته می شوند(اعم از اینکه قبل یا بعد از این قانون شرایط نخبگی را احراز نموده باشند) علاوه بر استفاده از سایر مزایای قانونی با تصویب دولت از مزایای زیر نیز برخوردار خواهند بود:

- 1- کاهش ساعات موظفی با دریافت حقوق کامل در چارچوب مصوبه هیئت وزیران
- 2- کسب رتبه ارشد در ابتدای خدمت
- 3- اولویت در استفاده از بورس های داخل و خارج کشور که در اختیار دستگاه ها قرار می گیرد.
- 4- سایر مزایان مصوب دولت

ماده 59

احداث، خرید و یا اجاره ساختمان های جدید اداری توسط دستگاه های اجرایی (به استثنای موارد تغییر سطح تقسیمات کشوری و نیز در مورد تجمیع ساختمان های اداری موجود و تمرکززدایی) ممنوع می باشد.

ماده 60

به کارگران و کارکنان واحدهای مورد واگذاری، فقط برای یکبار سهام ترجیحی اعطا می گردد. دولت مجاز است به سازمان ها و صندوق های بازنشستگی و کارکنان خود در ازای مطالبات آنان سهم واگذار نماید. پرداخت مطالبات کارکنان دولت از طریق واگذاری سهام قابل عرضه در بورس به صندوق های بازنشستگی و تعاونی ها و دستگاه های اجرایی مربوط به نیز مجاز است. چگونگی واگذاری سهام قابل عرضه در بورس به صندوق های بازنشستگی و تعاونی ها و دستگاه های اجرایی مربوط نیز مجاز است. چگونگی واگذاری سهام مطابق آیین نامه ای خواهد بود که با پیشنهاد هیئت واگذاری به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده 61

الف) ماده 17 قانون مدیریت خدمات کشوری لغو می شود.

ب) اختیارات هیئت وزیران در مورد تعیین نصاب معاملات موضوع قانون برگزاری مناقصات و نیز حکم مواد 27 و 28 قانون مذکور به مواردی که معامله بر اساس مزایده انجام می شود تسری می یابد.

ج) تمامی معاملات و قراردادهای خارجی که بیش از یک میلیون دلار باشد با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرای پروژه ه او ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب 1375/12/12، تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین المللی (با درج آگهی در روزنامه های کثیرالانتشار و رسانه های الکترونیکی داخلی و خارجی) انجام و منعقد می شود. موارد استثنا به تایید کمیته سه نفره متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی، معاونت و وزیر وزارتخانه مربوطه خواهد رسید. در کلیه مناقصه ها، حق کنترل و بازرسی کمی و کیفی و کنترل قیمت برای کلیه کالاهای وارداتی و پروژه ها برای خرید محفوظ است. وزیر یا بالاترین مقام اجرایی ذیربط، مسوول حسن اجرای این موضوع می باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران فقط مجاز به تعهد یا پرداخت معاملات و قراردادهایی است که تایید بالاترین مقام دستگاه های اجرایی، مبنی بر رعایت مفاد این بند را داشته باشد.

ماده 62

به منظور ارتقای شفافیت و سلامت در امور اداری و اجرایی کشور و تضمین حقوق مردم، دستگاه های اجرایی مکلفند کلیه قوانین و مقررات و احکام لازم الاجرای مورد عمل خود را در قالب مجموعه های موضوعی تدوین و از

طریق پایگاه ملی انتشار قوانین و مقررات در اختیار مجریان و مردم قرار دهند. در هر حال دستگاه ها نمی توانند برای ارائه خدمات به مردم یا اجرای وظایف قانونی، مدارک، مستندات یا تکالیفی بیش از موارد مصرح در مجموعه های موضوعی مذکور را مورد مطالبه و استناد قرار دهند. آیین نامه اجرایی این بند از جمله در مورد چگونگی اداره پایگاه ملی انتشار قوانین و مقررات ظرف سه ماه به پیشنهاد معاونت حقوقی رییس جمهور و تایید معاونت به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده 63

به منظور استفاده از خدمات کارشناسان و مشاوران در دستگاه های اجرایی به ویژه در زمینه های بودجه ریزی، برنامه ریزی، حقوقی، اداری و استخدامی، نظام تشخیص صلاحیت شامل رتبه بندی، رسیدگی انتظامی و تعرفه خدمات کارشناسی مشاوران و کارشناسان مذکور به پیشنهاد معاونت های حقوقی، توسعه مدیریت و سرمایه انسانی، برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده 64

در مواردی که در اجرای قوانین وظایف تصدی دولت (و یا بنگاه ها و واحدهای مربوط) به نهادها و موسسات عمومی غیر دولتی واگذار شده یا می شود، واگذاری وظایف رافع مسوولیت کلی دولت در مقابل شهروندان نیست. در این موارد تنظیم رابطه دولت و موسسه یا نهادهایی که عهده دار وظیفه تصدی دولت یا بنگاه مربوط شده است بر اساس ضوابطی است که به تصویب هیئت وزیران می رسد. این ضوابط شامل مواردی که قبلاً واگذار شده است نیز می باشد. در صورت عدم حصول نتیجه مورد نظر با توجه به ضوابط موضوع این ماده دولت با پرداخت هزینه های متعارف انجام شده از سوی موسسه یا نهاد عمومی مربوط مجدداً عهده دار وظیفه تصدی و بنگاه ها و واحدهای یاد شده می باشد و مکلف است ضمن تداوم خدمت رسانی مستقیماً یا از طریق موسسات یا شرکت های وابسته به تابعه خدمت رسانی به مردم در چارچوب سیاست های کلی در مورد آن تعیین تکلیف نماید.

ماده 65

الف) تغییر ساعات رسمی کشور و تربیت و تنظیم ساعات کار دستگاه های اجرایی در طول سال با احتساب 44 ساعت در هفته با هیئت وزیران است.
ب) اعطای مرخصی تشویقی به کارکنان دستگاه های اجرایی در چارچوب مصوب هیئت وزیران مجاز است.
ج) علاوه بر تعطیلات رسمی در موارد ضرورت، هیئت وزیران می تواند در تمام کشور یا برخی از مناطق تعطیلی عمومی اعلام نماید.

- فصل پنجم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: اقتصاد

بهبود فضای کسب و کار

ماده-66

به منظور بهبود فضای کسب و کار در کشور به دولت اجازه داده می شود فهرست مقررات و سیاست های تشویقی لازم از جمله اهدای جوایز یا اعطای تسهیلات یا کمک های مالی برای استفاده کالاها و خدمات از نام و نشان تجاری در بازار خرده فروشی و عمده فروشی را به گونه ای تدوین و اجرا نماید که تا پایان برنامه پنجم، تولید، عرضه، صدور و ورود محصولات که امکان استفاده از نام و نشان تجاری دارند فقط با نام و نشان تجاری ارائه گردد. تبصره- کلیه فعالان اقتصادی اعم از دولتی و غیر دولتی ملزم به ارائه اطلاعات شفاف و به روز از طریق سامانه اطلاع رسانی دولت می باشند. استتکاف از ارائه اطلاعات موضوع این تبصره بعد از مطالبه دستگاه مربوط، مشمول جریمه ای حداکثر معادل مبلغ کالا یا خدمت موضوع این ماده می باشد. مرجع رسیدگی به پرونده های این تبصره سازمان تعزیرات حکومتی می باشد.

ماده-67

در مورد آن دسته از فعالیت های اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه های متعدد می باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل مجوز را به عهده خواهد داشت به گونه ای که ضمن رعایت اصل همزمانی صدور مجوزها، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش بینی شده در قانون نحوه اجرای اصل 44 تجاوز ننماید.

ماده-68

شرکت های دولتی که با تصویب هیئت وزیران مشمول واگذاری به بخش غیر دولتی می شوند صرفاً طی مدت تعیین شده در مصوبه هیئت وزیران برای واگذاری مشمول مقررات حاکم بر شرکت های دولتی از جمله مقررات مالی، معاملاتی، محاسباتی، استخدامی، تشکیلاتی، مالیاتی، و نظارت های خاص نظیر نظارت دیوان محاسبات و بازرسی کل کشور نخواهند بود و در چارچوب قانون تجارت و قانون کار و قوانین ناظر بر بخش خصوصی اداره می شوند. خروج شرکت از فهرست واگذاری صرفاً با تصویب هیئت وزیران ممکن می باشد و در این صورت اجرای مقررات حاکم بر شرکت های دولتی از تاریخ تصویب خروج شرکت الزامی خواهد بود.

ماده-69

در راستای تحقق اهداف سیاست های کلی اصل 44 قانون اساسی، رقابتی نمودن اقتصاد و دستیابی به افزایش سهم ارتقای بهره وری کل عوامل تولید در رشد اقتصادی و برای برنامه ریزی، سیاستگذاری، راهبری، پایش و ارزیابی بهره وری کلیه عوامل تولید (نیروی کار، سرمایه، انرژی و آب و خاک) سازمان ملی بهره وری ایران به صورت موسسه دولتی وابسته به معاونت نسبت به تدوین برنامه جامع بهره وری کشور شامل شاخص های استاندارد بهره وری و نظام اجرایی ارتقای بهره وری شامل توزیع نقش ها و مسوولیت ها در کلیه بخش های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اعم از بخش دولتی و غیر دولتی لازم الاجرا برای کلیه دستگاه های اجرایی اقدام نموده و به تصویب هیئت وزیران می رساند.

حداکثر 3 درصد از هر مرحله تخصیص اعتبارات هزینه ای دستگاه در خزانه نگهداری و پرداخت آن به دستگاه منوط به ارائه تایید معاونت مبنی بر رعایت مصوبات موضوع این ماده و دیگر تکالیف قانونی مربوط به بهره وری خواهد بود. - آیین نامه اجرایی این ماده شامل زمانبندی و تعیین میزان تخصیص در سقف ذکر شده در تبصره فوق الذکر و نحوه پایش شاخص ها و گزارش دستگاه ها توسط هیئت وزیران تصویب می شود.

ماده-70

به دولت اجازه داده می شود به منظور استقرار و توسعه استاندارد به کلیه کالاها، فعالیت ها و خدمات در حوزه های مختلف، سازمان استاندارد ملی ایران را بر اساس اساسنامه مصوب دولت به صورت موسسه دولتی وابسته به معاونت با حوزه صلاحیت عام استاندارد سازی، مقررات گذاری، در مورد کالاها و خدمات، قراردادهای و دیگر موارد مشابه آنها که توسط بخش های دولتی و غیر دولتی اعم از خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی ارائه می شود ایجاد نماید.

اشتغال

ماده-71

به دولت اجازه داده می شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل های منطقه ای و توسعه مشاغل نو اقدام های زیر را انجام دهد:

الف) حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه ها، خوشه ها و زنجیرهای تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطای کمک های هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی، تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها.

ب) رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه های بزرگ و رقابت پذیر.

ج) گسترش کسب و کار خ انگی و مشاغل از راه دور و طرح های اشتغال زای بخش خصوصی و تعاونی به ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از نرخ بیکاری متوسط کشور.

د) حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت های غیر متشکل اقتصادی خانوار به تشکل ها و واحدهای حقوقی.

ه) حمایت مالی از بخش غیر دولتی، به منظور توسعه و گسترش آموزش های کسب و کار، کارآفرینی، فنی و حرفه ای و علمی - کاربردی.

و) اعمال تخفیف پلکانی و یا تامین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه هایی که با تایید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی نسبت به بکارگیری نیروی کار جدید مبادرت می نماید. به شرط آنکه واحد تازه تاسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد.

- آیین نامه اجرایی این ماده شامل نحوه، میزان و مدت زمان استفاده از امتیازات موضوع بندی های فوق حداکثر ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ارز

ماده-72

به منظور تنظیم تعهدات ارزی کشور، دستگاه های اجرایی ملزم به رعایت موارد زیر می باشند:

الف) عملیات و معاملات ارزی خود را از طریق حساب های ارزی بانک های داخل یا خارج که با تایید بانک مرکزی افتتاح کرده یا می کنند، انجام دهند. بانک های عامل ایرانی مکلفند، خدمات مورد نیاز آنها را در سطح استانداردهای بین المللی تامین نمایند.

ب) فهرست کلیه حساب های ارزی خارج از کشور خود را به بانک مرکزی اعلام کنند، تا پس از تایید این بانک ادامه فعالیت آنها میسر گردد.

ماده 73

الف) به دستگاه های اجرایی اجازه داده می شود برای تامین منابع مالی طرح های خود از روش بیع متقابل با رعایت اصل عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی و بانک های دولتی پس از تصویب شورای اقتصاد استفاده نمایند.

ب) بانک های تجاری و تخصصی مجازند بدون تضمین دولت، نسبت به تامین منابع مالی طرح های سرمایه گذاری

بخش های غیردولتی از منابع بین المللی اقدام نمایند. تعیین نسبت بدهی به دارایی های ارزی هر بانک با تصویب هیئت وزیران خواهد بود.

ج) در استفاده از تسهیلات مالی خارجی، رعایت موارد زیر توسط دستگاه های اجرایی و بانک های عامل ضروری است:

- 1- تمامی طرح ها با مسوولیت وزیر و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه ذیربط و تایید شورای اقتصاد، باید دارای توجیه فنی، اقتصادی و مالی باشند و مجموع هزینه های اجرای کامل آنها از سقف های تعیین شده تجاوز نکند. زمان بندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات هر طرح و میزان استفاده از آن از ساخت داخل با توه به ظرفیت ها، امکانات و توانایی های داخلی و رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب 1375/12/12 و نیز رعایت شرایط زیست محیطی در اجرای هر یک از طرح ها باید به تصویب شورای اقتصاد برسد.
- 2- استفاده کننده از بیع متقابل و تسهیلات مالی خارجی (شامل فاینانس و وام های مستقیم) ظرف دو ماه از زمان انعقاد قرارداد، جدول زمانی و میزان تعهدات ایجاد شده و یا استفاده شده و نیز زمان بندی باز پرداخت بدهی ها و تعهدات ارزی خود را در اختیار بانک مرکزی قرار دهد. پس از اجرایی شدن طرح های مذکور، گزارش عملکرد طرح (مشمتمل بر اصل و بهره وجوه دریافتی یا پرداختی و باقیمانده تعهد) در فواصل سه ماهه به بانک مرکزی و معاونت اعلام خواهد شد.

ماده 74

الف) به بانک مرکزی اجازه داده می شود جهت تامین مالی پروژه های زیربنایی توسعه ای نسبت به صدور اوراق مشارکت ارزی در بازارهای بین المللی اقدام نماید.

ب) به شرکت های دولتی اجازه داده می شود در راستای تامین منابع ارزی طرح های سرمایه گذاری خود، پس از تایید بانک مرکزی، اقدام به انتشار اوراق مشارکت ارزی نمایند، تضمین اصل و سود این اوراق با شرکت های مذکور می باشد.

ماده 75

باز پرداخت تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی توسط بانک های عامل، پس از تهاثر تمامی بدهی دولت به این بانک ها، تاسقف مقرر برای هر بانک که توسط وزیر امور اقتصادی و دارایی با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام خواهد شد، به حساب قوانین افزایش سرمایه دولت در بانک های دولتی که بر اساس سیاست های اصل 44 دولتی باقی می ماند، منظور می شود.

ماده 76

به منظور تبدیل عواید ناشی از فروش منابع طبیعی به ثروت های ماندگار و مولد، صندوق توسعه ملی به صورت موسسه عمومی و غیر دولتی، با واریز حداقل 20 درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده های نفتی، تشکیل می شود. آیین نامه این صندوق با رعایت موارد زیر، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط معاونت و با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

الف) ارکان صندوق عبارتند از:

- 1- هیئت امنا
- 2- هیئت عامل
- 3- رییس کل
- 4- هیئت نظارت

ب) هیئت امنای صندوق توسعه ملی مرکب از اعضای زیر می باشد:

- 1- رییس جمهور (رییس هیئت امنا)
- 2- معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور (دبیر هیئت امنا)
- 3- رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- 4- وزیر نفت
- 5- وزیر امور اقتصادی و دارایی
- 6- دو نفر از سایر وزرا به انتخاب رییس جمهور

ج) هیئت نظارت مرکب از سه نفر متخصصان مالی به صورت موظف (تمام وقت) به انتخاب هیئت امنا

د) منابع مالی صندوق توسعه ملی:

- 1- حداقل معادل بیست درصد از منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و فرآورده های نفتی
- 2- مانده حساب ذخیره ارزی در پایان سال 1388
- 3- اقساط وصولی تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی با رعایت موضوع ماده 75 این قانون
- 4- منابع قابل تحصیل از بازارهای پولی و مالی داخلی و بین المللی
- 5- درآمد خاص فعالیت عملیاتی صندوق توسعه ملی طی سال مالی
- 6- مصارف صندوق توسعه ملی:

1- اعطای تسهیلات به بخش های خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی با هدف تولید، اجرای طرح های اقتصادی، زیر بنایی، صنایع نوین و فعالیت های اقتصادی پرخطر و توسعه سرمایه گذاری در داخل و خارج از کشور با در نظر گرفتن شرایط رقابتی و بازدهی مناسب اقتصادی.

2- مشارکت های مالی توسعه ای با بخش های خصوصی، تعاونی و عمومی غیر دولتی یا کمک به آنها برای

- اهداف مقرر در جزء "1" این بند.
- 3- سرمایه گذاری مالی در بازارهای پولی و مالی داخلی و خارجی
  - 4- سپرده گذاری در بانک های توسعه ای و تخصصی به منظور ارتقای قدرت تسهیلات دهی آنها
  - 5- اعطای تسهیلات به سرمایه گذاران خارجی به منظور جلب و حمایت از سرمایه گذاری در ایران
  - 6- مشارکت و اعطای تسهیلات به منظور ایجاد شرکت ها و بانک های مشترک ایرانی - خارجی
  - 7- پرداخت مابه التفاوت قیمت تکلیفی موضوع بند "د" ماده 93 این قانون
  - 8- تأمین کسری بودجه عمومی دولت معادل کاهش عواید ارزی حاصل از صادرات نفت خام نسبت به ارقام پیش بینی شده در قوانین بودجه سنواتی
  - 9- تأمین نیازهای ارزی احتیاطی کشور در شرایط بحرانی با تصویب شورای عالی امنیت ملی
  - 10- کمک های بلاعوض، پرداخت یارانه و سود و کارمزد، پرداخت تسهیلات در قالب وجود اداره شده و سرمایه گذاری دولت در طرح های زاینده اقتصادی در بخش های مختلف اجتماعی، فرهنگی، زیربنایی و تولیدی با اولویت آب و کشاورزی، حمل و نقل، اشتغال و مسکن
  - 11- موارد ضروری و اجتناب ناپذیر با تشخیص هیئت امانا و در راستای اهداف صندوق
  - 12- سایر موارد قانونی
- تبصره-1- کلیه تعهدات قانونی حساب ذخیره ارزی به صندوق توسعه ملی منتقل می شود.
- تبصره-2- اولویت تسهیلات اعطایی و مشارکت با سرمایه گذاری ها در داخل کشور می باشد.
- تبصره-3- استفاده از منابع صندوق برای هزینه های جاری دولت ممنوع می باشد.
- و) سود خالص سالانه صندوق توسعه ملی به حساب افزایش سرمایه صندوق یاد شده انتقال می یابد و از مقررات مغایر مستثنی است.

پول و بانک

ماده-77

- به منظور گسترش و نهادینه کردن سنت پسندیده قرض الحسنه:
- الف) شبکه بانکی کشور موظف است نسبت به تفکیک حساب ها و ایجاد سازوکارهای مجزای اداری به نحوی اقدام نماید که منابع تجهیز شده از حساب های پس انداز قرض الحسنه پس از کسر ذخیره قانونی، صرفاً برای اعطای تسهیلات قرض الحسنه صرف شود. مسوولیت حسن اجرای این بند با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می باشد.
- ب) دولت مجاز است سالانه تا 20 درصد از منابع صندوق توسعه ملی را از طریق سپرده گذاری نزد بانک ها و حساب های قرض الحسنه به پرداخت تسهیلات قرض الحسنه اختصاص دهد.
- ج) دولت مجاز است با تشویق و حمایت مالی و حقوقی از صندوق های قرض الحسنه مردمی، سازوکار لازم را برای توسعه آنها فراهم نماید.

ماده-78

- به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می شود از ابزارهای مالی (مصوب شورای عالی بورس و اوراق بهادار) و پولی برای مدیریت بازار پول کشور در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا و با تصویب شورای پول و اعتبار استفاده نماید.

ماده-79

- به منظور توسعه فعالیت های نظام بانکی کشور رد سطح بین المللی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با تصویب شورای پول و اعتبار مجاز به اجرای موارد زیر می باشد:
- الف) صدور مجوز تشکیل بانک های مشترک ایرانی و خارجی برای فعالیت در داخل و خارج از کشور و تعیین درصد مشارکت سرمایه گذار خارجی در سهام بانک های مزبور در ایران .
- ب) صدور مجوز ایجاد شعب و نمایندگی خارجی در کشور و بانک های ایرانی در خارج از کشور.

ماده-80

- ترکیب مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از:
- رئیس جمهور (ریاست مجمع) وزیر امور اقتصادی و دارایی، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، وزیر بازرگانی و یک نفر از وزراء به انتخاب هیئت وزیران
- تبصره-1- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به پیشنهاد جمهوری و پس از تایید مجمع عمومی بانک مرکزی با حکم رئیس جمهور منصوب می شود.
- تبصره-2- قائم مقام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی و پس از تایید مجمع عمومی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با حکم رئیس جمهور منصوب می شود.
- تبصره-3- مصوبات و تصمیمات مجمع پس از تایید رئیس جمهور لازم الاجرا است.

ماده-81

- طی سال های برنامه پنجم، ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار به شرح زیر تعیین می شود:
- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (رئیس شورا)
- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی
- معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور یا معاون وی

وزیر بازرگانی
دو تن از وزراء به انتخاب هیئت وزیران
دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، و تایید
رییس جمهور
دادستان کل کشور یا معاون وی
رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن
رییس اتاق تعاون
نماینده کمیسیون های اقتصادی و برنامه و بودجه محاسبات مجلس شورای اسلامی (هر کدام یک نفر) به عنوان
ناظر با انتخاب مجلس شورای اسلامی
تبصره- مصوبات و تصمیمات شورا پس از تایید رییس جمهور لازم الاجرا است.

ماده-82

به دولت اجازه داده می شود در سال اول برنامه نسبت به موارد زیر اقدام نماید:
الف) تکمیل سامانه جامع تبادل اطلاعات مشتریان با مشارکت کلیه موسسات پولی، مالی، سازمان امور مالیاتی و سایر سازمان ها و شرکت های ارایه دهنده خدمات عمومی که اطلاعات مورد نیاز سامانه فوق را در اختیار دارند.
ب) فراهم نمودن امکان احراز صحت اسناد و اطلاعات ارایه شده توسط مشتریان به بانک ها به صورت الکترونیکی از طریق وزارت کشور (سازمان ثبت احوال) و وزارت دادگستری (سازمان ثبت اسناد و املاک کشور)
ج) فراهم نمودن امکانات اجرایی رسیدگی به شکایات متقاضیان در مواردی که نسبت به صحت اطلاعات اعتباری ثبت شده خود نزد دفاتر ثبت اطلاعات (دولتی و غیر دولتی) اعتراض دارند.

ماده-83

کلیه موسسات اعتباری موظفند اطلاعات و آمار مورد درخواست بانک مرکزی را در اختیار آن بانک قرار دهند حفظ اسرار حرفه ای در خصوص آمار و اطلاعات دریافتی توسط بانک مرکزی بر عهده بانک مزبور است.

ماده-84

بانک ها و موسسات اعتباری موظفند از سال اول برنامه، قبل از اعطای هر گونه وام و تسهیلات به مشتریان (اشخاص حقیقی و حقوقی) نسبت به اعتبار سنجی و تعیین حد اعتباری آنها بر اساس دستور العمل بانک مرکزی اقدام نمایند.

ماده-85

الزام بانک ها به پرداخت تسهیلات در قالب عقود مبادله با نرخ کمتر از نرخ اعلام شده توسط شورای پول و اعتبار منوط به تایید معاونت و تامین مابه التفاوت سود از طریق یارانه یا وجوه اداره شده توسط دولت می باشد.
تبصره- نرخ تسهیلات تکلیفی معادل نرخ عقود مبادله ای مصوب شورای پول و اعتبار خواهد بود.

ماده-86

دولت مجاز است با پیشنهاد معاون، بخشی از سود بانک هایی که به موجب سیاست های کلی اصل 44 در بخش دولتی باقی خواهند ماند و بیمه ایران را برای افزایش سرمایه دولت در بانک ها و بیمه ایران اختصاص دهد.

ماده-87

نحوه تعیین بانک عامل بنگاه ها، موسسات، شرکت ها و سازمان های دولتی و موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی برای دریافت خدمات بانکی در چارچوب دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده-88

به منظور حفظ اعتماد متقابل مردم و نظام بانکی کشور، موسسات مالی و اعتباری و صندوق های قرض الحسنه، نظام بیمه و تضمین اصل سپرده و بازگشت تسهیلات با رعایت اصل حاکمیت اراده و رضای مشتری ایجاد می شود. وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی مکلف اند تا پایان سال اول برنامه اقدام های لازم را برای طراحی و استقرار نظام مذکور به عمل آورند.

ماده-89

به دولت اجازه داده می شود از محل منابع صندوق توسعه ملی برای تقویت و افزایش سرمایه صندوق های حمایت از سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، ضمانت صنایع کوچک، ضمانت صادرات، بیمه محصولات کشاورزی و صنعتی و بانک های دولتی اقدام نماید.

بازار سرمایه

ماده-90

سازمان بورس و اوراق بهادار موظف است در سال اول برنامه پایگاه اطلاعاتی مدیران بازار سرمایه کشور را که در نهادهای مالی و یا نا شران اوراق بهادار سمت یا مسوولیت دارند ایجاد نماید. صلاحیت مدیران نهادهای مالی و ناشران اوراق بهادار شامل اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل باید به تایید سازمان بورس و اوراق بهادار برسد. در

صورت فقدان صلاحیت یا سلب صلاحیت نامبردگان، مرجع انتخاب کننده موظف است از انتخاب وی به سمت های یادشده خودداری نموده و یا مدیران انتخاب شده را از آن سمت برکنار نماید. در غیر این صورت علاوه بر مدیر فاقد صلاحیت (اعم از اینکه عمل ارتكابی به موجب سایر قوانین جرم تلقی بشود یا نشود) متخلف محسوب می شوند و در مقابل سرمایه گذاران و سایر ذی نفعان مسوولیت نضامنی خواهند داشت. شرایط و ضوابط احراز صلاحیت مدیران مذکور و نحوه سلب صلاحیت آنان به موجب آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران می رسد.

ماده-91

ناشران اوراق بهادار، نهادهای مالی و تشکلهای خود انتظام و نیز اشخاص حقیقی که به عنوان مدیران آنها انتخاب می شوند در صورت نقض مقررات قانونی، آیین نامه ها، دستورالعمل ها و ضوابط مربوط به فعالیت هر یک از آنها متخلف محسوب شده و سازمان بورس و اوراق بهادار مجاز است بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیئت وزیران می رسد از متخلفین جریمه اخذ و به حساب خزانه واریز نماید.

تبصره-1- آرای صادره در خصوص اخذ جریمه ها قطعی و لازم ال اجرا بوده و با تشخیص سازمان بورس و اوراق بهادار از طریق دواير اجرای ثبت و اجرای احکام دادگاه ها و یا اجرائیات سازمان امور مالیاتی قابل اجراست.

تبصره-2- به سازمان بورس و اوراق بهادار اجازه داده می شود به منظور اجرای وظایف مندرج در فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب سال 1384 بر اساس دستورالعملی که به تصویب هیئت وزیران می رسد نسبت به تایید صلاحیت اشخاص حقیقی برای انجام وظیفه به عنوان ضابطه دادگستری، در موارد مذکور اقدام نماید.

ماده 92

به منظور کاهش ریس سرمایه گذاری و افزایش شفافیت اطلاعات بازار اوراق بهادار کشور سازمان بورس و اوراق بهادار مجاز است برای انجام وظایف و مسوولیت های خود، تمامی اسناد، مدارک و اطلاعات موجود نزد ناشران، نهادهای مالی، تشکلهای خود انتظام تحت نظارت خود را دریافت و یا آنها را ملزم به تهیه و ارائه اطلاعات، اسناد و گزارش های خاص نماید.

سازمان بورس و اوراق بهادار در صورت لزوم و به تشخیص خود مجاز است کلیه اطلاعات، اسناد و مدارک مذکور را منتشر و یا آنها را به مراجع و نهادهای ذیصلاح ارایه کند. مدیران اشخاص حقوقی تحت نظارت در صورت خودداری از انجام موارد فوق، به مجازات مندرج در صدر ماده 49 قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران محکوم می شوند.

تبصره- دریافت، انتشار و ارایه اسناد و مدارک موضوع این ماده بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

تجارت

ماده-93

به منظور تنظیم مناسب بازار، افزایش سطح رقابت، ارتقای بهره وری شبکه توزیع و شفاف سازی فرآیند توزیع کالا و خدمات، به دولت اجازه داده می شود:

الف) نسبت به ساماندهی واحدهای پخش کالا در سراسر کشور اقدام نموده و عرضه کالاهایی را که فهرست آنها سالانه توسط وزارت بازرگانی مشخص می شود به واحدهای خرده فروشی، تنها از طریق سازوکاری که توسط وزارت بازرگانی تعریف می شود محدود نماید. واحدهای موضوع این بند مکلف به رعایت قانون نظام صنفی و سازوکار های ابلاغی دولت بوده و متخلفین مشمول ماده 61 قانون نظام صنفی خواهند بود.

ب- نسبت به ساماندهی واحدهای صنفی بدون پروانه اقدام و نرخ مالیات و خدمات عمومی (آب، برق، گاز، تلفن و خدمات شهری) ارایه شده به اینگونه واحدها را تا زمان اخذ پروانه کسب بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیئت وزیران می رسد، حداقل دو برابر نرخ مالیات و تعرفه مصوب تعیین و دریافت نماید. این حکم مانع از اجرای سایر ضمانت های اجرایی مقرر در قوانین مربوط نخواهد بود.

ج) نسبت به توسعه نظام ملی طبقه بندی و خدمات شناسه کالا و خدمات ایران (ایران کد) به منظور ایجاد نظام منسجم و یکپارچه برای تبادل اطلاعات مربوط به کالاها و خدمات اقدام نموده و کلیه عرضه کنندگان کالا و خدمات را مکلف به اخذ و روزآمد کردن این کد و دستگاه های اجرایی ذیربط را موظف به استفاده از آن نمایند.

د) قیمت گذاری را با رعایت اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به کالاها و خدمات عمومی و انحصاری و کالاهای اساسی یا ضروری محدود نماید. فهرست و ضوابط تعیین قیمت این کالاها و خدمات ظرف مدت سه ماه پس از تصویب این قانون با پیشنهاد کارگروهی متشکل از وزارت بازرگانی، معاونت و وزارتخانه های ذیربط به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید. چنانچه قیمت فروش کالا یا خدمات به قیمت کمتر از قیمت تعیین شده تکلیف شود، ما به التفاوت قیمت ها از محل منابع دولت در سال اجرا یا منابع صندوق توسعه ملی پرداخت می شود و یا از محل بدهی دستگاه ذیربط به دولت تهاتر می گردد.

ماده-94

وزارت بازرگانی مجاز است در راستای اجرای سیاست های کلی اصل 44 قانون اساسی، امور اجرایی تنظیم بازار اعم از تامین، ذخیره سازی، توزیع، بازرسی و قیمت گذاری کالاها و خدمات را به تشکلهای صنفی، تولیدی، توزیعی و خدماتی، اتحادیه ها و تعاونی ها و همچنین تشکلهای مردمی واگذار نماید.

تبصره 1- تشکل ها، اتحادیه ها، تعاونی ها و تشکل های مردمی موضوع این ماده، در مقابل اختیارات واگذار شده در چارچوب دستورالعمل ابلاغی وزارت بازرگانی و معاونت پاسخگو و مسوول جبران خسارت خواهند بود.

تبصره 2- وزارت بازرگانی مجاز است حسب ضرورت از طریق اعطای مجوز واردات بدون انتقال ارز، نسبت به جبران نیازهای داخلی اقدام نماید.

ماده-95

به منظور حمایت از تولید و مصرف داخلی، پشتیبانی از صادرات و حذف جریان های غیررسمی تجاری با اعمال حمایت های متناسب تعرفه ای در دوره زمانی محدود و منطبق بر اهداف میان مدت و در راستای ارتقای کیفیت، کاهش قیمت تمام شده و افزایش بهره وری، میانگین تعرفه ها در پایان پنجم نسبت به پایان برنامه چهارم کاهش می یابد.

ماده-96

ایجاد موانع غیر تعرفه ای و غیرفنی برای واردات در طول سال های برنامه ممنوع است و در صورت وجود چنین موانعی، دولت مجاز است با رعایت موازن شرع و وضع نرخ های معادل تعرفه ای نسبت به رفع آن اقدام نماید.

ماده-97

الف) به منظور ارتقای مشارکت بنگاه ها و افزایش سهم تشکل ها، خوشه ها، کنسرسیوم ها، شرکت های مدیریت صادرات و شرکت های بزرگ صادراتی و دارای تنوع محصول، دولت مجاز است کمک ها، تسهیلات، مشوق ها و حمایت های مستقیم و غیر مستقیم خود در حوزه صادرات غیرنفتی را از طریق این تشکل ها و بر اساس دستورالعملی که ظرف شش ماه توسط وزارت بازرگانی تهیه و پس از تایید معاونت ابلاغ خواهد شد، اعطا نماید.

تبصره- تشکلهای موضوع این ماده در مقابل اختیارات واگذار شده در چارچوب دستورالعمل ابلاغی و زارت بازرگانی و معاونت پاسخگو و مسوول جبران خسارت خواهند بود.

ب- برقراری هر گونه مالیات بر مالیات برصادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات در طول برنامه ممنوع می باشد و به منظور صیانت از منابع کشور، عوارض ویژه برای صادرات مواد خام یا با ارزش افزوده پایین با تصویب هیات وزیران وضع و دریافت می گردد.

ج- صادرات کالا و خدمات از اخذ هر گونه مجاز به استثنای استانداردهای اجباری و گواهی های مرسوم در تجارب بین المللی (مورد درخواست خریداران) معاف می باشد.

د- تدابیر و اقدام ها موثر حفاظتی جبرانی و ضد دامپینگ درمواردی که کالایی با شرایط غیر متعارف و با امتیاز قابل توجه به کشور وارد می شود را اتخاذ و اعمال نماید.

ه- تنظیم بازار داخلی موجب ممنوعیت صدور نمی گردد و صدور کلیه کالاها و خدمات، به جز موارد زیر مجاز خواهد بود.

1- اشیای عتیقه و میراث فرهنگی

2- اقلام خاص دامی، بنای و گونه هایی که جنبه حفظ ذخایر ژنتیکی و یا حفاظت زیست داشته باشند.

تبصره- صادرات کالاهایی که دولت برای تامین آنها یارانه پرداخت می کند یا صدور آنها موجب ضرر عموم مردم می شود تنها با پیشنهاد دستگاه مربوطه و تصویب شورای اقتصاد مجاز می باشد.

ماده-98

به دولت اجازه داده می شود جهت اعطای کمک های توسعه ای خارجی در قالب اعطای تسهیلات ، کمک بلاعوض ، یارانه سود و کارمزد و اجرای پروژه ها نسبت به تشکیل صندوق کمکهای توسعه ای ج.ا اقدام کند. اساسنامه صندوق به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-99

ادغام شرکت هایی تجاری موضوع باب سوم قانون تجارب مادامی که موجب ایجاد تمرکز و بروز انحصاری نشود، به شکل یک جانبه (بقای یکی از شرکت پذیرنده) و ادغام دو یا چند جانبه (محو شخصیت حقوقی شرکت های ادغام شونده و ایجاد شخصیت حقوقی جدید- شرکت جدید) باتصویب چهار پنجم صاحبان سهام در مجمع عمومی فوق العاده شرکت های سهامی با چهار پنجم صاحبان سرمایه در سایر شرکت های تجاری موضوع ادغام مجاز می باشد.

کلیه حقوق و تعهدات، دارایی ، دیون و مطالعات شرکت یا شرکت های موضوع ادغام، به شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت جدید انتقال خواهند یافت و پس از ادغام ، شرکت پذیرنده ادغام، یا شرکت جدید باتوجه به نوع آن مطابق مقررات قانون تجاری اداره خواهد شد.

کارکنان شرکت های موضوع ادغام به شرکت پذیرنده یا شرکت جدید انتقال خواهند یافت. در صورت عدم تمایل برخی کارکنان با انتقال به شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت جدید، مزایای پایان کار مطابق مقررات قانون کار توسط شرکت مزبور به کارکنان یاد شده پرداخت می شود. در مورد نیروی کار مازاد مطابق قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده 113 قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ، مصوب 82/5/26 عمل خواهد شد.

سرمایه شرکتی که ادغام شرکت های موضوع این بند حاصل می گردد تا سقف مجموع سرمایه شرکت های ادغام شده در آن از پرداخت مالیات موضوع ماده 48 قانون مالیات مستقیم 66/12/3 و اصلاحیه های آن معاف است.

دولت موظف است شرایط پیشگیری از ایجاد تمرکز، اعمال بروز قدرت، انحصار، دامنه مفید و مجاز ادغام رامطابق فصل 9 قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کل اصل 44 قانون اساسی پیش بینی نماید.

ماده-100

به منظور تسهیل تجارت همزمان با کنترل دقیق محموله های خارجی، حداقل 20 درصد از مبادی ورودی و خروجی تا پایان برنامه پنجم کاهش می یابد.

ماده-101

تشکیل گروه اقتصادی با منافع مشترک با مشارکت دو یا چند شخص (حقیقی و حقوقی) به منظور تسهیل و گسترش فعالیت اقتصادی و تجاری برای یک دوره محدود و براساس قراردادی کتبی پس از ثبت در مرجع ثبت شرکت ها مجاز است.

تبصره 1- تغییر در حیطه اختیارات مدیران در قرارداد در قبال اشخاص ثالث قابل استناد نبوده و اعضای گروه متضامنا مسئول پرداخت دیون گروه از اموال شخصی خود می باشند، مگر اینکه با اشخاص ثالث طرف قرارداد به ترتیب دیگری توافق شده باشد.

تبصره 2- عملیات مربوط به دفاتر تجاری، بازرسی و تصفیه مطابق ماده 6 و احکام باب یازدهم قانون مجازات و مواد 151 و 152 لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب سال 1347 خواهد بود.

تبصره 3- فوت یا حجر یا ممنوعیت قانونی یکی از اشخاص حقیقی یا انحلال یا ورشکستگی یکی از اشخاص حقوقی موجب انحلال می شود مگر اینکه در قرار داد تشکیل گروه اقتصادی طور دیگری مقرر شده باشد به شرط اینکه اشخاص حقیقی یا حقوقی مذکور صاحب کمتر از 50 درصد سرمایه مشارکت باشند.

ماده- 102

خرید کالا یا خدمات از طریق بورس یا سامانه های مورد تأیید معاونت، بدون رعایت احکام و تشریفات قانون برگزاری مناقصات، توسط دستگاه های اجرایی، بلامانع است.

سرمایه گذاری خارجی

ماده-103

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است کلیه اطلاعات مربوط به شرکت های ثبت شده از جمله شرکت های با مشارکت اشخاص خارجی را به تفکیک ، همزمان با ثبت ، به وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت اعلام نماید.

ماده- 104

به دولت اجازه داده می شود سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران را متناسب با نیازهای روز و ضرورت های تحقق اهداف کمی برنامه ، بازرگری و تصویب نماید.

مناطق آزاد

ماده-105

به منظور ساماندهی و ایفای مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در تحقق اهداف سند چشم انداز 20 ساله نظام ، اعمال مدیریت یکپارچه و ایجاد رشد اقتصادی مناسب در این مناطق، هم پیوندی و تعامل اثر گذار و الهام بخش اقتصاد ملی یا اقتصاد جهانی و ارایه الگوی توسعه ملی در بخش های مختلف؛
الف) مدیر سازمان مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه و قائم مقام شورای شهر و روستا محسوب شده و کلیه وظایف اختیارات و مسئولیت های دستگاه های اجرایی و شوراهای مذکور مستقر در این مناطق به عهده وی میباشد.
ب) کالاهای تولید ویا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به هنگام ورود به سایر نقاط کشور به نسبت مجموع ارزش افزوده و ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در آن، اضافه تولید داخلی محسوب و از پرداخت حقوق ورودی معاف خواهد شد.

تبصره 1- مواد اولیه و کالاهای واسطه ای خارجی به کار رفته در تولید مشروط به پرداخت حقوق ورودی درحکم مواد اولیه و کالای داخلی محسوب می شود.

تبصره 2- مواد اولیه و قطعات خارجی به کار رفته در کالاهای تولید و یا پردازش شده در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که قبلاً از سایر نقاط کشور به منطقه ارسال شده و در تولید و یا پردازش محصول به کار گرفته شده درحکم مواد اولیه تلقی شده و از پرداخت حقوق ورودی معاف می باشد.

ج) هزینه های بندری و حقوق و عوارض مربوط که طبق قوانین جاری که کشتی ها و شناورها بابت خدمات بندری دریافت می شود در صورتی که این بنادر توسط بخش خصوصی، تعاونی و مناطق آزاد تجاری، صنعتی درمحدوده

منطقه آزاد ایجاد شده باشند، توسط سازمان های مناطق آزاد مربوطه اخذ می گردد. همچنین مناطق آزاد مجازند نسبت به ثبت و ترخیص کشتی های طبق قوانین جاری و بین المللی اقدام نمایند.

د) مبادلات کالا بین مناطق آزاد و خارج از کشور و نیز سایر مناطق آزاد از کلیه عوارض (به استثنای عوارض موضوع ماده 10 قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب 1372/6/7 مالیات و حقوق ورودی معاف می باشند.

ه) به منظور گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین المللی، ایجاد نمایندگی دانشگاه های داخلی و معتبر خارجی و تاسیس خصوصی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی با رعایت قوانین مربوط مجاز می باشد.

و) از ابتدای برنامه پنجم کل جزیره قشم (به جز نقاط نظامی) در قلمرو منطقه آزاد قرار می گیرد.

ز) ایجاد مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی و تعیین محدوده خاکی و آبی (با رعایت ملاحظات امنیتی دفاعی) به تصویب هیات وزیران میرسد و محدوده آبی نیز از امتیازات قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی ایران مصوب 1372/6/7 و اصلاحات بعدی آن، برخوردار خواهد بود.

بیمه های بازرگانی

ماده-106

مشارکت شرکت های بیمه خارجی با شرکت های بیمه داخلی به منظور ایجاد شرکت بیمه مشترک بازرگانی در ایران، جذب سرمایه خارجی توسط شرکت های بیمه داخلی و همچنین تاسیس فعالیت شعب و نمایندگان شرکت های بیمه بازرگانی خارجی مجاز می باشند.

ماده-107

به دولت اجازه داده می شود ضمن اصلاح نظام نظارت تعرفه ای و کاهش تدریجی حق بیمه بازرگانی، نسبت به تدوین و استقرار یکپارچه نظارتی جایگزین مشتمل بر مقررات نظارت مالی، منبع انحصار و تسهیل رقابت، توانگری و رتبه بندی موسسات بیمه حداکثر تا پایان سال سوم برنامه اقدام نماید.

ماده-108

وضع و دریافت هر گونه عوارض منوط به تأیید شورای اقتصاد میباشد.

ماده-109

انجام بیمه های دستگاه های اجرائی به صورت انحصاری با شرکت بیمه ایران، موضوع ماده 30 قانون بیمه مرکزی ایران و بیمه گری مصوب سال 1350 لغو می شود.

کاهش وابستگی به نفت

ماده-110

به منظور قطع کامل وابستگی اعتبارات هزینه ای به عواید نفت و گاز از طریق افزایش سهم درآمدهای عمومی در تامين اعتبارات هزینه ای دولت، به نحوی اقدام شود که:

الف- در پایان برنامه پنجم نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی حداقل به 10 درصد برسد.

ب- نسبت درآمدهای عمومی به استثنای درآمدهای نفت و گاز به اعتبارات هزینه ای به طور متوسط سالانه 10 درصد افزایش یابد.

ج- اعتبارات هزینه ای دولت به قیمت ثابت، افزایش پیدا نکند.

ماده-111

به دستگاه های اجرایی اجازه داده میشود از محل اعتبارات طرح های تملک دارئیهای سرمایه ای و منابع داخلی خود تسهیلات و کمک های مالی و فنی در قالب وجوه اداره شده به متقاضیان سرمایه گذاری بخش غیر دولتی در طرح های حائز اولویت، نوسازی و بهسازی بنگاه های اقتصادی با اولویت بنگاه های واگذار شده و سرمایه گذاری بخش های غیر دولتی در مناطق کمتر توسعه یافته اعطاء نماید و قسمتی از سود و کارمزد تسهیلات مذکور را پرداخت نماید.

اصلاح نظام مالیاتی

ماده-112

دولت موظف است در راستای هدفمندکردن معافیت های مالیاتی و شفاف سازی حمایت های مالی دولت در بودجه، نسبت به جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر معادل معافیت قانونی، ثبت معافیت ها به صورت جمعی خرجی و استرداد مبلغ معافیت اقدام نماید.

ماده-113

سازمان امور مالیاتی کشور مجاز است به منظور تسهیل در دریافت اظهار نامه های مالیاتی و سایر اوراقی که مودی مالیاتی مکلف به تسلیم آن می باشد و نیز ابلاغ اوراق مالیاتی به مودیان از فناوری های نوین نظیر خدمات پست الکترونیکی امضا الکترونیکی با سایر روش ها استفاده نماید.

ماده-114

در راستای افزایش ضمانت اجرایی وصول درآمدهای مالیاتی و جلوگیری از فرار پرداخت مالیات، آئین نامه مربوط شامل تعیین مجازات های تنبیهی نظیر محرومیت مودیان مختلف از خدمات عمومی دولتی، کارتهای کسب و کار (کارت بازرگانی، پروانه کسب و کار، پروانه بهره برداری و...) و نظایر آنها به تصویب هیات وزیران می رسد. تبصره - عدم تسلیم اظهار نامه مالیاتی در هر سال (ترازنامه و حساب سود و زیان یا حساب درآمد و هزینه) ارائه نکردن دفاتر قانونی و اسناد و مدارک مربوط و یا استفاده نمودن از سیستم های مکانیزه فروش (صندوق فروش) توسط اشخاص حقیقی و حقوقی حسب مورد، در صورت عدم توافق، مانع استفاده از معافیت های مالیاتی مقرر در قانون مربوط خواهد بود.

ماده-115

مدیران اشخاص حقوقی غیر دولتی مجتمعاً یا منفرداً به پرداخت مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی و همچنین مالیاتهای که اشخاص حقوقی به موجب مقررات قانون مالیاتهای بر ارزش افزوده مکلف کسب یا وصول یا ابطال آن بوده و مربوط به دوران مدیریت آنها باشد با شخص حقوقی مسئولیت تضامنی خواهند داشت. این مسئولیت مانع از مراجعه ضامنین به شخص حقوقی نیست.

توسعه تعاون

ماده-116

به منظور توسعه بخش تعاون و ارتقاء سهم آن به 25 درصد اقتصاد ملی تا پایان برنامه با رویکرد ایجاد اشتغال، گسترش عدالت اجتماعی و توانمند سازی افشار متوسط و کم در آمد جامعه، با رعایت تکالیف و اختیارات مقرر در قانون اصلاح موارد از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی اقدام های زیر انجام می شود.

الف- افزایش سهم تعاونی ها به 15 درصد در بازار پولی کشور تا سال چهارم برنامه از طریق فراهم نمودن تسهیلات لازم جهت صدور مجوز فعالیت موسسات مالی و پولی و بانک های تعاونی.

ب- افزایش سالانه سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه گذاری تعاون در جهت ارتقاء سهم آنها در رشد بخش تعاونی از محل بخشی از منابع مالی جزء 2 ماده 29 قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به منظور اعطای تسهیلات بانکی و پوشش ریسک تعاونی های فراگیر ملی.

تبصره - اعضا مجمع بانک و صندوق مذکور شامل وزرای تعاون (رئیس) اقتصاد و دارایی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی و معادن برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور می باشند.

ماده-117

فعالیت ها، واحدها و بنگاه های فعال در حوزه فرهنگ، آموزش، تحقیقات و سلامت با رعایت اصول 29 و 30 قانون اساسی، مشمول قانون اصلاح مواد از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاست های کل اصل چهل و چهارم قانون اساسی خواهند بود.

نفت و گاز

ماده-118

به وزارت نفت اجازه داده می شود از طریق شرکت های تابعه برای توسعه میدان های نفت و گاز تا سقف تولید اضافی، روزانه یک میلیون بشکه نفت خام و دوپست و پنجاه میلیون متر مکعب گاز طبیعی، با اولویت میادین مشترک، پس از تصویب توجیه فنی و اقتصادی طرح ها در شورای اقتصاد و مبادله موافقتنامه با معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور اقدام نماید. بازپرداخت تعهدات ایجاد شده صرفاً از محل تولیدات اضافی همان طرح ها (منابع داخلی شرکت های تابعه وزارت نفت) انجام خواهد شد. وزارت نفت مجاز است تا سقف تولید اضافی مندرج در این ماده نسبت به انعقاد قراردادهای اکتشافی و توسعه میدانها با تامین منابع مالی توسط طرح های خارجی با شرکت های صاحب داخلی، متناسب با شرایط هر میدان با رعایت اصول و شرایط زیر اقدام نماید:

الف- حفظ حاکمیت و اعمال تصرفات مالکانه بر منابع نفت و گاز کشور.

ب- عدم تضمین بازگشت تعهدات ایجاد شده توسط دولت، بانک مرکزی ج.ا.ی و بانکهای دولتی.

ج- منوط کردن باز پرداخت اصل سرمایه، حق الزحمه و یا سود، ریسک و هزینه های تامین منابع مالی وسایر هزینه های جنبی، ایجاد شده جهت اجرای طرح از طریق تخصیص بخشی از محصولات میدان و یا عواید آن، برپایی قیمت روز فروش محصول.

د- پذیرش خطرات و ریسک عدم دستیابی به اهداف مورد نظر قرار دادی، غیر اقتصادی بودن میدان و یا ناکافی بودن محصول میدان برای استهلاک تعهدات مالی ایجاد شده توسط طرف قرارداد.

ه- تعیین نرخ بازگشت سرمایه گذاری برای طرف قرار داد، متناسب با شرایط هر طرح و با رعایت ایجاد انگیزه برای بکارگیری روشهای بهینه در اکتشافات، توسعه و بهره برداری.

و- تضمین برداشت صیانتی از مخازن نفت و گاز در طول دوره قرار داد.

ز- رعایت قانون حداکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور.

ح- رعایت قوانین و مقررات زیست محیطی.

ماده-119

به دولت اجازه داده می شود به منظور شناسایی و اکتشاف هر چه بیشتر منابع نفت و گاز در سراسر کشور و نیز انتقال و به کارگیری فناوری های جدید در عملیات اکتشافی، در کلیه مناطق کشور (به استثنای استانهای خوزستان، بوشهر و کهگیلویه و بویر احمد) که عملیات اکتشافی مربوط با ریسک پیمانکار انجام و منجر به کشف میدان قابل تولید تجاری می شود، در قالب ارقام مذکور در ماده 122 این قانون و پس از مبادله موافقتنامه با معاونت، نسبت به عقد قرارداد های بیع متقابل توأم برای اکتشاف و توسعه میادین جدید از طریق برگزاری مناقصات اقدام و پیمانکار را مطابق ضوابط قانون انتخاب نماید. هزینه های اکتشافی (مستقیم و غیر مستقیم) در قالب قرار داد منعقد شده مذکور منظور و به همراه هزینه های توسط از محل فروش محصولات تولیدی همان میدان بازپرداخت خواهد شد.

مجوزهای صادره داری زمان بوده و در هر مورد توسط وزارت نفت تعیین شده و یکبار نیز قابل تمدید می باشد. در صورتی که در پایان مرحله اکتشاف، میدان تجاری از منطقه کشف نشده باشد. قرارداد خاتمه خواهد یافت و طرف قرارداد حق مطالبه هیچ گونه ای وجهی را نخواهد داشت.

ماده-120

به وزارت اجازه داده می شود از طریق شرکت های تابعه و از محل داخلی شرکت های مذکور و نیز منابع خارجی نسبت به تامین منابع سرمایه گذاری پالایشگاه های میعانات گازی در بندرعباس و فارس (تا 100 درصد و با رعایت ملاحظات زیست محیطی) و به ترتیب با ظرفیت اسمی 260 و 120 هزار بشکه در روز اقدام نماید. تا اتمام پروژه های موضوع این ماده و بهره برداری از آنها، استفاده از روش های تهارتی برای خرید و فروش نفت خام و فرآورده های مورد نیاز با تصویب شورای اقتصاد در موارد ضروری مجاز می باشد.

ماده-121

به وزارت نفت اجازه داده می شود از محل منابع داخلی شرکت های تابعه، نسبت به تامین منابع مالی مورد نیاز برای مشارکت در طرح های ایجاد و با تکمیل پالایشگاه ها توسط بخش غیردولتی یا تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.

برق

ماده-122

به منظور تنوع در عرضه انرژی سازی بهینه سازی تولید و افزایش راندمان نیروگاه ها، کاهش اتلاف و توسعه تولید همزمان برق و حرارت، وزارت نیرو موظف است:

الف- از محل فروش نیروگاه ها موجود یا در دست اجرا، نسبت به پرداخت یارانه خرید برق از تولیدکنندگان برق پراکنده با مقیاس کوچک و ظرفیت های تولید برق مشترکین از طریق عقد قرارداد بلندمدت و همچنین تبدیل تا 12000 مگاوات نیروگاه گازی به سیکل ترکیبی اقدام نماید.

تبصره- در صورت تمایل بخش غیردولتی به تبدیل نیروگاه های گازی موجود خود به سیکل ترکیبی، وزارت نیرو مجاز است از محل منابع موضوع بند «الف» این ماده نسبت به پرداخت یارانه به آنها اقدام نماید.

ب- با تصویب دولت نسبت به انعقاد قراردادهای خرید تضمینی برق تولیدی از منابع انرژی های نو و انرژی های پاک و نیروگاه های خارج از مدیریت وزارت نیرو اقدام نماید. در تعیین قیمت خرید برق این نیروگاه ها علاوه بر هزینه های تبدیل انرژی (در بازار رقابتی شبکه سراسری- بازار برق) متوسط سالانه ارزش وارداتی یا صادراتی سوخت مصرف نشده نیز بر اساس ترکیب سوخت مصرفی نیروگاه های حرارتی و لحاظ راندمان مورد تایید دولت، از محل اعتبارات یارانه انرژی منظور در بودجه های سالانه به تولید کنندگان اینگونه انرژی قابل پرداخت می باشد. همچنین به منظور تشویق و ترغیب بخش خصوصی به سرمایه گذاری در زمینه نیروگاه هایی که از انرژی تجدید پذیر ویا بازیافت حرارت استفاده می کنند، بابت عدم انتشار آلاینده ها و حفاظت از محیط زیست به میزانی که سازمان محیط زیست تعیین و اعلام می نماید به ازای هر کیلووات ساعت برق تولیدی از محل اعتباری که هر ساله در بودجه سالانه به همین منظور پیش بینی می گردد پرداخت خواهد شد.

تبصره- تسهیلات لازم را برای نیروگاه ها جهت استفاده در شبکه سراسری برق فراهم نماید.

ج- سیاستهای تشویقی برای توسعه نیروگاه های با مقیاس کوچک تولید توسط بخش غیردولتی را تنظیم و اعلام نماید.

ماده-123

به منظور اعمال صرفه جویی، تشویق و حمایت از مصرف کنندگان در راستای منطقی کردن و اصلاح الگوی مصرف انرژی و برق حفظ ذخایر انرژی کشور و حفاظت از محیط زیست .

الف- وزارت صنایع و معادن و سایر مراجع صدور مجوز موظفند معیارها مصرفی انرژی مطابق با استانداردهای مصوب را در هنگام صدور مجوز تاسیس و پروانه بهره برداری به واحدها و شرکت های صنعتی، رعایت و نظارت نمایند.

ب- به وزارتخانه نیرو و نفت اجازه داده می شود با تصویب شورای اقتصاد نسبت به اعمال مشوق های مالی جهت

رعایت الگوی مصرف و بهینه سازی مصرف انرژی، تولید محصولات کم مصرف و با استاندارد بالا و یا اخذ جرایم مالی از مصارف مسرفانه اقدام نمایند.

انرژی های پاک

ماده-124

حداکثر تا پایان سال اول طرح جامع ارتقاء مقابله با شرایط اضطراری نیروگاه های هسته ای توسط سازمان انرژی اتمی با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه، معاونت و سایر دستگاه های ذیربط تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره- اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی ملزم به رعایت مفاد طرح جامع موضوع این ماده می باشند.

ماده-125

هرگونه تملک، جابه جایی، صدور سند و تغییر کاربری (اراضی در محدوده حریم پنج 5 کیلومتری نیروگاه های هسته ای به عنوان سکونت گاه دائم ممنوع است و حقوق صاحبان حق در اراضی و املاک واقع در محدوده مذکور براساس قانون نحوه خرید و تملک اراضی و املاک برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی و نظامی دولت تأمین می گردد. تبصره- الزامات و مقررات نظام ایمنی هسته ای کشور که توسط مرکز ایمنی سازمان در زمینه فناوری هسته ای و پرتوی ابلاغ می شود. برای کلیه دستگاه های اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مرتبط لازم الاجرا است.

ماده -126

مقررات مالی و استخدامی سازمان انرژی بدون الزوم به رعایت قانون محاسبات عمومی کشور و قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر مقررات عمومی بنا به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی و تأیید معاونت و معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی به تصویب هیات وزیران میرسد. اجرای مقررات مذکور در سقف اعتبارت مصوب مجاز می باشد.

منابع آب

ماده-127

به منظور مدیریت جامع (بهم پیوسته) و توسعه پایدار منابع آب در کشور:
الف- به منظور ایجاد تعادل بین تغذیه و برداشت سفره های آب زیرزمینی در دشت های باتراز منفی، وزارت نیرو نسبت به اجرای پروژه های سازه ای، غیرسازه ای، حفاظتی و جلوگیری از برداشت های غیرمجاز از منابع آب زیر زمینی و اعمال سیاست های حمایتی و تشویقی به نحوی اقدام نماید که تا پایان برنامه با توجه به نزولات آسمانی، تراز منفی سفره های آب زیرزمینی در این دشت ها نسبت به سال آخر برنامه چهارم حداقل 25 درصد بهبود یابد.
ب- وزارت جهاد کشاورزی طرح های تعادل بخشی نظیر آبخیزداری، آبخوان داری، احیاءقنوات، بهبود و اصلاح روشهای آبیاری و استقرار نظام بهره برداری مناسب دشت های موضوع بند الف به نحوی اجرا نماید که اهداف پیش بینی شده تحقق یابد.
ج- واردات و صادرات آب با کشورهای منطقه و اجرای مشترک آبی با کشورهای همجوار با رعایت منافع ملی و توجیه های فنی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی با تأیید شورای اقتصاد مجاز می باشد.
د- واحدهای تولیدی، صنعتی، دامداری، خدماتی و سایر مصارفی که فاضلاب با الایندهای بیش از حد مجاز استانداردهای ملی تولید می نمایند، موظف به اجرای تاسیسات جمع آوری فاضلاب، تصفیه و دفع بهداشتی پساب میباشند. در مورد واحدهای متخلف نسبت به قطع آب آنها اقدام خواهد شد.

ماده -128

الف- به منظور افزایش بهره وری آب کشاورزی، وزارت نیرو نسبت به اصلاح تخصیص های موجود آب و تحول حجمی آب به شکل های آب بران اقدام نماید به نحویکه سالانه یک درصد آب مصارف موجود کاهش یافته و درجهت توسعه اراضی جدید بخش کشاورزی مورد استفاده قرار گیرد.
ب- وزارت نیرو در طول دو سال اول برنامه نسبت به صدور سند بهره برداری آب برای حقایه داران و دارندگان مجوز تخصیص آب اقدام نماید. مبادله این اسناد با اطلاع وزارت نیرو (شرکت های آب منطقه ای) و با رعایت قانون حفظ کاربری اراضی و باغات و اصلاحات بعدی آن و همچنین رعایت حفظ سطح کشت در بازارهای محلی مجاز است.

ماده-129

به منظور تقویت بازارهای محلی و منطقه ای و توجه به ارزش آب:
الف- به وزارت نیرو اجازه داده می شود خرید آب استحصالی و پساب تصفیه شده از سرمایه گذاران (داخلی و خارجی)، آب مازاد ناشی از صرفه جویی حقایه داران در بخش های مصرف و همچنین هزینه های انتقال آب توسط بخش غیردولتی را با قیمت توافقی یا با پرداخت یارانه براساس دستورالعمل مصوب شورای اقتصاد می رسد، تضمین نماید.
ب- سرمایه گذاری و مالکیت، مدیریت و بهره برداری سدها و شبکه آبرسانی با حفظ کلیه حقوق حقایه بران، توسط نگاه ها و نهادهای عمومی و بخشهای تعاونی و خصوصی مجاز است.

کشاورزی

ماده-130

به منظور نیل به خودکفایی در تولید محصولات اساسی کشاورزی، اصلاح الگوی مصرف، گسترش کشاورزی صنعتی و دانش بنیان، ارتقا ارزش افزوده بخش کشاورزی بر مبنای ملاحظات توسعه پایدار در طول سالهای برنامه اقدام های زیر انجام می شود:

- الف- ارتقا راندمان آبیاری از طریق اجرای عملیات زیر بنایی آب و خاک، طرح های تجهیز و نوسازی اراضی، توسعه شبکه ها، زهکش ها و روش های نوین آبیاری و اجرای عملیات به زراعی و به نژادی، توسعه مکانیزاسیون و اجرای طرح های آبخیزداری در سطح 8 میلیون هکتار اراضی.
- ب- تحویل آب مورد نیاز کشاورزان به صورت حجمی بر اساس الگوی کشت هر منطقه و با استفاده از مشارکت بخش غیر دولتی.
- ج- ارتقا شاخص بهره وری مصرف آب در بخش کشاورزی (افزایش تولید محصول به ازای حجم آب مصرفی).
- د- فراهم کردن زمینه گسترش تدریجی مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری های گیاهی، مصرف بهینه سموم، کود شیمیایی، مواد بیولوژیک و داروهای دامی و همچنین مبارزه بیولوژیکی و توسعه کشت ارگانیک، مدیریت تلفیقی تولید و اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده های کشاورزی در راستای پوشش حداقل بیست و پنج درصد سطح تولید تا پایان برنامه.
- ه- برون سپاری فعالیت های فنی- تخصصی و تصدی گری های بخش کشاورزی به بخش غیردولتی با تاکید بر بکارگیری کارشناسان تعیین صلاحیت شده عضو سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی به عنوان ناظر و مشاور فنی مزارع کشاورزی و واحد های دامی و دامپروری و آبی پروری، تعاونی ها و تشکل های بخش کشاورزی.

ماده-131

به منظور حمایت از بخش کشاورزی، پایداری تولید و توسعه صادرات و رقابت پذیری و کاهش قیمت تمام شده اقدام های زیر انجام می شود:

- الف- وزارتخانه های صنایع و معادن، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بازرگانی و مسکن و شهرسازی با سیاستگذاری و برنامه ریزی هماهنگ بر اساس تفاهم نامه ای که به تایید معاونت می رسد، نسبت به حمایت هدفمند از استقرار و گسترش صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات کشاورزی توسط بخش غیر دولتی در قطب های تولیدی اقدام کنند.
- ب- ضوابط و سیاست های حاکم بر تنوع بخشیدن به ابزار های حمایتی و اصلاح نظام قیمت گذاری محصولات کشاورزی در راستای حمایت از تولید کنندگان و مصرف کنندگان محصولات کشاورزی با تعیین قیمت تضمینی محصولات کشاورزی جایگزین خرید تضمینی به تصویب شورای اقتصاد می رسد. تبصره- الزام افزایش سالانه قیمت خرید تضمینی محصولات متناسب با نرخ تورم از ابتدای برنامه ملغی الاثر خواهد بود.

ماده- 132

به منظور اقتصادی و رقابتی کردن تولید و افزایش صادرات محصولات کشاورزی، ساماندهی مدیریت منابع، حفاظت از منابع پایه و ارزش افزایی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی:

- الف- حمایت از تولید محصولات کشاورزی در قالب جبران بخشی از یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، کمک های بلاعوض، پرداخت یارانه و سایر مشوق ها منوط به رعایت الگوی کشت بهینه ملی- منطقه ای و ضوابط و مقرراتی خواهد بود که مصوب وزارت جهاد کشاورزی و معاونت خواهد بود.
- ب- میزان تعرفه واردات محصولات کشاورزی بر اساس حمایت از تولید داخل و رعایت حقوق تولید کنندگان و مصرف کنندگان توسط دولت تعیین می شود.
- ج- برقراری تعرفه سهمیه ای و زمانی برای کالاهای اساسی کشاورزی شامل میزان سهمیه، زمان ورود و مقدار تعرفه داخل و خارج از سهمیه به پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و با همکاری وزارت بازرگانی و معاونت تهیه و ابلاغ خواهد شد.

تبصره- سهمیه این موضوع از طریق بورس کالا عرضه خواهد شد.

- د- عملیات تولید، فرآوری، ذخیره سازی، قرنطینه و بازار رسانی محصولات، نهاده ها و کالاهای کشاورزی نو پدید، ارایه ی خدمات نوین کشاورزی، عاملین و گواهی کنندگان فرایندها بر اساس ضوابط، مقررات و استاندارد هایی خواهد بود که توسط وزارت جهاد کشاورزی در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده-133

به منظور افزایش تولید و ارتقا بهره وری و بازده در هکتار زمین های کشاورزی، دولت حمایت های حقوقی و مالی لازم را از تشکیل تشکل های حقوقی با اولویت تعاونی های تولید کشاورزی در راستای اعمال مدیریت واحد یا اتخاذ سیاست های تشویقی برای یک پارچه سازی زمین های کشاورزی به عمل آورد.

ماده- 134

به منظور توانمند سازی ساختار مدیریت منابع طبیعی و آبخیز داری کشور اقدام های زیر انجام می شود:

الف- ارزش اقتصادی (کارکردهای بازاری و غیربازاری) منابع طبیعی، هزینه‌ها و منافع اجتماعی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی، توسعه‌ای درمطالعات امکان‌سنجی طرح‌ها و پروژه‌ها ملاک عمل قرار گیرد.
ب- به منظور رفع معارضات اراضی دولتی و ملی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور از پرداخت هزینه‌های دادرسی معاف می‌باشد.

ماده-135

به دولت اجازه داده می‌شود جهت اصلاح الگوی بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع اقدام‌های زیر را انجام دهد:
الف- توسعه زراعت چوب و تشدید مبارزه با قاچاق چوب و محصولات جنگلی و مرتعی و حذف تعرفه واردات چوب و امکان واردات چوب عمل‌آوری نشده.
ج- ساماندهی خروج دام از جنگل‌ها به میزان 75 درصد و حمایت از تولید دام به روش صنعتی.
د- کاهش شصت و پنج درصد مزاد در مراتع و جایگزینی آن با دامداری صنعتی.
ه- ساماندهی ساخت و ساز در مناطق جنگلی.
و- اولویت‌گازرسانی به مناطق و روستاهای جنگلی و دریافت هزینه باقیمت ترجیحی.
ز- توسعه جنگل‌های دست‌کاشت.
ح- ساماندهی تغییر کاربری اراضی کشاورزی به سایر کاربری‌ها.
تبصره- بهره‌برداری از جنگل‌ها صرفاً در چارچوب مصوبات هیات وزیران ممکن است و بهره‌برداری از مراتع و زیستگاه‌های طبیعی صرفاً بر مبنای توان اکولوژیک و ضرورت حفظ آنها مجاز و مزاد بر آن ممنوع می‌باشد. متخلف از احکام این تبصره علاوه بر جبران خسارت، ملزم به پرداخت جریمه‌ای معادل تا دو برابر قیمت جنگل و یا مرتفع‌تر است و زیست‌گاه مورد بهره‌برداری با تلف شده می‌باشد.

ماده-136

با هدف تأمین امنیت غذایی، دولت مجاز است اقدام‌های زیر را انجام دهد:
الف- حمایت مالی از توسعه کشتارگاه‌های صنعتی و بهبود کشتارگاه‌های سنتی توسط بخش غیردولتی به منظور ارتقاء شاخص بهداشت کشتار انواع دام.
ب- ارتقاء سطح کمی حمایت از کشاورزی به حداقل سی و پنج درصد ارزش تولید این بخش.
ج- حمایت از افزایش تولید پروتئین حیوانی حاصل از انواع دام، طیور و آبزیان به منظور افزایش سهم آنها در سبد غذایی خانوار.

صنعت معدن

ماده-137

به منظور توسعه غذایی میانی و پایین دست پتروشیمی، دولت مجاز است نسبت به وضع عوارض بر صادرات آن دسته از محصولات که برای صنایع داخلی خوراک محسوب می‌شوند به نحوی اقدام نماید که فروش این محصولات به صنایع میانی و پایین دستی داخلی توجیه بیشتری نسبت به صادرات آن داشته باشد.
تبصره- معافیت‌های مالیاتی صادرات غیرنفتی کالاهای موضوع این ماده نمی‌شود.

ماده-138

به منظور حمایت سرمایه‌گذاری خطرپذیر در صنایع نوین به دولت اجازه داده می‌شود بخشی از سرجمع کل تسهیلات اعطایی سالانه به بخش‌های خصوصی و تعاونی که در قالب اعتبارات و جوه اداره شده برای صنایع نوین در بودجه‌های سالانه منظور می‌شود شامل اصل، سود و کارمزد تسهیلات اعطایی مورد بخشودگی قرار دهد.

ماده-139

به دولت اجازه داده می‌شود در جهت تقویت سازمان‌های توسعه از طریق اعمال اصلاحات لازم در اساسنامه و مقررات ناظر بر آنها و حذف موانع سرمایه‌گذاری صنعتی و معدنی با رویکرد تحرک، کارایی، خوداتکایی و ریسک‌پذیری بر اساس مصوبات هیات وزیران اقدام نماید.

ماده-140

به منظور ساماندهی تشکلهای غیردولتی فعال در بخش صنعت و معدن و استفاده از این تشکلهای در پیشبرد برنامه‌ها و سیاست‌گذاریها، دولت ضمن ساماندهی وضعیت موجود تشکلهای متناسب با اهداف استراتژی صنعتی کشور نسبت به ایجاد نظام مهندسی صنعت در کشور اقدام می‌نماید. آئین‌نامه نحوه تشکیل این تشکلهای در مرکز و استانها، اختیارات و نحوه برخورد با تخلفات به تصویب هیات وزیران می‌رسد.

ماده-141

طبقه بندی و نحوه اعطای تسهیلات، تخفیف‌ها و معافیت‌ها نسبت به واحد‌های تولیدی متناسب با میزان تولید، منطقه، رشته‌ای صنعتی و معدنی مطابق مصوبه شورای اقتصاد خواهد بود.

ماده-142

به منظور افزایش مستمر انطباق محصولات با استاندارد‌های ملی، بین‌المللی، کارخانه‌ای و تشویقی، کلیه

دستگاه های اجرایی مکلفند در اجرای پروژه های فنی- عمرانی خود ضوابط، مقررات و معیار های فنی و استانداردهای ملی را رعایت نمایند و خرید هرگونه کالا و خدمات مشمول استانداردهای اجباری که فاقد علامت استاندارد ایران باشد توسط دستگاه های اجرایی موضوع این ماده ممنوع می باشد.

ماده-143

به منظور توسعه صنایع میانی پتروشیمی و گسترش زنجیره ارزش صادراتی آن: شهرک های تخصصی که به منظور توسعه زنجیره های ارزش متانول، آمونیاک، استایرن و بوتادین با تصویب دولت تصویب می گردند، مشمول مقررات و مزایای مربوط به قانون تاسیس شرکت شهرک های صنعتی ایران مصوب 1362 و اصلاحات بعدی آن بدون وابستگی به وزارت صنایع و معادن خواهند بود. در آمد حاصل قرارداد های بلند مدت تامین خوراک صنایع میانی پتروشیمی، از معافیت های صادرات غیر نفتی برخوردار خواهند بود. آیین نامه این بند مشتمل بر دامنه صنایع مشمول چهارچوب قراردادهای بلند مدت و سایر ضوابط مربوطه توسط معاونت با همکاری سایر دستگاه های مرتبط تهیه و تصویب هیات وزیران می رسد.

حمل و نقل

ماده-144

به دولت اجازه داده می شود نسبت به ایجاد مدیریت یکپارچه حمل و نقل برون شهری و درون شهری براساس سند راهبردی که توسط معاونان با همکاری وزارت راه و ترابری، وزارت کشور و سایر دستگاه ها ذی ربط در سال اول برنامه تهیه و به تصویب هیات وزیران میرسد، اقدام نماید. تبصره- کلیه دستگاه های اجرایی و بخش غیر دولتی موظف به اجرای مفاد این سند هستند.

ماده-145

دولت مجاز است نسبت به برقراری پرواز و جابه جایی کالا و مسافر از طریق شرکت های داخلی و خارجی، متناسب با میزان تقاضای حمل و نقل بین المللی (از خارج کشور به یک فرودگاه بین المللی داخل کشور و بالعکس) و اعطای مجوز به شرکت های حمل و نقل هوایی خارجی برای پرواز در مسیر های داخلی اقدام نماید.

ماده-146

اجرای قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت سوخت مصوب 1386 /9 /18 مجلس شورای اسلامی تا پایان برنامه تمدید می شود.

ماده- 147

الف- از جابه جایی کالا و مسافر در جاده های کشور با پیشنهاد مجمع عمومی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای و با تصویب شورای اقتصاد عوارض وصول می شود.
ب- میزان وصول عوارض هرتن- کیلومتر حمل و نقل کالا در داخل کشور از شرکت های حمل و نقل بین المللی که مبادرت به حمل و نقل کالای ترانزیتی می کنند با پیشنهاد وزارت راه و ترابری و تصویب شورای اقتصاد تعیین می شود.
ج- صد در صد خسارت وارده بر اینیه فنی و تاسیسات، از وارد کننده خسارت توسط سازمان مذکور وصول می شود.
تبصره- کلیه دریافتی های موضوع بند الف- ب و ج این ماده پس از وصول، به حساب سازمان راه داری و حمل و نقل جاده ای نزد خزانه داری کل واریز می شود تا براساس بودجه سالانه به مصرف برسد.
د- به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل و نقل جاده ای بین شهری و احداث پایانه های مسافری و باری مجتمع های خدمات رفاهی بین راهی توسط بخش خصوصی با اولویت تعاونی ها و ایثارگران، از محل منابع داخلی شرکت های وابسته به وزارت راه و ترابری در قالب وجوه اداره شده پرداخت می شود.
تبصره- در موارد فوق و همچنین در مورد ایجاد جایگاه های عرصه سوخت، وزارت جهاد کشاورزی نسبت به واگذاری حق بهره برداری اراضی منابع ملی خارج از حریم شهرها به صورت قیمت های ترجیحی یا رایگان بر اساس مصوب شورای اقتصاد با معرفی وزارت راه و ترابری اقدام نماید.

ماده-148

به منظور ایجاد رویکرد توسعه ای در شبکه حمل و نقل ریلی و افزایش سهم و بار مسافر به دولت اجازه داده می شود نسبت به اصلاح ساختار راه آهن جمهوری اسلامی ایران واگذاری بخش های مختلف آن به بخش خصوصی و ایجاد ظرفیت های جدید توسط بخش خصوصی اقدام و منابع خارجی و صندوق توسعه ملی را برای رشد و توسعه فعالیت های بخش خصوصی در این زمینه فراهم کند.

مسکن

ماده-149

به منظور حمایت از تولید و تامین مسکن به ویه مسکن زوج های جوان و گروه های کم درآمد، توسعه کیفی مسکن و ساختمان و جلوگیری از آسیب های اجتماعی، به دولت اجازه داده می شود اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- تدوین و ابلاغ ضوابط طراحی الگوی مسکن ایرانی- اسلامی، به ویژه الگوی مسکن زوج های جوان و گروه های کم درآمد همراه با تامین فضاهای عمومی و متناسب با جمعیت مراکز سکونت و نیاز این اقشار تا پایان سال اول برنامه.

ب - حمایت از تولید و عرضه واحدهای مسکونی کوچک توسط بخش غیر دولتی برای اجاره به زوج های جوان و گروه های کم درآمد، با تخصیص سهم مناسبی از منابع احداث مسکن شامل زمین ارزان قیمت یا رایگان ، واگذاری بناهای نا تمام ، متعلق به دستگاه های اجرای یا منابع حاصل از واگذاری بناها و زمین های مذکور، تسهیلات بانکی ، اعتبارات وجوه اداره شده و یارانه ای و کمک بلاعوض و منابع صندوق توسعه ملی.

تبصره- در ماده 18 قانون ساماندهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن عبارت باقی مانده از برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به عبارت برنامه پنجم تغییر می یابد.

ماده-150

به منظور مقاوم سازی ساختمان ها و صلاح الگوی مصرف(به ویژه انرژی) در بخش ساختمان و مسکن اقدام های زیر انجام می شود:

الف- شهرداری ها مکلفند نسبت به درج الزام رعایت مقررات ملی ساختمان در پروانه های ساختمانی اقدام نمایند. صدور پایان کار برای واحدهای احداث شد بر مبنای این پروانه ها ، منوط به رعایت کامل این مقررات خواهد بود.

تبصره- متخلفین از مقررات ملی ساختمان اعم از طراح ، ناظر، مجری ، مالک و مشابه آن بر اساس آیین نامه ای که به تصویب هیات وزیران می رسد علاوه بر جبران خسارت ، ملزم به پرداخت جریمه باشد.

ب- صدور پروانه هرگونه ساختمان منوط به ارایه موافقت اصولی بیمه کیفیت ساختمان احداثی خواهد بود. شرکت های بیمه مکلفند بر اساس بیمه نامه صادره در صورت بروز هرگونه خسارت در طی مدت 10 سال به ساختمان احداثی ، خسارت های وارده را جبران نمایند.

ج- کلیه مجریان دولتی و غیر دولتی موظفند مسوولیت حرفه ای خود و در صورت نیاز ، مسوولیت سایر عوامل مرتبط در طراحی ، محاسبه و نظارت ساختمان های تحت پوشش خود(اعم از شهری و روستایی) را نزد یکی از شرکت های دارای صلاحیت بیمه نمایند.

ماده-151

به منظور ترویج الگوهای معماری و شهرسازی ایرانی -اسلامی (معماری بومی) و تقویت تعاملات اجتماعی در فضا های شهری و روستایی ، اقدام های زیر توسط دولت انجام شود:

الف - شورای معماری ایرانی - اسلامی با ترکیب وزیر مسکن و شهر سازی (رییس شورا) ، وزیر کشور، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور ، رییس سازمان میراث و فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و سه تا پنج نفر از اساتید ، خبرگان و متخصصین در رشته معماری و یک نفر از صاحب نظران حوزوی بنا به پیشنهاد رییس شورا و با حکم رییس جمهور و با وظایف اصلی زیر تشکیل می گردد:

- بررسی ، تدوین و تصویب سیاست ها، برنامه ها، اصول و ضوابط و مقررات مرتبط با معماری ایرانی - اسلامی بناها ، به ویژه بناهای بلند مرتبه و تاثیر گذار در سما و منظر شهر ها و روستاها .

- بررسی و تصویب طرح های معماری بناهای عمومی و دولتی در مقیاس های ملی و بین المللی به تصویب ساز و کار های لازم برای بناهای عمومی و خصوصی در مقیاس های محلی و منطقه ای .

- ترویج فرهنگ معماری ایرانی - اسلامی از طریق تحقیق ، پژوهش ، اطلاع رسانی، برگزاری همایش های تخصصی داخلی و خارجی و حمایت از الگو سازی.

تبصره 1- مصوبات این شورا برای کلیه دستگاه های اجرایی و شوراهای اسلامی شهر و روستا لازم الاجرا است.

تبصره 2- شهرداری ها موظفند در چارچوب سیاست ها و مصوبات این شورا نسبت به تشکیل کمیسیون های سیما و منظر شهری اقدام نمایند.

ب- بررسی و تدوین ضوابط تهیه طرح های مناسب سازی ساختمان ها و فضا های شهری و روستایی برای معلولین جسمی - حرکتی .

تبصره- شهرداری ها و دهیاری ها موظفند بر اساس ضوابط و طرح های موضوع این بحث نسبت به مناسب سازی معابر و فضا های عمومی شهری و روستایی اقدام نمایند.

ج- بازنگری در سر فصل ها، محتوای دروس و شیوه های آموزشی دانشگاهی رشته های معماری و شهر سازی با رویکرد آشنایی و توجه به معماری و شهر سازی ایرانی - اسلامی و تقویت و گسترش برنامه های آموزش مهارتی.

ماده-152

کلیه مالکین و سازندگان موظفند نسبت به رعایت اصول معماری ایرانی- اسلامی (معماری بومی) در طراحی و ساخت نمای ساختمان های خود براساس ضوابط و مقرراتی که تا پایان سال دوم برنامه به تصویب شورای معماری

ایرانی- اسلامی می رد اقدام نماید.
تبصره- در صورت عدم رعایت ضوابط و مقررات موضوع این ماده شهرداری مکلف است به هزینه متخلف نسبت به اصلاح نمای ساختمان اقدام و مطالبات را طبق مقررات شهرداری وصول نماید.

ماده-153

وزارت مسکن و شهر سازی موظف است به منظور تحقق توسعه پایدار در مناطق شهری و روستایی اقدام های زیر را انجام دهد:

الف- ساماندهی تعاملات اقتصادی- اجتماعی و کالبدی فی مابین شهرهای با جمعیت 100000 نفر با روستاهای واقع در حریم آنها از طریق تهیه و اجرای طرح های مجموعه شهری و جامع شهری با رویکرد اولویت توسعه درونی شهرها، بهره گیری از ظرفیت های توسعه روستاهای مستعد، صیانت از اراضی کشاورزی و باغات واقع در داخل و حاشیه شهرها و روستاها و ممنوعیت تغییر کاربری اراضی کشاورزی،
ب- تدوین ساز و کار های لازم برای احیا بافت فرسوده شهری، استفاده از اراضی بایر داخل شهرها یا کسب رضایت مالکین در قالب خرید یا معاوضه، اختصاص اراضی منابع طبیعی و نهادهای عمومی غیردولتی، بهره گیری از اراضی دولتی در راستای تامین کاربری های خدمات عمومی (پیش بینی شده در طرح های توسعه شهری مصوب) و مسکن به ویژه مسکن زوج های جوان و گروه های کم در آمد و پیگیری اجرای آن پس از تصویب مراجع ذی ربط.

ماده-154

الف- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مکلف است نسبت به احصای مناطق ویژه نمازند بهسازی و نوسازی در بافت های فرسوده و دسته بندی طرح های واقع در این مناطق (با اولیت الف- طرح هایی که به دلیل منافع عمومی، اجرای به موقع آنها ضروری است، ب- سایر طرح هایی که از طریق تدوین ضوابط و مقررات و مشارکت مردم و حمایت دولت، شهرداری ها و دهیاری ها به مرور زمان قابل انجام است) اقدام کند، طرح های گروه الف مشمول برنامه های عمومی و عمرانی دولت (موضوع لایحه قانونی نحوه خرید و تملک اراضی و املاک مصوب 1358 شورای انقلاب) است که تمام یا بخشی از منابع مورد نیاز آن می تواند از طریق بخش های غیر دولتی تامین شود.
ب- دستگاه های اجرایی ذی ربط موظف اند به منظور افزایش بهره وری و استحصال زمین نسبت به احیای بافت های فرسوده و نامناسب روستایی اقدام نمایند.

ماده-155

به منظور ارتقا شرایط محیطی پایدار و فراگیر و بهره مندی ساکنان مناطق حاشیه نشین از حقوق شهروندی و پیشگیری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه های غیر رسمی دولت موظف است اقدام های زیر را انجام دهد:
الف- سامان بخشی مناطق حاشیه نشین تعیین شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای سازو کار های حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمند سازی ساکنان بافت های واقع در داخل محدوده های شهری با مشارکت آنها، با اولویت مراکز استان ها، در چهارچوب " سند ملی توانمند سازی و ساماندهی سکونتگاه های غیر رسمی و ایجاد شهرک های اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر.
ب- اعمال ممنوعیت ارائه کلیه خدمات زیر بنایی به ساخت و ساز های غیر رسمی خارج از محدوده شهرها و روستاها و تخریب آنها.
ج- تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم کلانشهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها.
د- طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی با اولویت شهرهای بزرگ از طریق شهرداری ها.

ماده-156

به منظور صدور سند مالکیت املاک واقع در بافت مسکونی شهرهای زیر 12 هزار نفر جمعیت و روستاها، وزارت مسکن و شهرسازی (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) موظف است به نمایندگی از طرف متقاضیان، برای شهرهای مذکور و روستاهای دارای شورای اسلامی و مراکز دهستان نقشه تفکیکی وضع موجود را تهیه و به اداره ثبت اسناد و املاک ارسال نمایند.

نقشه های تفکیکی تهیه شده نیاز به تأیید سایر مراجع دولتی ندارد و ادارت ثبت اسناد و املاک براساس آن شرح زیر اقدام می نماید:

الف- در صورتی که محدوده مورد عمل قبلاً تعیین حدود شده باشد، پس از کنترل نقشه و تطبیق آن با محل با توجه به مدارک متصرفین، صورتجلسه تفکیکی حاوی حدود قطعات و مشخصات متصرفین توسط نماینده و نقشه بردار ثبت تنظیم به امضای نماینده بنیاد مسکن و شورای اسلامی روستا می رسد تا براساس آن به نام متصرفین که دارای مدارک دال بر مالکیت می باشند، سند مالکیت صادر و تسلیم گردد.
ب- در صورتی که متصرف نتواند مدارک دال بر مالکیت ارائه نماید یا در مالکیت و تصرف اشخاص، اختلاف باشد، همچنین در صورتی که محدوده مورد عمل تعیین حدود نشده باشد یا عرصه آن از املاک متعلق به دولت، سازمانها و موسسات و نهادهای عمومی یا اوقاف باشد، موضوع در هیات مرکب از رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان، رئیس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و فرماندار مطرح و رای مقتضی صادر می گردد.
ج- مشمولین این قانون از پرداخت کلیه هزینه های ثبتی معاف می باشند، نقل و انتقالات بعد از صدور سند مالکیت شامل معافیت نخواهد بود.

د- نحوه تشکیل جلسات و اختیارات هیات ها و نحوه انتخاب کارشناسان و خبرگان ثبتی و چگونگی تهیه نقشه تفکیکی و میزان مبالغ دریافتی و نحوه هزینه نمودن آنها مطابق آیین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و وزارت مسکن و شهرسازی (بنیاد مسکن انقلاب اسلامی) حداکثر ظرف مدت دو ماه تهیه و به تصویب هیات

وزیران می رسد.

وقف

ماده-157

به منظور احیاء توسعه و استفاده بهینه از ظرفیت موقوفات و اخوات و مقابله با پدیده موقوفه خواری اقدام های زیر انجام می شود:
الف- ثبت موقوفاتی که تا کنون ثبت نشده اند توسط سازمان ثبت اسناد و املاک کشور با همکاری سازمان اوقاف و امور خیریه.
ب- تشکل دادگاه های تخصصی وقف در مناطق مورد نیاز و تسریع در استرداد موقوفات تصرف شده توسط قوه قضائیه.

ماده-158

به منظور ایجاد بانک اطلاعات جامع موقوفات، کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی متولی وقف موظفند اطلاعات کلیه موقوفات، نذورات، اثلاث باقیه، محبوسات و موقوفات عام غیر متصرفی و دارای تولید را بروی سامانه ای که تا پایان سال اول برنامه توسط سازمان اوقاف و امور خیریه ایجاد می شود، قرار دهند.

- فصل ششم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: توسعه منطقه ای

ماده-159

به منظور تصمیم گیری، تصویب، هدایت، هماهنگی و نظارت در امور برنامه ریزی و بودجه استانها، در چارچوب برنامه ها و سیاست های و خط مشی های لان کشور، شورای برنامه ریزی و توسعه هر استان به ریاست استاندار تشکیل می شود. همچنین برای افزایش اختیارات شهرستان ها در چارچوب وظایف شورای برنامه ریزی و توسعه استان، کمیته برنامه ریزی در هر شهرستان به ریاست فرماندار تشکیل می گردد.

تبصره - دبیری شورای مذکور بر عهده معاون برنامه ریزی استاندار می باشد که عزل و نصب وی با پیشنهاد استاندار و تایید معاونت انجام می گیرد و زیر نظر استاندار و تحت نظارت معاونت فعالیت می نماید.

- آیین نامه اجرایی این بند شامل وظایف، اختیارات، ترکیب اعضاء و کارگروه های تخصصی شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کمیته برنامه ریزی شهرستان به پیشنهاد مشترک معاونت و وزارت کشور به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-160

به منظور تمرکززدایی و افزایش اختیارات در جهت توسعه و عمران استان ها، نظام درآمد - هزینه استانی به شرح زیر ساماندهی می گردد:

الف - بودجه سالانه استانی شامل: منابع استانی (درآمد استانی، درآمد اختصاصی، واگذاری دارائی های مالی و سرمایه ای، سهم از منابع مالی) و مصارف استانی (اعتبارات هزینه ای و تملک دارائی های سرمایه ای و مالی) به صورت سرجمع در قوانین بودجه سنواتی درج می گردد. توزیع دستگاه - برنامه اعتبارات هزینه ای و توزیع فصل- برنامه اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای بر عهده شورای برنامه ریزی و توسعه استان است.

ب - سند بودجه سالانه استان که تعهدات شورای برنامه ریزی و توسعه استان و معاونت را مشخص می نماید در قالب قراردادی تنظیم و بین رییس شورا و معاونت مبادله می گردد. قالب قرار داد مذکور توسط معاونت تهیه و ابلاغ می شود.

ج - در هر استان، خزانه معین استان وابسته به خزانه داری کل و زیر نظر اداره کل امور اقتصادی استان تشکیل می شود. خزانه داری کل موظف است برای هر یک از خزانه های معین استان یک حساب به عنوان "حساب خزانه داری کل" (خزانه معین استان) در مرکز استان ذی ربط افتتاح کند و در ابتدای هر سال نیز میزان تنخواه گردان هر استان را متناسب با اعتبارات مصوب هزینه ای و تملک سرمایه ای آن استان محاسبه و حداکثر تا بیستم فروردین ماه به «حساب خزانه داری کل» (خزانه معین استان) واریز نماید.

د - به منظور تخصیص اعتبارات استانی و در اختیار استان با توجه به وضعیت تحقق درآمدها، سیاست ها و خط مشی های کلی ناظر بر بودجه عمومی دولت، کمیته تخصیص اعتبارات استان با مسئولیت استاندار و عضویت معاونین برنامه ریزی و عمرانی استاندار و مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان تشکیل می شود.

ه - به تناسب واگذاری فعالیت ها و طرح های تملک دارائی های سرمایه ای از ملی به استانی، معاونت نسبت به جابجایی بخشی از اعتبارات دستگاه های اجرایی ملی به استان ها در طول سال اقدام می نماید.

و - به منظور جهت دهی سرمایه گذاری ها در استان ها متناسب با نیازهای منطقه از ابتدای برنامه، توزیع بین بخشی 20 درصد از تسهیلات اختصاص یافته به هر استان، با هماهنگی معاونت توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان صورت می گیرد.

ماده-161

به منظور اصلاح و متناسب سازی ساختار و تشکیلات دستگاه های اجرایی استانی و مدیریت منابع انسانی در استان ها اقدام های زیر انجام خواهد گرفت:

الف - سهم هر استان از تعداد مجوز های استخدامی که به تصویب هیات وزیران رسیده است به استانداران ابلاغ می شود تا توسط شورای برنامه ریزی و توسعه هر استان، بین دستگاه های اجرایی استان توزیع می شود.
ب - استانداران مجازند با تصویب شوراهای برنامه ریزی و توسعه استانها، نیروهای مازاد و همچنین تا سقف 10 درصد از سایر نیروهای شاغل در دستگاههای اجرایی مستقر در استان را به سایر دستگاه های اجرایی مامور و یا منتقل نمایند.

ماده-162

در راستای تحقق اصل چهل و هشتم قانون اساسی، سیاست های کلی و وصول به چشم انداز و به منظور استفاده متوازن از امکانات کشور و توزیع عادلانه و رفع تبعیض و ارتقاء سطح مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت حداقل 10 درصد از سرجمع اعتبارات بودجه عمومی با تصویب هیات وزیران برای حمایت مالی از امور عمرانی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی اختصاص می یابد.

ماده-163

به منظور ارتقاء نظام برنامه ریزی کشور با لحاظ نمودن دو اصل آمایش سرزمین و پایداری محیطی در کلیه فعالیت های توسعه ای و سرمایه گذاری ها ملی و استانی، ایجاد هماهنگی بخشی، منطقه ای و بخشی - منطقه ای به منظور رعایت عدالت در توزیع منابع و فرصت ها، توسعه متوازن مناطق، ارتقاء توانمندی های مدیریتی استانها و انتقال اختیارات اجرایی به استانها و تمرکز امور حاکمیتی در مرکز، ساز و کارها و شاخص های لازم به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده-164

به منظور هماهنگی و نظارت بر تهیه و اجرای برنامه ها و طرح های توسعه سرزمینی، «شورای آمایش سرزمین» با شرح وظایف اصلی ذیل تشکیل می شود:
1- تدوین و تصویب «نظام یکپارچه برنامه ریزی و مدیریت توسعه سرزمین»
2- نظارت بر استقرار «نظام یکپارچه برنامه ریزی و مدیریت توسعه سرزمین» و تنظیم روابط ارکان اصلی آن.
3- بررسی و تصویب برنامه ها و طرح های توسعه سرزمینی در سطوح ملی، منطقه ای و استانی و نظارت بر اجرای آنها.
- آیین نامه اجرایی این ماده شامل ترکیب اعضاء شرح وظایف تفصیلی، مسئولیت، اختیارات و ارکان آن حداکثر ظرف مدت شش ماه از تصویب این قانون به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-165

دستگاه های اجرایی مکلفند برنامه های عملیاتی خود را به گونه ای تنظیم نمایند که زمینه تحقق جهلت گیری های آمایش سرزمین را فراهم آورد.

تبصره 1- مسئولیت پیگیری و نظارت بر تحقق مفاد این ماده بر عهده معاونت می باشد.

تبصره 2- دولت با پیشنهاد شورای آمایش سرزمین، سیاست های تشویقی و بازدارنده، از جمله یارانه سود و کارمزد تسهیلات بانکی، تعرفه ها، عوارض، مالیات ها و سایر مقررات را برای فعالیت ها و مناطق مختلف کشور به گونه ای تنظیم نماید که برنامه ها، اقدام ها و سرمایه گذاری ها بخش های عمومی و غیردولتی در راستای تحقق جهت گیری ها آمایش سرزمین هدایت شوند.

ماده-166

بمنظور تحقق اهداف مندرج در اصل 50 قانون اساسی، «نظام ارزیابی راهبردی محیطی» در سطوح ملی، منطقه ای و موضوعی براساس محورهای ذیل تدوین و به اجرا در می آید:
الف - راهبردهای کلی توسعه مناطق و منظور نمودن اثرات تجمعی این راهبردها
ب - شاخص اثرات محیطی توسعه و شاخص ظرفیت زیستی
ج - اعمال شاخص های پایداری منطقه ای و ملی.
د - پایش برنامه ها و طرح های توسعه ای منطقه و موضوعی
ه - برنامه توانمندسازی و تعیین سازو کار اجرایی ارزیابی راهبردی محیطی

تبصره 1- شورای عالی حفاظت محیط زیست، نهاد ملی مسئول ارزیابی راهبردی محیطی طرح ها و برنامه های توسعه ملی - موضوعی می باشد.

تبصره 2 - شوراهای هماهنگی توسعه منطقه ای، مسئول ارزیابی راهبردی محیطی برنامه های توسعه ای منطقه ای براساس ضوابط مصوب شورای عالی محیط زیست می باشند.
آیین نامه اجرایی این ماده شامل فرآیند و ساز و کارهای اجرایی ارزیابی راهبردی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-167

در راستای هماهنگی در تصمیم گیری های فرا استانی، در صورت ضرورت با پیشنهاد معاونت، شوراهای هماهنگی توسعه منطقه ای در مناطق مذکور با تصویب هیات وزیران تشکیل می شود.

ماده-168

به منظور بهره برداری خردمندانه از منابع طبیعی و پایه، نظام شاخص های پایداری محیطی تا سال دوم برنامه در چارچوب موارد ذیل تهیه و به اجرا در می آید:

- الف - تدوین مدل ملی شاخص های پایداری
  - ب - ایجاد بانک داده و اطلاعات شاخص های پایداری
  - ج تعیین شاخص های پایداری و کمی نمودن آن برای سالهای برنامه پنجم
  - د - تعیین ضوابط و معیارها پایداری ناظر بر متعادل سازی بار محیطی و کنترل اثرات توسعه بر محیط طبیعی و انسانی.
- آیین نامه اجرایی این ماده شامل دستگاه های اجرایی مسئول و همکار، رویکرد های کلی و زمانبندی تدوین و اجرای نظام و مراجع تصویب آن به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده-169

به دولت اجازه داده می شود نسبت به تدوین برنامه جامع تقسیمات کشوری که در بردارنده شاخص های ناظر بر بازنگری واحدهای تقسیماتی موجود بر ایجاد سطوح تقسیمات کشوری جدید با جهت گیری عدم تمرکز و تفویض اختیار به مدیران محلی و تقویت نقش استانداران به عنوان عالی دولت در استانها و مسئول مدیریت یکپارچه شهری می باشد، اقدام نماید. واگذاری اختیارات وزرا به استانداران و اختیارات استانداران و مدیران کل به فرمانداران ویژه براساس آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیات وزیران می رسد.

تبصره - در راستای اصل یکصدم قانون اساسی، مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا نباید مغایر با مصوبات هیات وزیران باشد.

محیط زیست

ماده-170

به دولت اجازه داده می شود به منظور حفاظت، احیاء و بهره برداری پایدار از محیط زیست، منابع طبیعی و تنوع زیستی نسبت به موارد زیر حداکثر تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید:

- الف - تدوین و اجرای برنامه مدیریت یکپارچه زیست بومی و برنامه عمل حفاظت و بهره برداری پایدار از تنوع زیست بومهای حساس و شکننده کشور
- ب - تدوین طرح جامع حفاظت، ساماندهی و مدیریت یکپارچه سواحل کشور متضمن تعیین حریم و آزادسازی سواحل و ممانع از تخریب و تغییر کاربری سواحل و اراضی جلگه ای مجاوز و اجرای آن در طول برنامه.

تبصره 1- قوه قضائیه، نهادهای نظامی و انتظامی و شهرداری ها موظف به همکاری کامل با دولت برای تحقق مفاد این بند می باشند.

تبصره 2 - سازمان حفاظت محیط زیست، مناطق ساحلی و دریایی با حساسیت بالای زیست محیطی را شناسایی و ا علام نماید.

تبصره 3 - اصلاح اساسنامه «صندوق ملی محیط زیست»

ماده-171

به منظور تسهیل امر سرمایه گذاری، سازمان محیط زیست ضوابط و استانداردهای زیست محیط مشخص، شفاف و ثابت برای یک دوره زمانی پنج ساله را تدوین و جهت درج در کتاب راهنمای سرمایه گذاری (موضوع تبصره 3 ماده 7 قانون اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی) ظرف شش ماه اول برنامه ارائه نماید. کلیه واحدهای تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظف به رعایت آن می باشند.

ماده-172

به منظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند:

الف - طرح ها و پروژه های بزرگ تولیدی، خدماتی و عمرانی خود را پیش از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان سنجی و مکان یابی براساس ضوابط مصوب شورای عالی محیط زیست مورد ارزیابی اثرات زیست محیطی قرار دهند.

ب - نسبت به نمونه برداری و اندازه گیری و تخریب زیست محیطی خود اقدام و نتیجه را در چارچوب خود اظهار به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. واحدهایی که قابلیت و ضرورت نصب و راه اندازی سیستم پایش لحظه ای و مداوم را دارند باید تا پایان سال سوم برنامه، نسبت به نصب و راه اندازی سیستم های مذکور اقدام نمایند. متخلفین مشمول ماده 30 قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا خواهند بود.

ج - مشخصات فنی خود را به نحوی ارتقاء دهند که با ضوابط و استانداردهای محیط زیست و کاهش آلودگی و تخریب منابع پایه بالاخص منابع طبیعی و آب تطبیق یابد. هزینه های انجام شده با تأیید سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان هزینه های قابل قبول مالیاتی این واحدها منظور می گردد. متخلفین مشمول پرداخت جریمه

زیست محیطی، خسارت وارده را به خزانه واریز می نمایند و معادل صددرصد وجوه حاصله در قالب بودجه سالانه کشور به صندوق ملی محیط زیست جهت سالم سازی و رفع آلودگی ها و بهره برداری پایدار از منابع محیط زیستی واریز می گردد.

ماده-173

شهرداری کانشهرها موظفند در راستای مدیریت پسماند شهری و کاهش آلودگی هوا:
الف - به نحوی اقدام نماید که هر ساله 10 درصد از حجم پسماند ورودی به محل های دفن (با تاکید بر زباله سوز مرکزی) کاسته شود.
ب - تمهیدات لازم را برای کاهش آلودگی هوا تا حد استاندارد مصوب فراهم نمایند.

توسعه روستایی

ماده-174

دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاستگذاری، برنامه ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه های اجرایی، ارتقاء سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، اقدام های زیر را به عمل آورد:

- الف - ایجاد ساختار مناسب فرابخشی برای مدیریت هماهنگ توسعه روستایی و عشایری
- ب - ارتقاء شاخص های توسعه روستایی و ارائه خدمات نوین و تهیه برنامه های اولویت بندی خدمات روستایی با توجه به شرایط منطقه ای و محلی.
- ج - حمایت از گسترش کشاورزی صنعتی و صنایع روستایی با اولویت توسعه خوشه ها و زنجیره های صنعتی - کشاورزی کوچک و متوسط که بخش اعظم نهاده ها و عوامل تولید آن در جغرافیای روستایی وجود دارد و همچنین صنایع دستی و خدمات گردشگری و ایجاد و توسعه بازارهای محلی با اولویت مراکز دهستان های دارای قابلیت توسعه.
- د - تعیین الگوی مدیریت در آبادی های فاقد شورای اسلامی
- ه - حمایت از صندوق های محلی اعتبارات خرد روستایی و عشایری و قرض الحسنه ها توسعه اشتغال روستایی با هدف تامین منابع مالی خرد روستایی.
- و - ایجاد بانک تامین مالی خرد از طریق تغییر و تعیین وظایف یکی از بانک های موجود یا ایجاد بانک جدید.
- ز - تدوین سیاست های تشویقی در جهت مهاجرت معکوس (از شهر به روستا) و تثبیت نسبی جمعیت روستایی تا آخر سال اول برنامه.
- ح - بهسازی، نوسازی، بازسازی و ایمن سازی ساختار کالبدی محیط و مسکن روستایی مبتنی بر الگوی معماری ایرانی - اسلامی با مشارکت مردم، دولت و نهادهای عمومی
- ط - آموزش فنی و حرفه ای مستمر روستاییان با هدف توانمند سازی برای ارائه و استفاده از خدمات نوین و مشارکت در فعالیت های صنعتی و بهبود کیفیت تولیدات.
- ی - ساماندهی و استقرار فعالیت های کارآفرینی و اشتغال زای کوچک و متوسط تولیدی و خدماتی در مناطق روستایی از طریق ارائه مشوق های مالی و اعتباری
- ک - ساماندهی روستاها در قالب مجموعه های روستایی به منظور خدمات رسانی بهتر و موثرتر
- ل - ساماندهی حمل و نقل بار و مسافر در روستاهای بالای 50 خانوار و پوشش برنامه های نگهداری و ایمن سازی شبکه راه های روستایی.

آیین نامه اجرایی این ماده شامل تعیین مدیر ارشد روستا، چگونگی و فرایند اعمال حمایت های ذکر شده، نحوه مشارکت و تعاریف و چگونگی مدیریت مجموعه روستایی در سال اول برنامه به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

- فصل هفتم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: امور دفاعی، امنیتی و سیاسی

امور دفاعی

ماده-175

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است به منظور ارتقاء توانمندی های دفاعی و قدرت بازدارندگی به منظور دفاع از حاکمیت، تمامیت ارضی، منافع و امنیت ملی و مقابله موثر با تهدیدهای خارجی اقدام های زیر را انجام دهد:

- الف - ارتقاء کمی و کیفی سامانه پدافند هوایی کشور و ایجاد همانگی تحت نظر قرارگاه هوایی پدافند کشور.
- ب - تقویت حضور و ارتقاء زیرساختها به منظور گسترش حوزه و استقرار موثرتر در حوزه های آبی کشور و حفاظت از خطوط دریایی کشور با تاکید بر آب های آزاد و تکمیل سازمان ناوگان جنوب.
- ج - بهره گیری بیش از فرصت خدمت وظیفه عمومی برای ارتقاء دانش و مهارت و ارتقاء منزلت اجتماعی جامعه هدف در خصوص مبانئ و ارزش های اسلام و انقلاب با تکیه ویژه بر دیدگاه ها و سیره حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، ارتقاء معنویت، انضباط اجتماعی، تقویت تعاملات سازنده و مهارت های حرفه ای و افزایش ظرفیت بکارگیری تخصصی کارکنان وظیفه و غنی سازی شغلی و ارتقاء معیشت و منزلت اجتماعی آنان و نیز استفاده بهینه از مشمولان در سازندگی کشور.

د - ایجاد زیرساخت ها و ساز و کارهای لازم برای مشارکت هر چه گسترده تر دستگاه های دولتی و بخش غیردولتی در برنامه های دفاعی (در شرایط بحران و جنگ) بر مبنای طرح مصوب

تبصره- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح حداکثر ظرف مدت 6 ماه اول برنامه موظفند سطح مطلوب و الزامات هر یک از بندهای فوق را تدوین و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برسانند.

ماده-176

به دولت اجازه داده می شود به منظور تقویت کمی و کیفی بسیج مستضعفان و حضور بیشتر نیروهای مردمی در صحنه های امنیت و دفاع از کشور، آرمانها و مبانی اندیشه انقلاب اسلامی و توسعه فرهنگی امر به معروف و نهی از منکر اقدام ها و تسهیلات لازم را به شرح زیر فراهم نماید:

- الف - پشتیبانی لازم برای افزایش حداقل 1/5 میلیون نفر بسیجی فعال و ویژه تا پایان برنامه پنجم
- ب - پشتیبانی از رده های مقاومت بسیج اساتید بویژه در فعالیت های پژوهشی و علمی در دستگاههای اجرایی در قالب طرح مصوب.
- ج - به سازمان بسیج اجازه داده می شود از محل اعتبار مصوب خود حمایت لازم را برای تامین پوشش بیمه ای و تامین خسارت های ناشی از به کارگیری بسیجیان در مأموریت های مختلف به ویژه دفاعی و امنیتی به عمل آورد.
- د - به دستگاه های اجرایی اجازه داده می شود متناسب با میزان آمادگی سازمان بسیج سازندگی، بخشی از فعالیت ها (آموزشی، بهداشتی، فرهنگی و ...) و پروژه های عمرانی خود را از قبیل احداث و تعمیر مدارس و خانه های بهداشت روستایی، بیابان زدائی، جنگل کاری، آبرسانی به روستاها و مساجد در مناطق محروم، روستایی و مرزی به آن سازمان واگذار تا با استفاده از نیروهای داوطلب بسیجی و مردمی، جوانان و متخصصین سازمان یافته اجرا نمایند.

ماده-177

به دولت اجازه داده می شود به منظور توسعه توان علمی و فناوری نیروهای مسلح، اقدام های زیر را به عمل آورد:

- الف - پیش بینی اعتبارات مورد نیاز برای حمایت از کسب دانش و فناوری های نو و توسعه مرزهای دانش و تولید محصولات بدیع دفاعی با اختصاص حداقل 10 درصد از اعتبارات تجهیز و توسعه دفاعی، به طریقی که در طول سالهای برنامه در محورهای زیر حرکتی به سمت خود اتکائی صورت پذیرد:

- 1 - تولید مواد حیاتی و کلیدی مورد نیاز صنایع دفاعی.
- 2 - توسعه فناوری بدیع و نو ظهور بویژه در حوزه های میکرو الکترونیک، نانو، اطلاعات و ارتباطات، شناختی و نرم.

- ب - افزایش صادرات محصولات، خدمات فنی و مهندسی دفاعی به میزان حداقل 50 درصد
- ج - حمایت مالی و پشتیبانی از فعالیت ها و پروژه های تحقیقاتی مرتبط با امور دفاعی در دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی
- د - حمایت مالی در جهت بهره گیری صنعت کشور از ظرفیت های خای صنایع دفاعی و همچنین حمایت مالی برای بهره گیری از ظرفیت صنایع کشور در جهت رفع نیازمندی های دفاعی مشروط بر اینکه به نیازهای داخلی و صادرات لطمه نزند، بلامانع است.

ماده-178

- به منظور کاهش آسیب پذیری زیرساخت هاف ارتقاء پایداری ملی، حفاظت از مردم و منابع ملی کشور و تضمین تداوم خدمات به آن در راستای تکمیل چرخه دفاع غیر نظامی، اقدام های زیر انجام می شود:
- الف - تدوین استانداردهای فنی مورد نیاز پدافند غیرعامل طی سال اول برنامه.
- ب - ایجاد سامانه پایش، هشدار و خنثی سازی در خصوص تهدیدات نوین (بیولوژی IW) در مراکز حساس، حیاتی و مهم.
- ج - ایمن سازی و حفاظت از مراکز حیاتی، حساس و مهم کشور و تداوم فعالیت امن و پایدار آنان

تبصره - پدافند غیرعامل صرفا در حوزه تهدیدات دفاعی و امنیتی است. دستورالعمل لازم برای هماهنگی حوزه های پدافند غیرعامل و سازمان مدیریت بحران کشور با پیشنهاد مشترک دبیرخانه کمیته دائمی پدافند غیر عامل و سازمان مدیریت بحران به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده-179

- در زمان صلح با تایید ستاد کل نیروهای مسلح، قسمتی از نیازهای نیروی انسانی دولت با استفاده از خدمت مشمولان وظیفه پس از گذراندن دوره آموزشی نظامی به صورتی تامین می گردد که به آمادگی رزمی آسیبی وارد نیاید. نیازهای نیروی انسانی دولت از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به ستاد کل اعلام می شود.
- هزینه های مربوط به دوره آموزش نظامی به عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بوده و حقوق و مزایا و جیره استحقاقی در دوره خدمت از محل اعتبارات دستگاه مربوطه تامین می گردد. میزان دریافتی این قبیل افراد نباید در مجموع از حد مقرر در قوانین نیروهای مسلح تجاوز کند.

حداقل 50 درصد از نیروهای انسانی فوق (فارغ التحیلان دانشگاهها) بایستی توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته کشور خدمت کنند.

آیین نامه اجرایی این ماده توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و پس از تایید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

سیاسی، امنیتی

ماده-180

در راستای تامین امنیت پایدار مناطق مرزی و کنترل موثر مرزها و وزارت کشور موظف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت دادگستری، وزارت اطلاعات، نیروی انتظامی و سایر وزارتخانه ها و سازمان های ذیربط طرح جامع امنیت پایدار مناطق مرزی را تا پایان سال اول برنامه تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی برساند.

تبصره- طرح جامع شامل کنترل، مدیریت، حریم امنیتی، اقدام های عمرانی، انسداد، اطلاعاتی، علمی، تجهیزاتی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و تقویت مرزبانان، به کارگیری بسیج و نیروی مردمی می باشد. هر گونه اقدام در مرزها و مناطق مرزی براساس برنامه و شاخص های مندرج این در این طرح صورت می پذیرد.

ماده-181

دولت حمایت مالی و حقوقی لازم را از استقرار صنایع و شکل گیری تعاونی های مرزنشینان و واگذاری زمین های مستعد کشاورزی و استفاده حداکثری از منابع طبیعی و گردشگری در مناطق مرزی در راستای ارتقاء و تقویت اقتصاد و معیشت مرزنشینان با رعایت ملاحظات تامین امنیت پایدار مناطق مرزی به عمل می آورد.

ماده-182

پس از موافقت فرماندهی کل نیروهای مسلح به وزارت کشور اجازه داده می شود، از طریق نیروی انتظامی نسبت به اعطای مجوز فعالیت به متقاضیان تشکیل موسسات غیردولتی خدمات حفاظتی و مراقبتی و واگذاری بخشی از خدمات انتظامی و حفاظتی به موسسات مذکور با حفظ کنترل و نظارت دقیق براساس آیین نامه اجرایی، که به پیشنهاد وزارت کشور و تایید فرماندهی کل نیروهای مسلح، به تصویب شورای امنیت کشور می رسد، اقدام نماید.

ماده-183

وزارت اطلاعات موظف است با هدف دفاع از حاکمیت و منافع ملی و تقویت و تعامل با جامعه اطلاعاتی و مقابله و پیشگیری از تهدیدات و تهاجم اطلاعاتی و امنیتی داخلی و خارجی به ویژه استخبار جهانی اقدام های زیر را انجام دهد:

- الف - ارتقای کمی و کیفی زیرساخت های اطلاعاتی با هدف تحکمی و تقویت امنیت پایدار و فراگیر
  - ب - پیشگیری و مقابله با مفاسد و اختلاف در امنیت اقتصادی، جرائم سازمان یافته ضد امنیتی، اقدامات تروریستی و تهدیدات نرم امنیتی در مقام ضابط قوه قضاییه
  - ج - ایجاد و گسترش زیرساخت ها و سازو کارهای لازم برای مشارکت هر چه بیشتر مردم در راستای تقویت و تحکیم امنیت پایدار کشور
- آیین نامه این ماده حداکثر تا پایان سال اول برنامه توسط وزارت اطلاعات و با همکاری معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تهیه و به تصویب شورای عالی امنیت ملی می رسد.

ماده-184

دولت موظف است به منظور ارتقاء ایمنی و تسهیل در عبور و مرور و حمل و نقل با تاکید بر کاهش مرگ و میر ناشی از تصادفات رانندگی به میزان یک در هزار وسیله نقلیه اقدام های زیر را انجام دهد:

- الف - ایجاد و گسترش سامانه های هوشمند کنترلی و مراقبتی ترافیکی با پوشش تمامی راه های اصلی مورد نیاز کشور و سامانه های ناوبری هوشمند برای تمامی ناوگان حمل و نقل عمومی.
- تبصره - کلیه دستگاه های دولتی، موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی که سامانه ای هوشمند کنترلی و مراقبتی ترافیکی را در اختیار دارند مکلفند دسترسی نیروهای انتظامی به این سامانه ها را فراهم آورند.
- ب - ایجاد و حمایت از سامانه یکپارچه امداد خودرو در کشور با مدیریت و نظارت نیروی انتظامی و اجرای آن توسط بخش خصوصی.

ماده-185

ستاد مبارزه با مواد مخدر موظف است براساس سیاست های کلی ابلاغی، با مشارکت دستگاههای اجرایی عضو و مرتبط، سند جامع مبارزه همه جانبه با مواد مخدر، روانگردان و پیش سازها را تهیه و جهت اجرا به کلیه دستگاه های اجرایی ذیربط ابلاغ نماید.

سیاست خارجی

ماده-186

به منظور اعتلای شان، موقعیت، اقتدار و نقش ج.ا.ا. و استفاده از فرصت های اقتصادی در منطقه و نظام بین الملل اقدام های زیر انجام خواهد شد:

- الف - تنظیم سطح روابط و مناسبات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با کشورهای دارای دیدگاه‌ها و مواضع غیرهمسو با جمهوری اسلامی ایران
- ب - گسترش و تعمیق حضور فعال، موثر، راهبردی و الهام بخش جمهوری اسلامی ایران در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، رسانه‌ای در عرصه مناسبات دو جانبه و بین‌المللی.
- ج - همکاری با کشورهای منطقه و اسلامی و نیز استفاده از سایر ظرفیت‌های اقتصادی، حقوقی، سیاسی، فرهنگی، رسانه‌ای و بین‌المللی برای کاهش حضور نظامی بیگانگان در منطقه
- د - حمایت موثر از مسلمانان و ملت‌های مظلوم و مستضعف بویژه ملت تحت ستم فلسطین.
- ه - تلاش برای افزایش همگرایی میان کشورهای همسایه و اسلامی در جهت ارتقاء صلح، امنیت، برادری و مراودات اقتصادی.
- و - تلاش برای اصلاح ساز و کارها و نظامات حاکم بر جهان.
- ز - گسترش همه‌جانبه همکاری با کشورهای منطقه جنوب غربی آسیا در تجارت، سرمایه‌گذاری و فناوری.
- ح - توسعه و تعمیق دیپلماسی عدالت‌خواهی در جهان

- فصل هشتم برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور: امور قضایی و حقوقی

ماده-187

قواعد و ضوابط «وضع، تفسیر و تنقیح قوانین و مقررات» به نحوی که نظام وضع قوانین جوامع و الحاق و تعیین محل مناسب احکام اصلاحی، الحاقی و مخصوص قوانین در قانون جامع علمی و مشخص گردد و نیز شاخص‌های ارزیابی تأثیرات اجرای قوانین و مقررات به تصویب نمایندگان دولت و قوه قضاییه و هیات ریسه مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

ماده-188

- الف - صلاحیت مشاورین املاک صرفاً در حدود دلالتی تعریف و تأثیر کلیه عقود راجع به اموال غیرمنقول ثبت شده موکول به ثبت سند آنها در دفتر اسناد رسمی است.
- ب - آیین دادرسی جامع و عادلانه، پایدار، و تخصصی نمودن محاکم مبتنی بر استفاده از فناوری‌های نوین، به ویژه فناوری اطلاعات و قوانین ماهوی لازم با تأکید بر ثبات آن حداکثر تا پایان سال دوم برنامه برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه شود.
- ج - طرح تخصصی نمودن پلیس در کشف جرم و توانمند سازی و آموزش تخصص ضابطان قضایی توسط قوه قضاییه با همکاری نیروهای انتظامی تدوین و اجرا گردد.
- د - دادسراها و دادگاه‌های عمومی کیفری و حقوقی تخصصی به ویژه در امور اقتصادد حسب ضرورت و با تشخیص رئیس قوه قضاییه خواهد بود.
- ه - به منظور ارتقاء فرهنگی قانونگرایی، کاهش دعاوی قضایی، روش‌های حل و فصل درونی مشکلات قضائی، اعتماد سازی و ایجاد امنیت قضائی و درونی سازی ارزش‌های حقوق و اخلاقی، قوه قضاییه موظف است با همکاری معاونت حقوقی رئیس جمهور موضوعات حقوقی و قضائی ضروری برای آموزش همگانی را تا پایان سال اول برنامه برای اجرا به دولت پیشنهاد شد.

- فصل نهم برنامه پنج ساله پنجم کشور: بودجه و نظارت

ماده 189

به منظور حسن اجرای برنامه و ارزیابی میزان پیشرفت کشور در چارچوب چشم انداز و سیاست‌های کلی برنامه، معاونت گزارش نظارتی هر سال برنامه را حداکثر تا پایان آذرماه سال بعد تهیه و به دولت ارائه تا جهت اطلاع عموم منتشر نماید.

ماده 190

- دولت موظف است به منظور افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح‌های عمرانی اقدام‌های زیر را به اجرا در آورد:
- الف - نظام فنی و اجرایی مصوب 1385 را با رویکردهای نتیجه‌گرا و کنترل هر سه عامل هزینه و زمان و کیفیت در اجرای پروژه، تا سال سوم برنامه اصلاح و از سال چهارم به مورد اجرا گذارد.
- ب - روش‌های اجرایی «تامین منابع مالی، ساخت، بهره‌برداری و واگذاری»، «تامین منابع مالی، ساخت و بهره‌برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست»، «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» و یا «ساخت، بهره‌برداری و مالکیت» را با پیش‌بینی تضمین‌های کافی بکار گیرد.
- ج - از سال دوم برنامه نظام مدیریت کیفیت و مهندسی ارزش را در طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای بزرگ و متوسط اجرا کند.
- د - ساز و کار تامین مالی طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای بزرگ و متوسط از طریق گنشایش اعتبارات اسنادی ریالی و ارزی نزد بانک‌های داخلی و خارجی همراه با پیش‌بینی ابزارهای مالی تضمینی را به تدریج بگونه‌ای پیاده کند تا در پایان برنامه رابطه تامین منابع مالی و اجرای طرح‌های فوق با نوسانات بودجه سالانه قطع گردد.

ه - استانداردهای ملی حسابداری و حسابرسی طرح های تملک دارایی سرمایه ای و قیمت تمام شده را که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و توسط معاونت تایید و ابلاغ می گردد تا سال آخر برنامه در طرح های بزرگ و متوسط پیاده کند.

ماده 191

پیشنهاد طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید در لویج بودجه سنواتی با رعایت موارد زیر امکان پذیر است:

الف - عناوین، اهداف کمی و اعتبارات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای جدید با رعایت مواد 22 و 23 قانون برنامه و بودجه براساس گزارش توجیهی فنی 0 حجم کار، زمانبندی اجرا، اقتصادی، مالی و زیست محیطی مشاور و دستگاه اجرائی پس از تایید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور برای یک بار به قیمت ثابت سالی که طرح های مورد نظر برای اولین بار در لایحه بودجه سالانه منظور می گردد به تفکیک سالهای برنامه و سالهای بعد به تصویب مجلس شورای اسلامی می رسد.

تبصره - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است استاندارد های زیست محیطی را در شش ماهه اول سال اول برنامه به معاونت جهت ابلاغ به دستگاه های اجرایی و شرکت های مهندسی مشاور به منظور رعایت مفاد آن در طراحی های تملک دارایی های سرمایه ای خود اعلام نماید.

ب - مبادله موافقت نامه های شرح عملیات طرح های تملک دارایی های سرمایه ای مشتمل بر اهداف طرح، شرح عملیات اجرایی، اعتبارات مصوب، پیشرفت فیزیکی و مشخصات فنی فقط یک بار در دوران برنامه انجام می پذیرد. این موافقتنامه ها برای دوران برنامه معتبر و ملاک عمل خواهند بود.

تبصره - اعتبارات مورد نیاز طرح های تملک دارایی های سرمایه ای برای سالهای باقی مانده اجرای طرح در برنامه با اعمال ضرایب تعدیل محتمل محاسبه و توسط معاونت منظور می شود.

ج - موافقت نامه هایی که برای انطباق میزان اعتبارات سالانه طرح ها با قوانین بودجه سنواتی مبادله می گردند جنبه اصلاحی داشته و نباید موجب افزایش اهداف و تعداد پروژه های طرح شوند. موارد استثنا که منجر به تغییر حجم عملیات یا تعداد پروژه ها می شوند با پیشنهاد دستگاه اجرایی ذریبط و تایید هیات وزیران مفاد بند «الف» این ماده بلامانع می باشد.

د - مبادله موافقت نامه های طرح تملک دارایی های سرمایه ای محرمانه و بخش دفاع تابع دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و معاونت به تایید هیات وزیران خواهد رسید.

ماده 192

الف - تخصیص اعتبار، تعهد و پرداخت در اجرای موافقتنامه های متبادله با دستگاه های اجرایی، مشروط به رعایت شرح عملیات و فعالیت های موضوع موافقتنامه و شروط الزام آوری که به منظور اعمال نظارت بیشتر بر اجرای برنامه و بودجه توسط معاونت درج می شود، خواهد بود.

ب - در طول برنامه جابجایی اعتبارات مندرج در قوانین بودجه سالانه توسط دولت صرفا برای پرداخت هزینه های اجتناب ناپذیر یا ضروری یا اجرای اولویت های اهداف برنامه و ایجاد توازن منطقه ای در توسعه کشور ممکن است. ج - متناسب با وظایف و اختیارات واگذار شده دستگاه های اجرائی به تشخیص معاونت، منابع دستگاه مربوط تعدیل می شود.

د - به دولت اجازه داده می شود برای پیش آگاهی ها، پیشگیری، امداد رسانی، بازسازی و نوسازی مناطق آسیب دیده از حوادث غیرمترقبه از جمله سیل، زلزله، سرمازدگی، تگرگ، طوفان، پیشروی آب دریا، آفت های فراگیر محصولات کشاورزی اپیدمی دامی و ایجاد توازن منطقه ای و اعطای کمک های فنی و اعتباری تا معادل سه درصد (3%) از بودجه عمومی هر سال را از محل افزایش تنخواه گردان خزانه تامین و هزینه نماید. تنخواه مذکور حداکثر تا پایان همان سال از محل صرفه جویی در اعتبارات عمومی و یا اصلاح بودجه سالانه تسویه خواهد شد.

ه - در مورد آرای حل اختلاف دستگاه های اجرایی که در اجرای اصول یکصد و سی و چهارم و یکصد و سی و نهم قانون اساسی و یا در اجرای قوانین و مقررات مربوط صادر می شود چنانچه به هر دلیل دستگاه های اجرایی ذی ربط از اجرای تصمیم مرجع حل اختلاف خودداری ورزد معاونت مطابق رای مرجع مذکور، بدون الزام به رعایت محدودیت های جابه جایی در بودجه تملک دارایی های سرمایه ای و هزینه ای، از بودجه سنواتی دستگاه مربوط کسر و به بودجه دستگاه اجرایی ذی نفع اضافه می نماید.

ماده 193

کلیه وزارتخانه و موسسات دولتی موظف اند برنامه اجرایی و عملیاتی خود را در قالب بسته های اجرایی برنامه پنجم تهیه و پس از تصویب هیات وزیران به مرحله اجرا درآورند. بودجه سنواتی این دستگاه ها براساس برنامه عملیاتی موضوع این ماده تنظیم می شود.

تبصره - بسته اجرایی مجموعه ای از چندین پروژه به هم پیوسته و یا خوشه ای پروژه های متجانس و به ممرتب اولویت دار است که به منظور حل یک مشکل اقتصادی، اجتماعی، و یا فرهنگی در چارچوب اهداف برنامه به اجرا در می آید.

ماده 194

سازمان حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران حسب مورد مکلفند در جهت افزایش صرفه اقتصادی، کارایی و اثر بخشی فعالیت شرکت ها و قابلیت اعتماد گزارش های مالی نسبت به انجام حسابرسی عملیاتی (گزارش مدیریتی) علاوه بر حسابرسی مالی از تمام شرکت های دولتی موضوع ماده چهارم (4) قانون مدیریت خدمات کشوری که فهرست آن توسط دولت تعیین می شود، از سال دوم اجرای برنامه و حداقل یک بار تا پایان برنامه،

اقدام نمایند.
شرکت های مشمول ملزم به همکاری با حسابرس و بازرس قانونی در این ارتباط می باشند.
تبصره - شرکت هایی که براساس مصوبه دولت دارای طبقه می باشند از شمول این ماده مستثنی هستند.

ماده 195

به منظور استقرار نظام بودجه ریزی عملیاتی، دولت تا پایان سال دوم برنامه به تدریج زمینه های لازم را برای تهیه بودجه به روش عملیاتی در کلیه دستگاه های اجرایی فراهم آورد به نحوی که لایحه بودجه سال سوم برنامه به روش مذکور تهیه، تدوین و تقدیم مجلس شورای اسلامی شود. دستور العمل اجرایی توسط معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور تهیه و ابلاغ می شود.

ماده 196

به منظور تجدید سازماندهی سازماندهی نهادهای نظارتی در کشور، تقویت و کارآمد نمودن نظام نظارت، رفع تداخلها، شفاف سازی، ایجاد هماهنگی و ارتقاء بهره وری نهاد های نظارتی، کارگروهی با مسئولیت دولت و با عضویت نمایندگان قوه قضائیه و مجلس با هدف بازنگری در قوانین و ساختارهای نظارتی تشکیل می گردد.

ماده 197

منظور از «دستگاه اجرایی» در این قانون، کلیه دستگاه های اجرایی موضوع ماده (5) قانون مدیریت خدمات کشوری شامل کلیه ساختارهای فعال در امور حاکمیتی موضوع ماده 8 قانون مذکور می باشد. قوه قضائیه، مجلس شورای اسلامی، نهاد ریاست جمهوری، شورای نگهبان، مجمع تشخیص مصلحت نظام، مجلس خبرگان رهبری، سازمان صدا و سیما، دیوان محاسبات کشور و مشابه آن و سازمان ها، تشکیلات، موسسات و واحدها و اشخاص حقوقی وابسته و تابع آنها و نیز دستگاه های موضوع مواد 2، 3، 4، و 5 قانون محاسبات عمومی کشور به طور کلی کلیه دارندگان ردیف بودجه ای اعم از اصلی و فرعی از نظر این قانون و قوانین بودجه سنواتی دستگاه اجرایی محسوب می شوند.

ماده 198

در کلیه مواردی که برای اجرای احکام و موادی این قانون و قوانین بودجه سنواتی یا اجرای سایر قوانین در طول برنامه تصویب آیین نامه، تصویب نامه، تصمیم نامه، دستورالعمل ها، ضوابط، بسته اجرایی، و سایر مقررات نظیر اسناد توسعه ملی و استانی و اسناد راهبردی مورد نیاز باشد براساس برنامه ای که برای این منظور حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب دولت می رسد، پیشنهاد دستگاه مربوط پس از تایید معاونت از جهت انطباق با اهداف برنامه و قانون بودجه به تصویب هیات وزیران یا مرجع پیش بینی شده در قانون (شامل مجامع عمومی، هیات های امنای و شورها و کمیسیون ها و کمیته ها و هیات ها، کارگروه های مربوط و مشابه آن) می رسد، با تدوین و تصویب اسناد توسعه ملی و استانی و بسته های اجرایی برنامه، تصویب، تأمین و تخصیص هرگونه اعتبار مربوطه صرفاً در حدود اسناد مصوب و بسته های اجرایی آن خواهد بود.
به منظور نظارت بر اجرای برنامه و قوانین بودجه سنواتی معاونت در کلیه شوراهای، مجامع، هیات امنای، کارگروه ها، کمیته ها و هیات ها و کمیسیون ها و نظایر آن با حق رای عضویت خواهد داشت.
دستگاه های اجرایی موظفند کلیه اطلاعات و اسناد و مدارک را در موارد لازم در اختیار معاونت قرار دهند و دستورالعمل ها و بخشنامه های معاونت در چارچوب مفاد این قانون و سایر قوانین مربوط از جمله قانون برنامه و بودجه و قوانین سنواتی و آیین نامه های مربوط برای کلیه دستگاه های اجرایی لازم الاجرا می باشد.

ماده 199

قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال 1380 و اصلاحات و الحاقات بعدی آن تنفیذ می شود.